Numărul 510 8 noiembrie 2010 8 pagini 1 leu

Opinia națională

Săptămânal de opinii, informații şi idei de larg interes național

Director: Mioara Vergu-Iordache

LA ADIO…

Adrian Păunescu a plecat în eternitate
O inimă mare a încetat să bată

Adorat, adulat, urât, invidiat, niciodată ignorat, incomod pentru mulți.

O PERSONALITATE.

Poet, publicist, profesor, om politic, animator al vieții spirituale, culturale, descoperitor şi promotor de valori, talente autentice, un pod de inimă între românii de aici şi românii de oriunde, general şi soldat în lupta cu nemernicia şi nimicnicia, Adrian Păunescu lasă un uriaş gol în cultura română şi în inimile celor care l-au cunoscut şi au beneficiat de cultura sa enciclopedică, de harul său pedagogic.

Maestrul s-a dus în nemurire.

Dumnezeu să-l odihnească!

Testamentul spiritual al poetului Adrian PĂUNESCU:

Să ne batem pentru a continua să visăm şi să gândim în limba română

Ar trebui să fim liniştiți, din moment ce, după cum stă scris în Ioan, „**La început a fost Cuvântul, şi Cuvântul era la Dumnezeu, şi Dumnezeu era Cuvântul**”. Dar putem fi liniştiți, când această sfântă taină o ştiu toți şi par dispuşi să o folosească în interesul propriu?

Înrobirea limbilor a fost efectul pervers al supremului adevăr, că la început a fost cuvântul. Ca un ostaş credincios şi onest, cultul limbii a devenit prizonier şi a fost schingiuit să-şi piardă înțelesul. Dincolo de războaiele devastatoare, nu s-a potolit o clipă războiul cuvintelor.

Punerea unui popor sub semnul altei limbi decât cea pe care i-o dăduse Dumnezeu n-a fost mai morală decât agresiunea împotriva unor teritorii şi asumarea prin forță a bogăției altor pământuri. În acest coşmar trăieşte şi moare lumea de mii şi mii de ani. Aşa trăim şi noi, sub toate structurile şi provocările care ne înconjoară. Limba dacică şi limba latină au intrat într-o osmoză profundă, ca să cuprindă înaltul şi adâncul ființei româneşti.

Dar trăim într-un bloc european cu pereții subțiri. Divina limbă română n-a putut să nu fie, din când în când, în cursul formării şi al practicării ei, intersectată de influențe slave, maghiare, germane, franceze, poloneze, evreieşti, turceşti, greceşti. Acestea au dat un farmec aparte limbii noastre. Şi un plus de credibilitate. E o limbă vie, care nu-şi refuză nici măcar câteva ore de boemă, dar, în esență, românii din Alba Iulia, Chişinău, Baia Mare, Timişoara, Cernăuți, Craiova, Orhei, Cluj-Napoca, Ploieşti, Mureş, Constanța, Iaşi se înțeleg, esențial, în aceeaşi limbă română. (...)

În urmă cu şase decenii şi ceva, măicuța mea, învățătoarea Floarea Ispas, a trebuit să plece cu abia născutul care eram, înapoi peste Prut, sub presiunea din ce în ce mai dură a frontului.

– Nu-mi închipuiam, zicea tata, că pierderea războiului se va răsfrânge total asupra vieților noastre, asupra recoltelor noastre, asupra educației copiilor noştri, asupra calității pâinii noastre, asupra pensiei bătrânilor de prin sate şi de prin oraşe, asupra limbii române. Parcă un plan diabolic şi amănunțit a fost pus în operă, timp de două decenii.

– Ce voiau, tată?

– Sovietizarea şi bolşevizarea României.

După 1964, 1965, 1968, iarba proaspătă a învins urmele de şenile şi de abrutizare, românul s-a trezit la o nouă viață, peste toate criminalele datorii de război şi cote obligatorii pe care le plăteau țăranii români.

S-au petrecut, atunci, reforme cu fața la popor. România îşi recăpătase dreptul unui minim acces la echilibrul mondial. Nu, România nu devenise o țară capitalistă. Dar era acea țară din lume care dezvolta raporturi de colaborare cu marile țări capitaliste ale lumii. Nu ni se micşorau dificultățile, dar nu mai eram aşa de singuri pe lume. Intelectuali români de toate vârstele au început să călătorească în Occident.

Cu această ocazie, paradoxal, am descoperit şi partea frumoasă a Răsăritului în mijlocul căruia trăiam. Sâmburii libertății ne aduceau în memorie istoria adevărată şi obligațiile fraterne, față de toți românii. Mari creatori, de pe ambele maluri ale Prutului, şi-au regăsit responsabilitatea în destinul limbii care-i unea pe toți românii. S-a spart Gulagul şi frânturi de mesaje ale fraților înlănțuiți au răsunat îndatoritor în noaptea dintre noi. Atunci am început să aflăm numele eroicei poezii, arte şi conştiințe basarabene, cea care ar merita ea însăşi Premiul Nobel: **Vieru, Matcovschi, Damian, Cimpoi, Druță, Codru, Loteanu, Lari, Costenco, Doga, Hadârcă, Vodă, Aldea Teodorovici, Vatamanu, Cărare, Teleucă, Suceveanu, Strâmbeanu, Tarlapan, Valeriu Matei, Anatol şi Tudor Chiriac, Josu şi Ciubotaru**.

S-a auzit peste toate zăbrelele chemarea lui Dabija: **„Doru-ni-i de dumneavoastră / Ca unui zid de o fereastră”**.

A luminat continentul puterea dovedită de jertfă a grupului Ilaşcu, când Ilie – condamnat la moarte – a strigat din cuşcă: „**Vă iubesc, Popor Român!**”

Pe fondul unei educații de familie curajoasă şi corectă, am scris eu însumi poezii care au devenit opere orale, pe toate teritoriile locuite de români. N-aveam voie să fac un singur pas dincolo de Prut, până în august 1990, când – într-un triumf de început de lume – frații artişti basarabeni m-au recuperat şi m-au sărbătorit pe 30 august 1990, în Piața Marii Adunări Naționale, de Ziua Limbii Române. De atunci am tot avut conflicte la graniță cu străjerii imperiului, pentru ca în 1994, să devin prizonierul lui Smirnov, răpit de legiunea lui la Tighina. Dar ce importanță mai are?

Au trecut aproape 67 de ani de la plecarea nou-născutului care am fost, din Basarabia. Dar eu prima gură de aer la Copăceni – Bălți am primit-o de la Dumnezeu. Basarabia e şi în structura mea, precum e şi Ardealul, cealaltă zeitate a credinței mele de român – iubitor de totalitatea românească. Am ştiut şi ştiu câtă dreptate avea Const. Stere să lase ambelor maluri acest aforism incomparabil: „**Nicio picătură de energie morală nu se risipeşte în zadar!**” Dovadă, peste ani, regăsirea noastră în ceea ce e scris la intrarea în Catedrala Reîntregirii de la Alba Iulia: **menirea de a fi împreună a poporului român**.

Cum aş putea considera decât ca o încununare a întregii mele vieți, decizia Academiei Republicii Moldova de a mi se face onoarea să fiu primit în rândurile sale? Martorii acelor ani nu mai sunt. E doar Basarabia eternă, cu toate suferințele şi speranțele ei. Şi sunteți dv., memoria neamului. Vă mulțumesc recunoscător, cu atât mai mult cu cât normalitatea, care e pentru toți românii limba română, a fost şi – uneori – mai este pentru mulți dintre dv. ocazia unei lupte, a unei jertfe, nu o simplă fatalitate geografică.

Mă rog pentru sufletele martirilor basarabeni care au fost aruncați şi asasinați în gulagurile - siberiene şi nesiberiene - staliniste, pentru credința şi lupta lor împotriva ocupației şi bolşevizării, în speranța libertății şi regăsirii naționale. Şi mă rog pentru sufletele martirilor ardeleni rupți pe roată, aruncați de vii în gropi cu var nestins, pentru credința şi lupta lor. Parcă e un blestem că peste unul dintre poeții renaşterii basarabene a trecut un camion, ca să-i zdrobească oasele şi credința. L-am omagiat şi atunci, de la Bucureşti, îl omagiez şi acum, la Chişinău. Dumnezeu să te binecuvânteze, poete Dumitru Matcovschi!

A fost stigmatul şi a fost noblețea, norocul destinului meu să caut, încă de tânăr, totalitatea românească. Fie că am găsit-o în forța destinică a Ardealului, fie că am descoperit-o în tragismul basarabenilor şi bucovinenilor, fie că m-a luminat geniul lingvistic oltenesc, că am auzit **Doina** mântuitorului nativ - moldovean Eminescu pe râurile interioare, fie că am ucenicit la şcoala de stilistică muntenească, fie că m-a atras înflorirea sudică a spiritualității aromâne, n-am pregetat să trec oceanul, în 1970, spre a-l cunoaşte pe Mircea Eliade, marele scriitor şi academician căruia i s-a refuzat Academia. În zile şi nopți fără seamăn, am realizat împreună un dialog care se înscrie în actele de început ale epocii moderne a istoriei României.

Nu trebuie să vă spun eu cum mi s-a părut că sună, la Chicago, în mijlocul Americii, cursurile sale despre universalitatea miturilor şi legendelor româneşti. Aveam 27 de ani când am aflat uimit ce bogată, nobilă şi modernă este limba română. De 40 de ani, mă hrănesc din mărturisirea lui Mircea Eliade: „**Scriu în limba română, limba în care visez**” şi nu mă mai satur să mă bucur de acest dar al firii: limba română. Nu avusesem până atunci distanța corespunzătoare pentru a-i măsura altitudinea. Dar, dacă omul de cultură, recunoscut ca atare de filosofi şi scriitori de vârf ai omenirii, mi-a procurat această revelație, pot la rândul meu să vă spun astăzi dumneavoastră, academicienilor Republicii Moldova, oamenilor de ştiință şi de cultură ai acestui pătimit pământ, care a produs lacrimi, istorie şi genii, că **am avut norocul să descopăr totalitatea românească nu numai geografic, nu numai istoric, dar şi metafizic, în adâncimile insondabile ale gândului eliadesc.**

Mircea Eliade era atunci mai tânăr decât sunt eu azi. Deşi nu mi-a lipsit vocația pentru limbi străine, deşi mi-a plăcut din când în când să recit în puternica limbă rusă „**Mne grusno na tebea smatret**” sau în muzicala spaniolă „**La muerte me esta mirando des las torres de Cordoba**” sau în rotunda limbă engleză „**The answer, my friend/ Is blowing in the wind**” sau în italiana liturgică „**lasciate ogni speranza, voi que entrate**” sau în universala franceză **„Allons, enfants de la patrie”,** deşi respect toate limbile pământului, chiar şi pe cele ale adversarilor tradiționali ai poporului meu, **trăiesc, mă îmbolnăvesc, mă vindec, lucrez, visez şi scriu în limba română, limba în care, atunci când voi muri, îmi voi încredința sufletul lui Dumnezeu, să facă El ce crede cu acest suflet, pentru mai binele românilor de pretutindeni. Doamne, ocroteşte-i pe români!**

Şi mă închin lui Eminescu, spiritul suprem al totalității româneşti: **„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată”**. El este grinda pe care s-a construit neamul. Oricât de multe bariere s-ar aşeza între noi, noi nu ne putem muta din Eminescu, ne regăsim în Eminescu, cifrul secret al eternității noastre incoruptibile. (...)

Să rămânem credincioşi rădăcinii noastre, să ne batem pentru dezvoltarea şi prosperitatea ambelor maluri ale Prutului, pentru regăsirea noastră în Europa şi în spațiul legitim al spiritualității româneşti, pentru diversitatea şi integritatea culturii naționale, pentru unitatea neamului, pentru demnitatea de a fi români – oriunde ne-am afla – şi pentru a continua să visăm şi să gândim în limba română.

Adrian PĂUNESCU
Din discursul rostit la intrarea în Academia de Ştiințe a Moldovei
Chişinău, 30 august 2010

20 iulie 1943 – 5 noiembrie 2010

„Până la capăt cu poporul meu, Aşa să mă ajute Dumnezeu!”

AUTOBIOGRAFIE

Ar trebui, poate, ca, la anumite vârste, semnificative,
Colţuroase, rotunde, mici, mari, cum or fi ele,
Cei care le-mplinesc să aibă dreptul suveran, prerogative
De a decide dacă mai continuă sau se opresc, ei înşişi.

Prea multe evenimente neaşteptate apar, iată,
Indiferent de vârstă, indiferent de meteorologie şi de lume,
Chiar că ar trebui ca fiecare să poată hotărî personal
În ce moment îşi iau rămas bun de la lume şi de la ai săi.

Aceasta nu e sinuciderea, atât de mult hulită de creştini,
Aceasta e doar o soluţie paşnică pentru conflictele
Ce se nasc, astăzi, aproape inevitabil, între generaţii,
Trebuie să existe un loc de odihnă pentru harnaşamente.

Probabil că n-aş fi gândit toate acestea dacă nu simţeam
Că mă aflu în apropierea unei astfel de clipe a despărţirii,
De obiceiurile, de plăcerile şi de durerile vieţii active,
Mă îngrijorează faptul că mă trezesc mai obosit decât mă culc.

Desigur, m-aş putea întreba şi ce-aş putea să fac,
Trecând în rezervă şi trăindu-mi zilele rămase, în odihnă,
Când puţinele ore de somn de care am parte, de ani de zile,
Îmi creează o permanantă şi tensionată stare de vinovăţie.

Am tot scris despre toate, în această viaţă mereu urgentă,
Ambulanţele mele au alergat încolo şi-ncoace la muribunzi,
Am fost implicat şi în naşteri, mi-amintesc şi de nişte nunţi,
Dar astăzi dau telefon ambulanţelor mele să vină la mine.

Astăzi mă sărbătoresc, protejându-mă prin limbuţie, cu cinism
De toată mizerabila tăcere la care, fatal, vom ajunge cu toţii,
După ce viermi şi mai răi decât viermii vor lua puterea
Introducând dictatura de dezvoltare în republica viermilor.

Deocamdată, nu vreau să mor, am încă multe de făcut,
Deşi o minimă stare de panică mă terorizează uneori
Şi-ncep să mă gândesc, speriat, cum trebuie să respir, ca să rezist
Şi să n-o las pe Ana-Maria singură, în ţara tuturor posibilităţilor.

E o vârstă colţuroasă şi rotundă, aceasta pe care,
Prin timpul şi locul în care s-au iubit, mi-au hărăzit-o
Părinţii mei, Floarea şi Constantin, în ciuda Războiului Mondial,
Care-i omorâse mamei tinereţea şi tatălui meu calul rechiziţionat.

Copil şi adolescent, din sărăcia şi suferinţa în care am trăit,
Cu tata – deţinut politic, cu mama – despărţită de tata de când eram mic,
Am acumulat, în iernile în care tăiam lemne pentru bunicii mei,
Şi-n verile, în care munceam alături de ei, energie.

De decenii şi decenii, cu naturaleţe şi disperare, consum
Din acea rezervă de prospeţime a copilăriei mele la Bârca,
Deşi, în ultimii ani, regenerarea se produce cu dificultate
Şi, paradoxal, mă trezesc, adesea, mai obosit, după somn.

Am făcut şi multe greşeli, din inconştienţă sau din încăpăţânare,
Şi probabil că numai atunci când viaţa m-a obligat să fiu înţelept,
Ca să creadă copiii mei în înţelepciunea mea, am devenit înţelept
Şi nici nu am puterea să judec pe imprudentul care fusesem.

Imprudent, imprudent, dar capcanele esenţiale ale vieţii,
Primejdiile care pândesc pe orice tânăr iubitor de glorie,
Nu m-au zdrobit şi, iată-mă, la vârsta pensiei formale,
Întrebând în stânga şi-n dreapta, şi în oglindă, ce am de făcut.

Pentru orice eventualitate, însă, ca la orice intersecţie,
În mod logic, trebuie să opresc şi să aştept semnalul,
E vremea unei cinstite şi severe introspecţii personale:
Cine eşti tu? Ce reprezinţi? Ce mai doreşti de la viaţă?

Întreaga mea viaţă, chiar de dinainte de a fi venit pe lume,
A fost marcată de contradicţii, controverse, incompatibilităţi,
Mama era – de fetiţă - fragilă, artistă, sentimentală şi teoretică,
Tata, în schimb, era dur, era pragmatic, era afon şi eroic.

M-am simţit vinovat că între mama şi tata nu putea fi armonie,
Ea – învăţând singură să cânte la pian şi la vioară, divina de ea,
El – incapabil să îngâne o baladă, însă erou pe front,
Şi deodată am înţeles, târziu, că eu sunt imposibila lor sinteză.

Poate că singura lor clipă de compatibilitate a fost fiul lor,
În rest, ea – dăscăliţă în Basarabia, unde-i trimisese Antonescu,
El – sublocotenent de artilerie, pe frontul antisovietic,
Când a venit armistiţiul tuturor, a intervenit conflictul dintre ei.

Astfel, spre nenorocul meu, care avea să-mi devină, noroc,
Am trăit fără mama şi tata, care s-au despărţit violent
Şi bunicii mei paterni, Ioana, analfabetă, Marin, învăţător,
M-au crescut în lumina credinţei, a moralei şi a limbii române.

După anii de până la intrarea în liceu, la Bârca şi Cârna,
A început umilitoarea, istovitoarea mea fugă prin lume,
Târând dosarul politic al tatălui şi al familiei mele de liberali,
Ferit, pe lângă barierele şi gardurile epocii, să nu fiu interzis.

Mi-am petrecut ultimul an şi anii de facultate, scuzându-mă,
Pentru ca, la 18 ani, atunci când îndeobşte, băieţii se haiducesc
Şi consideră aventura ca singura cale de a-şi cheltui toxinele,
Eu să mă însor, dedicându-mă familiei şi, mai târziu, copiilor.

N-am fost, desigur, un înger, n-am ezitat să mă îndrăgostesc,
În vălmăşagul epocii, de alte şi alte femei, în răzbunare, parcă,
Dar a fost o dragoste mare între cei doi tineri poeţi săraci,
Care şi-au început viaţa într-un subsol, cu pereţii căzând de igrasie.

Am lucrat la lumina zilei, aşa cum am trudit şi umil, în taină,
Pentru familia mea, pentru copiii mei, pentru bunul meu nume,
Am scris poezii şi am descărcat saci cu cartofi cu pământ pe ei,
Poetul Ion Brad m-a ajutat să obţin două camere în Metalurgiei.

Când am putut depune dosarul la facultate, am devenit student,
Împărţind băncile aceluiaşi an universitar excepţional
Cu Ioan Alexandru, Constanţa Buzea, Dorin Tudoran şi alţi
Juni strălucitori ai renaşterii, care tocmai începuse şi continua.

Am lucrat ca student la revista „Amfiteatru”, proaspăt apărută,
Eram îndrăzneţ şi neobosit, înfiinţasem Cenaclul Junimea,
Am refuzat să particip la demascarea lui Virgil Tănase, la o şedinţă,
Am fost ales secretar al organizaţiei U.T.C. de la Uniunea Scriitorilor.

Geo Dumitrescu m-a chemat, în 1968, la o nouă „Românie Literară”,
Am condus şedinţa tineretului revoluţionar scriitoricesc,
La care a participat Ion Iliescu, pentru libertate şi drepturi,
Şi el a avut curajul să asculte, şi nu rareori, să încuviinţeze.

Am fost invitat personal în Statele Unite ale Americii, în 1969,
Şi Securitatea nu mi-a dat viză, pentru ca la protestul
Ambasadei Americane, Ceauşescu să aprobe plecarea, în 1970,
Şi America a fost pentru mine o experienţă extraordinară.

Altă dată, voi insista, poate, asupra unor momente greu de uitat,
Asupra unor revelaţii şi asupra unor răspântii; acum,
Cât încă pot să aleg, decid eu însumi că forma aceasta succintă,
A autobiografiei mele, nu poate ţine locul dosarului de cadre.

Un apel deznădăjnuit la esenţe se impune acum,
Totuşi, ce rămâne după atâtea decenii de zbucium şi luptă,
Ce se întâmplă cu satisfacţiile, cu titlurile, cu averea,
Şi cum va fi prima zi de după cea din urmă plecare?

Eu am o adevărată pasiune pentru instrumentele de scris,
Mă uit, uneori, la stilourile, la pixurile şi la creioanele mele,
Grupate pe diverse mese şi în diverse sertare din casă,
Mi se pune un nod în gât, gândindu-mă că ele îmi vor supravieţui.

Când eram tânăr, nu credeam că faptul cel mai important
De care se poate învrednici omul, pe lume, e să aibă copii,
Mă corupea gloria, mă atrăgeau călătoriile, idolatrizam femeia,
Voiam să am bani, visam maşini bune, doream casă la munte.

Într-o zi, tatăl Constanţei a băut mai mult şi mi s-a uitat în ochi,
Întrebându-mă noi ce avem de gând, de nu facem copii,
Că, uite, vremea trece şi nişte nepoţi ar fi tocmai buni,
Reproşul lui Petrache Buzea m-a sensibilizat, o spun astăzi.

Astăzi, când nu numai Ioana şi Andrei, ci şi Ana-Maria
Îmi luminează viaţa, trebuie să recunosc, învins şi fericit,
Că nimic n-are niciun gust, în această lume, dacă nu ştii
Să împarţi darurile vieţii cu copiii tăi, dragii tăi copii.

Am simţul ridicolului şi nu-mi pot compune o figură eroică,
Mai ales că îmi cunosc bine slăbiciunile şi defectele
Şi nu mă mai deranjează eticheta pe care mi-au pus-o diverşi
Cum c-aş fi, spre deosebire de ei, o personalitate controversată.

Şi care ar fi de fapt, controversa? Talentul? Caracterul?
Scrisorile personale? Scrierile publice? Totul? Ce anume?
Trecutul? Prezentul? Popularitatea? Singurătatea?
Cenaclul? Faptul că nu beau? Că iubesc? Că exist? Ce anume?

În epoca partidului unic, în care m-am înscris ca să-l fac mai bun,
Am spus şi nu, şi da, cum n-au făcut-o foarte mulţi contemporani,
După monopartitism, ca la o poruncă irepresibilă, de sus,
A început înjurarea mea că am spus da, uitându-se restul.

Nu mai contează, decât pentru oamenii de conştiinţă, împrejurarea
Că eu mi-am asumat dialectica şi am apărat oameni de valoare
Şi m-am bătut pentru idei generoase şi mi se reproşează mie
Ce ar trebui să li se reproşeze lui Stalin, Eisenhower şi Churchill.

Am murit şi am înviat de câteva ori, în 65 de ani,
Probabil că trebuie să mă simt vinovat pentru că, vai,
Am înviat cel puţin cu o dată mai mult decât am murit,
Ca Femios din Odiseea, „eu singur mi-am învăţat meseria”.

Scriam, încă în vremea în care, în nicio cancelarie occdientală,
Nu se vorbea despre căderea comunismului, cu care se colabora,
„Astăzi sunt trist, fiindcă sunt comunist” şi, de asemenea,
Eu am calificat comunismul ca năzărire şi ca ţintă prea îndepărtată.

Eu şi echipa mea am strigat prin sălile de spectacole
Împotriva celor care, prin ministere şi prin alte părţi,
Se îmburgheziseră şi inspirau pustiu şi năşteau morţi
Şi care îşi făcuseră din comunism avere personală.

Las la o parte faptul că eu le spuneam, în faţă, compatrioţilor
Că-i provoc împotriva celor care ne batjocoresc prudent şi crunt,
Semnalând că în tâmpla acelora doarme gustul trădării
Şi că miros, nici mai mult, nici mai puţin, ca o lopată de pământ.

Dar, uite, de ani şi ani, toţi tismănenii din grădina noastră zoologică,
Toţi foştii vigilenţi de ocazie ai bolşevismului covăsit, şi înverzit,
Toţi homuncului produşi în chiuvetele Penumbrei, şi Crimei,
Toţi onaniştii nazistoizi şi-au făcut ţintă din mine, în foile lor.

Sigur, acţiunea lor e veche şi infectă, ea poate fi dată în vileag,
Dar fabrica de etichete a României devastate lucrează
Şi îmi vine să mă întorc la prima strofă şi să cer privilegiul
De a mă retrage, de silă, în pământ, într-o clipă de graţie.

Imitaţia e la modă, în scumpa noastră societate imitatoare,
Doi troglodiţi de la o televiziune contemporană insistă
Cu o filmare a mea, bolnav şi obosit, în urmă cu câţiva ani
Şi vor să-şi convingă telespectatorii că asta fac eu în viaţă, dorm.

Probabil că, într-o zi, dacă mi se va ivi ocazia, voi spune
Ceea ce scrisesem despre Nicolae Dobrin, acuzat că se îmbată:
„Dobrin, şi beat, e mai bun decât acuzatorii lui treji!”,
„Strâmbilor, eu, adormit, sunt mai bun ca voi cu ochii deschişi”.

Ea şi el nu sunt nimic altceva decât alţi doi troglodiţi,
Doi mercenari, pe masă, casă, cărora nu le lipseşte farmecul hâd
De a purta gură strâmbă, pe partea dreaptă a feţei, ambii
Deşi aud că, de data asta, nu ei ar fi autorii, să mă scuze.

Dar ce ţară e asta, în care poetul, în săptămâna în care
Împlineşte 65 de ani, în loc să fie sărbătorit, ca predecesorii,
Are parte de sârguinţa tuturor canalelor colectoare?
Şi ce se mai poate închega din atâtea ruine recente?

Ziare puturoase, cu analfabeţi în locurile de comandă,
Injectează, în fiecare dimineaţă, acest popor fără apărare,
Cu otrăvurile, cu interesele, cu idiosincraziile stăpânilor lor,
Asta e libertatea presei? Chem liftul pentru adâncul pământului.

E mult de vorbit despre democraţie şi despre dreptul la opinie,
Mă gândesc, totuşi, că măcar eu aş avea acest drept, după ce
Am scris cândva, în deceniul opt al veacului douăzeci,
„Pe viaţă o dată, pe moarte o dată, opinia mea”.

Toate acestea şi încă altele ca şi ele, mă simt obligat
Să le rememorez, să le retrăiesc, să le regândesc, aţâţat
De voinţa sfertodocţilor agresivi, care-şi trimit viermii
Să-mi invadeze umbra, în aşteptarea cadavrului.

Dar eu sunt prea puţin doritor să cedez acestei terori
Care îmi provoacă mai degrabă silă, decât frică şi care
Mă istoveşte, prin nimicnicia ei, prin perversitatea ei, prin tot,
În acest coşmar În care, arogant, nimicul înfruntă totul.

Şi mă mai distruge o realitate, pe care n-o pot schimba,
Situaţia grea a ţării mele, pentru care n-am instrumente de lucru,
Să pot interveni, eventual la antipozi, eventual în senat,
Ca să ne regăsim liniştea, echilibrul şi fertilitatea.

Ştiu că, printr-o coincidenţă neagră, tocmai astăzi, e cel mai greu,
Când începe să le fie greu şi atâtor altor ţări ale lumii, cel mai greu,
Ne e atât de greu şi nouă, de nici nu avem, nu mai avem
Cui să cerem ajutor, când toţi strigă după ajutor, în infern.

Rând pe rând, toate bogăţiile materiale ale pământului, pe care trăim,
Se epuizează şi nici una dintre ele nu poate ţine locul alteia,
Degeaba ne închipuim noi că putem scoate combustibil din porumb,
Vom inunda străzile pământului, de dor de mămăligă.

Călătoriile devin treptat nişte ocupaţii de lux, nişte excepţii,
Iarna va fi prea frig şi vara va fi prea cald, fără scăpare,
A venit sorocul pentru petrol, pentru cărbune şi pentru păduri,
Balul sătuilor s-a terminat, urmează spitalul flămânzilor.

Nu ştiu dacă aş mai vrea să mă nasc, dacă mi s-ar propune,
Oricum, am venit pe lume fără voia mea, după cum e şi firesc,
Şi constat că nici de moartea mea nu pot dispune în libertate,
Am început să înţeleg asemănarea dintre scenariu şi insectar.

Credeam că s-a rezolvat, în esenţă, chestiunea libertăţii,
Devin, într-un târziu, un fel de marxist al remuşcărilor
Şi trag încheierea că libertatea fără suport material nu durează,
Libere, televiziunile şi ziarele cartelează libertatea.

Această ţară e zvârlită, mereu, din perete în perete,
Tragic zig-zag, când dogmă, când anarhie, când amestec,
Toate cuceririle autentice de după socialism riscă să devină
Frâne, în aceeaşi măsură, transformându-se în inversul lor.

Am priceput mecanismul, aş fi în stare, de azi încolo,
Să-l reproduc la mine-n bucătărie, cinic şi ticălos, cum e,
Proprietatea colectivă era într-adevăr o himeră şi o minciună,
Dar proprietatea individuală devine un adevăr inaccesibil.

Birocraţia socialistă ne scosese din minţi, fără îndoială,
Făcându-ne să visăm o evadare în libertatea capitalistă,
Dar birocraţia capitalistă nu ne mai oferă nicio şansă,
Şi nici n-avem unde fugi, decât în pământ. Dar unde-n pământ?

Tot mai mulţi oameni au început să se gândească serios
Să fie incineraţi, după moarte, şi puşi în borcane,
Câţiva ani a umblat Gyuri Fazekas, cu trista urnă cu cenuşă
A tatălui său, Janos, căutând un loc, unde să-l păstreze.

Se împuţinează pământul, se fură din terenul cimitirelor,
Parcurile, grădinile, livezile, îi enervează pe edili,
E momentul când nu se mai poate iubi fără profit
Şi când toate înmormântările trebuie făcute pe verticală.

Aşa că, măcar sub acest pretext de doi bani, eu amân
Întoarcerea în pământ, cu întregul harnaşament,
Nu vă faceţi iluzii, homunculi narcotizaţi de alchimişti politici,
N-am de gând să trec la rezervişti, puneţi-vă armurile!

Dragă tată, dragă mamă, dragi rude şi dragi prieteni,
Care vă aflaţi în pământ de mai de mult, iertaţi-mă,
Mai am ceva treburi pe-aici, prin lumea vie,
Mai trebuie pierdute şi câştigate câteva lupte de fond.

Metafizica mă cheamă sub zodia singurătăţii,
Dar fizica îmi stă agăţată de sânge şi nu pot pleca,
Fireşte că ar fi de bun simţ o moarte nu prea târzie,
Dar viaţa, fie ea oricât de scârboasă, este incomparabilă.

E ziua mea. E soarta mea. E viaţa mea. Sunt eu.
Decid suveran. Deschideţi fereastra. Sănătate.
Refuz înşelătorul drept de a decide între viaţă şi moarte,
Supravieţuiesc textual. Şi contextual. Doamne-ajută!

15 iulie 2008
www.paunescuadrian.blogspot.com

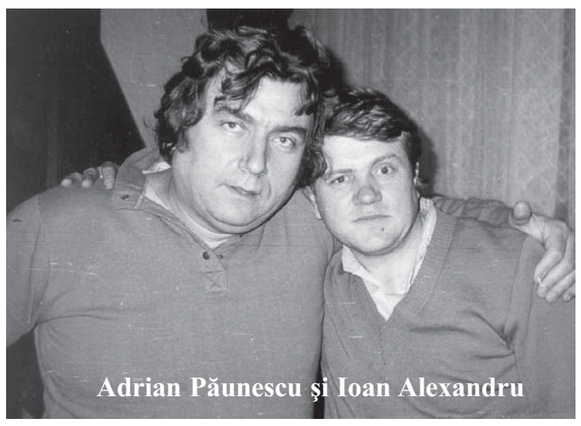

Adrian Păunescu şi Ioan Alexandru

Nichita Stănescu pe scena Cenaclului Flacăra: *„Adrian Păunescu este tatăl cu cei mai mulţi copii din România”*

Adrian Păunescu şi Grigore Vieru

Fotografii din arhiva *Opiniei naţionale*, anul 2000, când poetul a fost directorul publicaţiei

1972, la sărbătorirea lui Marin Preda, la împlinirea vârstei de 50 de ani. De la stânga la dreapta: Nichita Stănescu, Eugen Jebeleanu, Adrian Păunescu, Constanţa Buzea, Dan Deşliu, Marin Preda şi soţia, Zaharia Stancu, Laurenţiu Fulga, Vlaicu Bîrna, Ion Hobana şi jos, Mircea Micu. În spatele lui Marin Preda, fratele său, Sae. Aparatul foto i-a aparţinut artistului multilateral Vasile Blendea.

ŞI TOTUŞI EXISTĂ IUBIRE

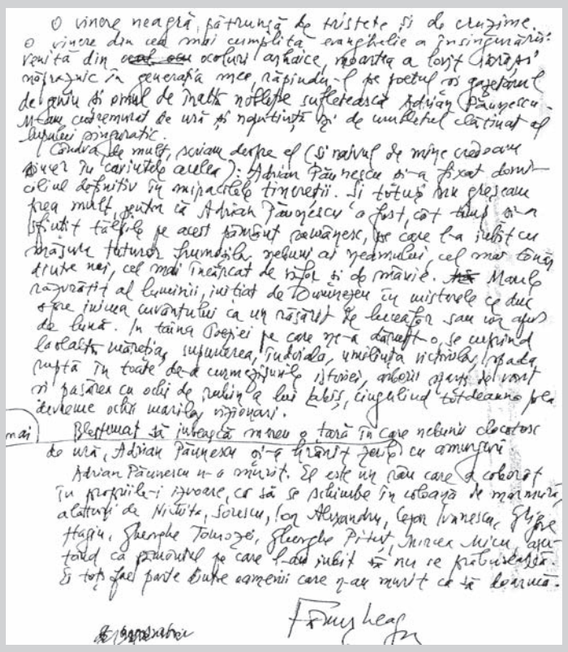

O vinere neagră, pătrunsă de tristeţe şi de cruzime, o vinere din cea mai cumplită evanghelie a însingurării. Venită din ocoluri arhaice, moartea a lovit iarăşi năpraznic în generaţia mea, răpindu-l pe poetul şi gazetarul de geniu şi omul de înaltă noblеţe sufletească Adrian Păunescu. M-am cutremurat de ură şi neputinţă şi de umbletul clătinat al lupului singuratic.

Cândva, de mult, scriam despre el (şi naivul de mine credeam sincer în cuvintele acelea): Adrian Păunescu şi-a fixat domiciliul definitiv în miracolele tinereţii. Şi totuşi nu greşeam prea mult, pentru că Adrian Păunescu a fost, cât timp şi-a sfinţit tălpile pe acest pământ românesc, pe care l-a iubit cu măsura tuturor frumoşilor nebuni ai neamului, cel mai tânăr dintre noi, încărcat de vifor şi de mânie. Marele răzvrătit al luminii, iniţiat de Dumnezeu în misterele ce duc spre inima cuvântului ca un răsărit de luceafăr sau un apus de lună. În taina Poeziei, pe care ne-a dăruit-o, se cuprind laolaltă măreţia, supunerea, îndoiala, umilinţa victoriilor, spada ruptă în toate de-a curmezişul istoriei, arborii sparţi de vânt şi pasărea cu ochi de rubin a lui Labiş, ciugulind totdeauna prea devreme ochii marilor vizionari.

Blestemat să iubească mereu o ţară în care nebunii clocotesc de ură, Adrian Păunescu şi-a hrănit zorile numai cu amurguri.

Adrian Păunescu n-a murit. El este un râu care a coborât în propriile izvoare, ca să se schimbe în coloană de marmură, alături de Nichita, Sorescu, Ion Alexandru, Cezar Ivănescu, Grigore Hagiu, Gheorghe Tomozei, Gheorghe Pituţ, Mircea Micu, ajutând ca pământul pe care l-a iubit să nu se prăbuşească. Ei toţi fac parte dintre oamenii care n-au murit ca să doarmă.

Fănuş NEAGU

Între sfinții poeți ai generației mele

Adrian Păunescu a fost la fel ca fratele său de credinţă poetică, Nicolae Labiş, „buzduganul unei generaţii".

El a trăit prin poezie şi pentru poezie. Tot ce a făcut în gazetărie şi în viaţa publică are un izvor unic, torenţial, total: Poezia.

Fie-mi îngăduit să-i parafrazez uşor un vers: „Eu sunt bolnav de dumneavoastră, Poezie".

Sigur că l-am cunoscut bine pe Adrian Păunescu. Nu pot spune că am fost prieteni foarte apropiaţi, n-are nici un rost să invoc astăzi amănunte din întâlnirile mele cu el. Un lucru esenţial, însă, vreau să spun: l-am admirat fără rezerve pentru marele lui talent, pentru scânteia lui genială cu care a dinamizat pe oamenii tineri din ţara asta.

O amintire, totuşi, notez fugar: în urmă cu câţiva ani lângă amfiteatrul Facultăţii de jurnalistică de la *Spiru Haret*, pe scări, a început un dialog al profesorului Adrian Păunescu, declanşat spontan între el şi studenţi. În câteva minute s-a umplut până la refuz tot spaţiul. A fost şi un profesor, un mentor magnetizant.

O generaţie îşi coboară steagurile în bernă.

Prezenţa lui fizică s-ar putea să nu mai fie atât de pregnantă peste ceva timp.

Dar vocea lui, dar felul său de a-şi spune şi a-şi trăi poemele va rămâne ca o matrice a culturii contemporane.

Am senzaţia că ne-am împuţinat mult, că ne cutreieră un gol aproape cosmic.

El se aşează între sfinţii poeţi ai generaţiei mele: Nichita, Ioan Alexandru, Grigore Vieru.

Dumnezeul să-l odihnească pe neobositul, pe torenţialul, pe omul mare, blând şi bun care a fost Poetul Adrian Păunescu!

Nicolae Dan FRUNTELATĂ

SPRE STELE, LÂNGĂ LUCEAFĂR

5 noiembrie 2010. O zi neobişnuit de caldă de toamnă târzie. Până şi călătoarele şi-ar mai fi amânat plecarea. Dar sufletul Poetului a bătut din aripi şi a pornit în zbor către astre. Inima sa a fost prea greu încercată de atâta iubire şi de atâta suferinţă pentru a mai putea să reziste. În orele dimineţii, flacăra pământeană, vizibilă, a inimii lui Adrian Păunescu s-a stins. Dar opera sa, în care a trecut flacăra sufletească a minţii şi a inimii sale, începe să treacă în veşnicie.

Este, înainte de toate, opera unui mare poet, genial prin amploarea, varietatea şi originalitatea universului său poetic, care aşteaptă încă un istoric al literaturii române de aceeaşi vastă cuprindere. De la poezia de dragoste (*Liber să sufăr* şi multe altele) şi până la poezia patriotică (*Istoria unei secunde*, *Pământul deocamdată* şi multe altele), în care a trăit o varietate de sentimente şi pentru care a găsit noi forme de expresie, poetul a vibrat la toată „corola de minuni a lumii", iubind, cum zicea Blaga, „şi flori şi ochi şi buze şi morminte." Nu o dată, a logodit lirica intimă şi lirica patriotică, pe urmele lui Nicolae Labiş, „albatrosul ucis'' care a deschis calea poeziei înnoitoare a generaţiei şaizeciste.

A fost, este, rămâne şi un publicist strălucit, un polemist redutabil, un prozator inedit în peisajul literaturii române (*Măştile însângerate*), un eseist percutant (*De la Bârca la Viena şi înapoi*).

S-a remarcat şi ca făuritor de gazete şi gazetari, de promotor şi conducător al celebrului cenaclu „Flacăra'', de descoperitor şi susţinător de talente în domeniul muzicii folk.

Artist-cetăţean, rămâne şi exemplul său de om al cetăţii, de om politic devotat binelui public, plin de curaj în divulgarea nedreptăţii şi promovarea dreptăţii, de patriot român care suferă de suferinţa neamului său.

Cei care am avut privilegiul să-i fim colegi la Universitatea *Spiru Haret*, la Facultatea de Filosofie şi Jurnalism, apoi la Facultatea de Jurnalism, Comunicare şi Relaţii publice, l-am cunoscut şi în calitatea sa de profesor universitar care, cu ştiinţă şi pasiune, i-a apropiat pe studenţi de literatura naţională şi universală.

O altă ipostază ce ne rămâne în memorie este şi aceea de actor recitator al propriilor creaţii poetice sau al multor texte ale confraţilor săi. Îi plăcea îndeosebi să recite în română şi în engleză poezia domnului Eminescu *Odă în metru antic*.

Clasic în viaţă şi în eternitate, domnul Adrian Păunescu ne luminează de acum încolo de lângă Luceafăr, alături de colegii săi de generaţie, cu care alcătuieşte una din cele mai frumoase constelaţii ale liricii româneşti: Nichita Stănescu, Marin Sorescu şi Ioan Alexandru.

Prof. univ. dr.
Ioan N. ROŞCA

POETUL CARE A SCRIS LUPTÂND ŞI A LUPTAT SCRIIND

Cinci noiembrie 2010, o zi de doliu, o zi cernită cu durere, în care naţiunea română, limba şi cultura naţională, Poezia românească au suferit o greu de suportat pierdere: la ora 07.15, Poetul Adrian Păunescu, publicistul din stirpea Eminescu, Goga, Iorga, Arghezi, oratorul electrizant al maselor, ctitorul de instituţii şi reviste: *Flacăra, Totuşi iubirea, Flacăra lui Adrian Păunescu* – numărul 463 din 04 noiembrie 2010, având articolul de fond „*Clipa de cumpănă*", un fel de tulburător testament, în care mărturisea *„Nici măcar n-am puterea să-mi imaginez până la capăt cum ar fi despărţirea de ai mei dacă s-ar transforma din temporară în definitivă"*. Iată şi-a imaginat moira grecească, fatumul latinesc, soarta românească, această *„clipă de cumpănă"* dintr-o viaţă zbuciumată, chinuită, cu urcuşuri şi coborâşuri sociale şi politice, în care faţă de creaţia lui literară, de biografia lui s-au manifestat şi atitudini iconodule şi iconoclaste, chiar şi după clipa plecării lui în eternitatea gloriei Poeziei româneşti. A plecat „*să moară puţin*" cum ar zice Marin Sorescu, colegul său de glorie literară, a plecat acolo unde, după expresia lui Apollinaire, poetul său îndrăgit, „*les noms se mélancolisent comme des pas dans une église"*. Cu omagiile aduse de mii de oameni, compatrioţi şi cititori, ajunge duminică, 07 noiembrie 2010 în Cimitirul Belu, în vecinătatea precursorilor: M. Eminescu, N. Labiş, N. Stănescu, M. Sorescu şi alţii peste ale căror case de veci îşi scutură frunza-ngălbenită teiul eminescian.

El intră în lăcomia pământului pe care o condamna marele lingvist Vasile Bogrea în poezia *Suntem datori pământului*, publicată în *Neamul românesc literar* din 1925-1926: *Pământ avar,/E-aşa puţin din tine în noi/Şi aşa curând/ Ne ceri puţinul înapoi/Aşa curând,/Pământ avar!/Ţi-l dăm sfinţit de suferinţi/ Transfigurat de vis/ De fericiri, de paradis,/De prăbuşiri şi năzuinţi,/ Şi sfâşieri/Şi-atât amar./Ţi-l dăm, căci tu mereu ni-l ceri/Pământ avar."*

În ciuda înfăţişării lui de uriaş, în Păunescu – izvor nesecat de poezie era „*puţin pământ*" şi mult, foarte mult suflet, generozitate şi omenie românească. De fapt, toate erau româneşti în acest patriot. Păunescu e un poet de o excepţională valoare, fireşte cu umbre şi lumini, cu crezul său, univers de gânduri şi simţiri; un mare poet român născut la 20 iulie 1943 în satul Copăceni-Bălţi din Basarabia ca fiu al învăţătorilor Constantin şi Florica. În curând vreme s-au întors în Oltenia, pe plaiurile natale. A urmat şcoala primară, care azi îi poartă numele, în satul bunicului său, la Bârca, apoi şcoala medie în Craiova, liceul în Bucureşti la „Zoia Cosmodemianskaia" şi Facultatea de Limba şi Literatura Română, pe care a absolvit-o cu media 10.

A debutat cu o poezie în Revista Luceafărul în anul 1960, unde eu eram redactor adjunct.

A lucrat la Revistele *Amfiteatru, România Literară, Luceafărul* ca redactor şef adjunct în perioada 1970-1972. A condus *Revista Flacăra* în perioada 1973-1975. În 17 septembrie 1973 înfiinţează *Cenaclul Flacăra* – o adevărată instituţie care concură cu ministerele de resort, dar va fi interzis la 16 iulie 1965.

Din august 1990, poetul editează *Revista Vremea*, apoi *Totuşi iubirea* şi, în ultimii ani *Flacăra lui Adrian Păunescu.*

Schimbările din 1989 au adus şi în activitatea sa mari schimbări, fiind ales în Parlamentul ţării, funcţie în care a făcut mult bine românismului, culturii naţionale şi colegilor creatori.

Păunescu va rămâne în primul rând POET ŞI PATRIOT. Poet, cu o uimitoare forţă de creţie, care a publicat zeci de volume de versuri: *Ultrasentimente*, urmat de *Mieii primi, Fântâna somnambulă, Istoria unei secunde, Repetabila povară, Pământul deocamdată, Manifest pentru sănătatea pământului, Iubiţi-vă pe tunuri, Jocuri comune, Într-adevăr*, cu ilustraţii de fiul său, Andrei Păunescu, *Tragedia naţională, Deromânizarea României, Poezii cenzurate, Front fără învingători, Meserie mizerabilă etc.* şi de o serie de ontologii din propria creaţie, de lucrări pentru copii, ca şi de unele remarcabile lucrări în proză: *Sub semnul întrebării, Interviuri de înaltă ţinută, Lumea ca lume, De la Bârca la Viena şi înapoi.* În toate, Adrian Păunescu se arată a fi un inspirat şi foarte talentat creator care, aşa cum mitologicul rege Mitas transforma în aur tot ce atingea, transforma în poezie toate trăirile zilnice, tot ceea ce atingea cu imaginaţia şi cu condeiul ce stăpânea foaia noapte de noapte.

Din fiinţa spirituală, poezia se revarsă spontan ca răşina din trunchiul bradului, viaţă din viaţă. Aşa se explică imensa cantitate de poezie autentică, frumoasă, emoţionantă, care e a noastră a tuturora, în cele circa 50 de volume tipărite şi, mai ales, miile de pagini de eseuri, articole ce s-au bucurat de o entuziastă primire din partea cititorilor şi, nu în ultimul rând, din partea studenţilor săi de la Universitatea Spiru Haret, unde, după susţinerea tezei de doctorat a fost încadrat prin concurs ca profesor la Facultatea de Filosofie-Jurnalism (ulterior Facultatea de Jurnalism, Comunicare şi Relaţii Publice), onorând prin prezenţa lui universitatea aşa cum universitatea l-a onorat pe el primindu-l în rândurile sale.

Păunescu a fost un bun dascăl în sensul etimologic al termenului, încrezător în el şi în puterea sa de creaţie; era un om extraordinar de muncitor, pe diverse planuri; în creaţia literar-artistică, în presă, în Parlament, în organizarea şi conducerea Cenaclului Flacăra, unde a promovat mari talente literare şi muzicale. A fost un generos, un om de excepţională omenie românească, un fiu vrednic al ţării care n-a cerut ca numai ea să-i dea, ci a dat şi el enorm de mult ţării şi patrimoniului cultural naţional.

Şi-a iubit Patria – s-ar cădea să o spunem de mii de ori – şi-a iubit neamul, cu zăcămintele sale de frumos şi bogăţii spirituale, a iubit şi a cinstit tot ce este românesc, fără şovinism, dar cu un naţionalism, curat şi nobil, cu demnitate şi curaj civic, luptând pentru unitatea românilor de pretutindeni.

A fost un om odată – cum zice românul- *din stofă bună – lână-n lână*, cum definea Tudor Vianu omul de calitate, uneori a fost un om între oameni, al cărui nume, chiar dacă ploile şi vântul l-ar şterge de pe crucea din cimitir, ca de pe *„crucea albă de mesteacăn"* din baladă, va rămâne pe copertele cărţilor sale şi în inimile românilor până la sfârşitul sfârşitului.

Până vom publica o carte, un eseu amplu despre Adrian Păunescu să-i zicem: SĂ-I FIE ŢĂRÂNA UŞOARĂ, căci s-a arătat prea lacomă şi l-a luat prea devreme dintre cei dragi.

Prof. univ. dr.
Ion Dodu BĂLAN

Pleacă prea devreme dintre noi şi îl vom regreta

Cu Adrian Păunescu pleacă pentru totdeauna dintre noi un poet, un ziarist, un profesor, un om al cetăţii, pentru care de tânăr a ales lupta pe baricade în locul unui trai tihnit şi comod. De aici şi tumultul versului, de aici şi francheţea articolului său, de aici şi pasiunea pe care o punea în fiecare clipă a prezenţei sale la catedră.

Nu voi folosi, aşa cum cred că se va folosi din belşug în ceea ce se va scrie, formula „o personalitate controversată". E un loc comun, o banalitate, pe care o folosim ori de câte ori vrem să nu spunem adevărul şi, mai ales, ne este frică să-l spunem. Şi aceasta pentru că Adrian Păunescu a avut mulţi, foarte mulţi, aş îndrăzni să spun nenumăraţi oameni, care au crezut în el, care l-au citit, străduindu-se să aibă în mână noul său volum de poezie, urmându-l pe stadioane după ce se „bătuseră" săptămâni şi săptămâni ca să poată avea un loc, ascultându-l ori de câte ori apărea la un post de televiziune, după cum au fost şi sunt aţia care nu l-au iubit, care se înnegresc la faţă doar când îi aud numele. Unii dintre ei au aparţinut categoriei invidioşilor, alţii celei a conformiştilor, alţii au vrut să-şi facă din atitudinea „antipăunescu" o profesie rentabilă. Pentru unii era de ajuns să rosteşti un cuvânt împotriva lui sau măcar să ţi se vadă pe muşchii feţei un semn de dispreţ ca să ţi se dea dreptul la un permis de intrare în lumea snobilor.

Adrian Păunescui a fost el şi numai el. Aşa se face că de tânăr a devenit cel mai citit poet contemporan. Am auzit aberaţia colportată de unii din neştiinţă, de alţii din prostie agresivă că tirajele cărţilor sale erau impuse, că vânzarea lor era forţată, prin cine ştie ce procedee administrative. Am fost unul dintre editorii săi şi am datoria morală să spulber aceste inepţii. Tirajele volumelor sale erau subdimensionate. Măsurile care se luau întotdeauna erau de a se limita cererea publicului, de a se restrânge circulaţia cărţilor sale. Între solicitările pieţei, ca să mă exprim într-un limbaj curent, şi ceea ce se tipărea, sau, mai bine zis, ce se dădea voie editurilor să se tipărească era un mare decalaj. Niciodată nu reuşeam să ne apropiem de numărul de exemplare pe care cititorii le căutau.

Explicaţia se află în faptul că de la un moment dat, foarte de timpuriu chiar, poeziile lui Adrian Păunescu, interviurile lui Adrian Păunescu, articolele lui Adrian Păunescu spuneau adevăruri. Mergeau la inimile oamenilor, se întâlneau cu gândurile, simţămintele şi durerile lor, el dădea glas unor nemulţumiri colective, avea curajul să versifice sau să spună într-un articol ceea ce toţi gândeau. Chiar dacă unii - şi m-am numărat printre aceştia spunându-i direct ce credeam atunci când discutam volumele înainte de publicare – vedeau că nu totdeauna tumultul indignării se convertea pe deplin în imagini, sau putea să fie spus în mai puţine strofe. Dar, acestea sunt opţinuni personale fireşti ori de câte ori te apropii de un univers liric aşa cum poezia noastră nu mai întâlnise până acum.

Scriu aceste rânduri sub povara necruţătoarei veşti – n-au trecut nici cinci ore de când inima nu l-a mai ascultat – şi ştiu că n-am să pot spune tot ce ar trebui spus despre Adrian Păunescu. Pentru că a fost ziarist născut nu numai pentru scrisul său, ci şi prin construcţia publicaţiilor la care a lucrat şi pe care le-a întemeiat. Când se va scrie cu obiectivitate şi nu cu ura comandată de meschine interese profitabile se va vedea cât a făcut Adrian Păunescu pentru promovarea valorilor naţionale clasice şi contemporane, cu câtă demnitate a apărat acest crez al vieţii sale. Câţi dintre intelectualii vechii generaţii şi-au găsit, înainte de 1990, în persoana lui omul care le-a promovat opera, le-a adus în prim plan personalitatea, le-a înmânat premiile revistei „Flacăra"…Iar când, după 1990, a pornit tăvălugul distrugerii tradiţiei româneşti, glasul lui s-a ridicat ferm, fără nicio teamă în apărarea celor ce au marcat prin opere nemuritoare existenţa noastră ca popor.

Şi câte n-am putea spune acum. Dar ne oprim pentru că emoţia ne biruie. Nu înainte de spune că asupra lui s-au pogorât în ultimii douăzeci de ani cuvinte grele pornite din aşa zisa sa situaţie de „poet de curte", oficial, întreţinător al cultului personalităţii. Cei mai mulţi dintre cei ce-i imputau toate cele amintite în timpul în care Adrian Păunescu se lupta , au stat cuminţi, în banca lor, făcând lungi călătorii prin străinătate, unde poposeau cu anii, profitând direct sau indirect de tot ce el obţinea pentru breasla scriitorilor. Şi nu numai. Ca să cucerească ce a cucerit, ca să spună tot ce vroia să spună, a trebuit să aducă şi lauda. A trebuit să facă şi concesii, a trebuit să facă în aşa fel încât să-l neutralizeze pe cel de sus.

Dar în balanţa adevărului se va vedea că ceea ce rămâne este lupta lui Adrian Păunescu, este curajul lui Adrian Păunescu, este sensul pozitiv al unei vieţi dăruită tuturor: României.

Noi pierde, în acelaşi timp, un coleg care a ştiut să comunice şi să transmită studenţilor ideile preţioase ale continuităţii româneşti, să-i facă să viseze în faţa a ceea ce a dat mai bun şi mai frumos această ţară. De aceea îl ascultau şi îl iubeau.

Pleacă prea devreme dintre noi şi îl vom regreta. Acum el nu mai poate să scrie şi nici să vorbească. Noi avem datoria să scriem şi să vorbim despre el, cu toată obiectivitatea şi să-i restituim locul însemnat pe care l-a avut, îl are în cultura noastră contemporană.

Valeriu RÂPEANU

NEMURITOR LA ZIDUL MORŢII

Încerc să scriu câteva rânduri despre Prof univ dr Adrian Păunescu, dar sunt răvăşit şi-mi tremură sufletul şi mâinile. Cuvintele se rătăcesc şi nu mai vin. Poetul, jurnalistul, omul politic şi dascălul Adrian Păunescu pleacă dintre noi prea devreme şi nedrept şi ne lasă o „regretabilă povară". Am fost colegi la Facultatea de Jurnalism, Comunicare şi Relaţii Publice a Universităţii *Spiru Haret*. A predat, cu pasiune şi aleasă ţinută ştiinţifică, cursul "Cultura şi mass-media" bazat pe texte fundamentale ale culturii române. A format cu generaţii de studenţi la Universitatea *Spiru Haret*. Credea în şansa învăţământului particular. Ne consultam înaintea intervenţiilor sale publice pe această temă şi s-a luptat cu neînduplecare pentru adevărul Universităţii *Spiru Haret* în campaniile duse împotriva ei.

Ne-am cunoscut cu zeci de ani în urmă ca ziarişti, când ne întâlneam cu prilejul unor acţiuni ale breslei. Da, am jucat şi fotbal împreună cu ocazia meciurilor echipei revistei „Flacăra", pe care o conducea, din campionatul redacţiilor de presă ce se organiza pe atunci de sindicatul jurnaliştilor. Fotbalul era pentru el o „mare iubire" şi l-a promovat. Nimic din ceea este omenesc nu i-a fost străin. Părea impozant şi distant. De aproape însă iradia omenie şi blândeţe. Avea un zâmbet larg ce te cucerea şi ochi frumoşi, vii, de un albastru senin care îţi transmitea încredere şi speranţă. Te cunoştea şi te aprecia din priviri. Avea un simţ deosebit al umorului şi asculta cu plăcere glumele colegiale. Avea o memorie fenomenală, recita şi versifica cu o forţă pe măsură. Era un om spectaculos şi crea spectacol.

Se adresa oamenilor cu simplitate şi pe sufletul lor şi va rămâne în amintirea celor care l-au apreciat pentru măiestria creaţiei sale, pentru pledoaria sa constantă pentru valorile naţionale. Ca un mare patriot.

Dispariţia lui Adrian Păunescu este de neînlocuit. A fost o personalitate uriaşă şi unică, un geniu, şi va rămâne nemuritor în istoria culturii noastre. Te poţi raporta la el în chip şi fel dar nu-l poţi ocoli şi uita.

Nu pot să închei decât cu versurile marelui dispărut: *„De ce să-ţi spun la revedere Adio drepturile îşi cere"*.

Adio şi Dumnezeu să-l odihnească în pace.

Prof. univ. dr.
Pamfil NICHIŢELEA

Desculț în Agora

... În clipele acestea lungi de trecere a lui Adrian Păunescu din lumea aceasta pe lumea cealaltă, mă întreb insistent care ar fi cuvântul ce ne rămâne, cuvântul icoană al său. Mi se aşterne de la sine unul în faţa ochilor, un cuvânt scurt dar cu multe şi lungi desfăşurări de fapte, pe care-l tot verific înainte de a-l propune: *respect.* Şi asta pentru că-mi vin în minte marii contestatari ai lui şi ai lumii lui, acele rapoarte pentru condamnarea comunismului, acele istorii ale literaturii române (avem, slavă Domnului, câteva, putem alege) – critice atât de aspre ale ultimei jumătăţi de secol. Chiar şiu acestea, pe Adrian Păunescu îl respectă, îi acordă pagini întregi de analiză captivantă. Ce e mai frumnos decât să te respecte adversarii tăi, să-ţi faci, aşadar, din duşmani – adversari de idei?!

Iar acest respect nu e de azi, de ieri; în ceea ce-l priveşte, e de totdeauna. El a făcut din sinceritate o dimensiune publică, o trăsătură a personalităţii. Sincer este omul cu sine însuşi, în intimitate, în taină fizică oarecum. Cuvântul latinesc vine de la *sine cera*, „fără ceară", fără fard – pe când celălalt termen, personalitate, vine de la *persona*, care înseamnă mască, prototip, idee. Este imposibilă o „mască sinceră, intimă" – dar o sinceritate personificată se poate, iată, prin marii oameni care stau neclintiţi în cuvânt. Discursul său, argumentele – şi modul de a le da viaţă – sunt suflet omenesc oglindindu-se în omenescul din jur, sunt ale lui şi ale tuturor celor pentru care vorbeşte. Au, însă, ceva de dincolo de omenesc în ele, o inflexibilitate pe care doar adevărul o presupune, de care sufletul se teme. Îmi vine în minte o expresie recurentă a discursului său: „*în forul meu interior*" spunea deseori Adrian Păunescu (o dată sau de două ori citându-l pe Victor Petrini, personajul lui Marin Preda). Ce înseamnă, ce poate să însemne asta? Forul este piaţa publică, agora cetăţii. Adrian Păunescu ia agora şi o mută în sufletul său, el este cu sine însuşi aşa cum este cu ceilalţi, în for. Acesta este, cred, izvorul respectului de care s-a bucurat.

Iar pentru noi, ceilalţi, respectul de care a fost înconjurat Adrian Păunescu în timpul vieţii vii a însemnat demnitate. În momentele grele ale umilinţei colective, ale minciunii generalizate, ale prefăcătoriei: faptul că el era respectat ne îndreptăţea să ne regăsim demnitatea. Nu mai mult decât atât – dar nici mai puţin. Poate am fost uneori flămânzi, dar demni pentru că el ne vedea: poate flămânzi de dreptate, poate flămânzi de frumos, poate de adevăr. Poate am fost uneori desculţi. Cu el am fost, însă, desculţi în Agora.

Nu se poate uita lupta sa exemplară pentru apărarea profesiei de jurnalist, pentru apărarea instituţiei noastre în vremuri de răstriţte. Noi, colegii săi de la Facultatea de Jurnalism, Comunicare şi Relaţii Publice din cadrul Universităţii *Spiru Haret*, care am ţinut împreună cu el liturghia ideii naţionale, nu ne „despărţim" de Adrian Păunescu – ci vom împărţi împreună cu numele lui spaţiul nostru sufletesc, vom cultiva demnitatea pentru a-i păstra respectul pe lumea aceasta.

Prof. univ. dr. N. GEORGESCU,
decanul Facultăţii de Jurnalism, Comunicare şi Relaţii Publice

Dacă ar fi de-ajuns Iubirea...

Adrian Păunescu a păşit în Marea Trecere...

Poetul este pasărea Phoenix, renăscând veşnic din propria cenuşă. Slova sa glăsuieşte cu sfinţenie în inimile tuturora. Poezia lui este înflăcărată mai ales în sens liric prin trăire şi simplitate, dar şi epic, ca atitudine şi avânt. Ea are impact asupra publicului larg, aprinde sentimente şi stârneşte reacţii. Versurile lui cântă şi joacă de cu zori şi până seara pe corzile iubirii.

Maestrul este solar în cultura română modernă. El a creat şi a înnobilat manifestarea culturală, a luminat valori, a promovat talente, care au orbitat în jurul său. Adrian Păunescu s-a bătut pentru cultură cu puterea tigrului.

Profesorul, de ţinută academică, impresiona prin cunoştinţe şi pasiune. A format generaţii de studenţi la Universitatea *Spiru Haret*. Ca profesor, coleg şi jurnalist, el a susţinut cu energie un jurnalism fundamentat pe cultură şi umanism. Adrian Păunescu s-a bătut pentru educaţie şi pentru Universitatea *Spiru Haret* în vremuri de restriţte, cu dârzenia bursucului.

Senatorul a ştiut să-şi găsească drumul în politică şi să reziste în bătaia vânturilor, traversând mlaştinile şi luminişurile în astfel de vremuri tulburi. El a apărat valorile naţionale cu impetuozitatea armăsarului sălbatic.

Dumnezeu să-l odihnească în pace!

Prof. univ. dr. Mircea ITU, Londra

ŞI TOTUŞI EXISTĂ IUBIRE

Nu fi supărat, Maestre! Poeții nu mor niciodată!

L-am cunoscut pe Maestrul Adrian Păunescu de mult, de la televizor. În casa noastră se vorbea cu admirație despre poeziile sale, despre curajul și patriotismul său, despre frumusețea întâlnirilor de la Cenaclul Flacăra. Peste ani l-am avut ca profesor la facultate. Zilele de marți (căci marțea de obicei erau fixate cursurile sale) erau cele mai așteptate și printre cele mai frumoase zile din săptămână. Amfiteatrul era plin de studenți iar pentru locurile din față se purtau adevărate tratative între colegi. Toți doream să-l simțim cât mai aproape, să-l vedem în toată măreția lui, să-i auzim vocea inconfundabilă și să-i ascultăm cuvintele care trezeau fiecare părticică de carne din trupul nostru fraged. Cu barba sa albă, ca un Socrate modern, cu ochi curioși și fruntea gânditoare, ne sfredelea privirile și ne deștepta parcă dintr-un somn de moarte. Îi plăceau polemicile studenților și ne împărtășea cu plăcere din izvorul nesecat al cunoștințelor sale. Nu avea nevoie de microfon, căci vocea sa de bariton pătrundea până departe și întotdeauna am crezut că acest CINEVA este CEVA, că acest OM este SUPRAOM, că acest POET este GENIU.

Ne scotea din vremelnicul cotidian și îi dădea vieții importanță. Prin gestica sa aveam impresia că fixa cuvintele cu mâinile nu în eter, ci direct în sufletele noastre plânse, abătute și dornice de împlinire. Ne insufla patriotismul în sânge și ne emoționa până la lacrimi. La cursurile sale ne bucuram și ne întristam deopotrivă și am fi dorit, asemeni lui Faust, să-i cerem clipei să se oprească în loc. El a iubit valorile și ca un poet adevărat a scris până la final.

Vestea morții sale, primită în dimineața de 5 noiembrie, a umbrit frumusețea soarelui de afară. Pe moment nu am putut spune nimic. Nu s-a găsit încă nimeni care să fi inventat cuvântul potrivit pentru a exprima o astfel de durere. În tot acel timp, în care se lupta pe patul de spital, ca inima să nu i se oprească din iubire, am crezut cu toată convingerea că se va întâmpla o minune, dacă asta va dori; că acolo Sus, ar putea da un ordin, ar putea da ceva, să mai poată întârzia, plecarea sa dintre noi.

Flacăra lui Adrian Păunescu nu s-a stins. Ea va continua să ardă în inimile tuturor celor care i-au citit poeziile, l-au cunoscut și l-au iubit.

Spre pragurile absolute, când viața cerne darul ei,
Chiar dacă suntem oameni simpli, meschini, cuminți sau paralei,
Ne ducem toți, căci nemurirea nu-i o licoare inventată,
Dar nu fi supărat, Maestre! Poeții nu mor niciodată!
Dumnezeu să te odihnească în pace!

Asist. univ. drd. Anița Vulcan GRIGORIU,
Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

Seara Poetului…

Chiar era seară. Să tot fie un an plin de-atunci…

Marți seara, Poetul ținea obișnuitul curs în amfiteatru. Cu o zi înainte l-am sunat cu oarecâte timiditate în vederea unei întâlniri. La telefon m-a-ntâmpinat o voce năvalnică și fără vicleșuguri. M-a invitat cordial la cursul domniei sale.

A doua zi, studenții năvăliseră devreme în amfiteatru și-l așteptau în liniște. Odată ajuns, am ocupat un loc în adâncul sălii. La un moment dat, Poetul își face apariția agale și majestuos, iar sala se ridică în replică să-l salute. Era prima dată când îl vedeam și-l auzeam în toată puterea cuvântului. La un moment dat un amfiteatru întreg se ridică. Momentul a fost unul emoționant să vezi cum în zilele noastre – exagerat de *cool* – tinerii, cu de la sine voință, fac gestul-ritual de întâmpinare a profesorului. Poetul Adrian Păunescu degaja acel aer specific al unui Magistru, iar tinerii îl receptau în consecință.

Retor înnăscut, erudiția sa se revărsa dionisiac peste auditoriul încântat. Memoria și vocea, două atuuri strașnice ale Profesorului, realizau o simfonie doctă. Nu am întâlnit până la domnia sa un spirit enciclopedic în ceea ce privește literatura cultă, dar mai ales populară, cu precădere din spațiul sud-est european. Filologia, lingvistica, istoria și critica literară se întâlneau dezinvolt în discursul domniei sale, însă ceea ce prima era filtrul scriitorului, a literatului care le expunea într-o cheie personală inconfundabilă.

Vocația, onestitatea și vioiciunea intelectuală ale Profesorului erau răsplătite de învățăcei cu reacții dintre cele mai vii. Se făcea carte, dar se și râdea sănătos la cursurile domniei sale și uneori se lăcrima franc. Spontaneitatea inteligentă era cultivată din plin de către Magistru, iar studenții simțeau în asta un privilegiu.

Finalul cursului a fost scăldat într-un ropot de aplauze pentru o recitare din Eminescu… și a dat să plece ușor spre ușă. M-am furișat pe holuri să mă prezint:

- Bună seara!

- A… dumneata ești… cel de la telefon…

Mi-a întins călduros mâna cu un surâs blajin. Am discutat așa alene până la mașină și mi-a zâmbit părintește. Nimic din apanajul celebrității nu s-a interpus între noi spre stupoarea mea. Nu mi-a lăsat impresia vreunei măști de serviciu. Am simțit cum la coborârea scărilor s-a sprijinit ușor de umărul meu între două sfaturi bătrânești. În rest, mi-a zis să fiu liber în toate cele…

I-am mulțumit – ușurat după întâlnirea cu marele Poet social național de după Arghezi, conform criticilor literari Șerban Cioculescu și Eugen Simion – și, onorat de întâlnire, nu știam cât de mult i se potriveau versurile poetului indian Rabindranath Tagore:

Poete, se-apropie seara; îți încărunțește părul
Auzi în visările tale singuratice chemarea de dincolo?
E seară – spuse poetul – și-ascult, cineva poate strigă din sat,
Cu toată ora târzie (...)
Unii au lacrimi ce țâșnesc la lumina zilei, iar alții – lacrimi ascunse în întuneric.
Toți au nevoie de mine și eu nu am timp să cuget la viața de dincolo.
Am vârsta tuturor, ce-mi pasă dacă îmi încărunțește părul!

Aceasta va fi fost să fie întâlnirea mea cu Poetul Adrian Păunescu.

Și a fost seară…

Asist. univ. drd. Marius ION
Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

Marelui poet

Cortina vieții tale cade, iar alta se ridică! Dar măreția ta, Maestre, nu abdică!

Ai fost printre noi un imens privilegiu, iar acest lucru nu se poate învăța la niciun colegiu

Ai vibrat prea profund pentru plebea rebelă și-ai creat lumea ta nebună și fidelă

Slovele tale dumnezeiesc închegate, vor domni etern peste suflete-ndurerate

Geniul tău mistuitor nu poate să piară, în contul atâtor generații de-ocară

România ta dragă va fi pretutindeni cu tine, acolo unde vei vrea și-ți va conveni!

Dă lumii de știre c-ai plecat călător în cel mai lung periplu creator

Prea marcată pentru multe cuvinte, nu pot decât să mulțumesc Cerului că am fost printre acei 4.000 de „mișei" într-o sală de sport din Vâlcea anului de grație 1984 unde niciun ac nu-și mai găsea locul. Handbalul înflorea în orașul de pe malul Oltului, iar echipa Chimistul își trăia întâiul moment de glorie în Cupa IHF. O arenă în clocot a scandat neîncetat, peale sale versuri de neuitat: „Să bată Vâlcea, să bată! Să bată Vâlcea, Vâlcea, Vâlcea pentru noi!" Și a bătut, Maestre, împreună cu membrii Cenaclului Flacăra, așa cum „bate" toată Vâlcea și acum și mereu!

Apoi, ca olteancă ce sunt, am trăit mai intens decât vârsta mea fragedă de-atunci, dar asemeni milioanelor de fani de pe stadione și de pretutindeni, meciurile Craiovei Maxima, „Oltenia eterna Terra Nova". A marcat generații întregi cu versurile sale, „ne-a semănat" în vine poezia, ne-a făcut cu mult mai patrioți, iar folk-ul a ajuns muzică de alint.

Destinul a mai vrut să îl cunosc, direct, la ani distanță, pe poetul sclipitor și nepreținut, pe acest român neîncetat. Ca tânără jurnalistă la Sportul Românesc și, mai apoi, la Tele 7abc, am savurat fiecare cuvânt și fiecare gând, fiecare sfat sau critică binevenită în memorabilele sale ședințe din sediul de pe Brezoianu sau de la Piața Presei Libere. După ce a reușit să-l convingă pe Regele Hagi să revină la națională, într-o emisiune în direct la Tele 7abc, mi s-a părut că poate muta și munții din loc, nu numai istoria...

Georgiana MECU

Adrian Păunescu la granița dintre lumi „Vreau moartea să vină să lupte cu mine – Eu sunt cineva, moartea e oarecine"

Adrian Păunescu a început vineri dimineață „ tristul drum de dincolo de șoaptă". Adrian Păunescu s-a aflat pentru câteva zile la granița dintre lumi, a luptat cu moartea mai mult decât oricine. Nu degeaba poetul spunea *„Vreau pe acest pământ / Să mă luați cu toții drept ceea ce sunt,/ Acum observ cât e de greu,/ Să vă arăt că eu sunt eu."* Și viața și moartea lui Adrian Păunescu au fost speciale. A fost destinul unui om ales, unui om binecuvântat de talent, o viață cu urcușuri și coborâșuri abrupte, ca într-un cântec care îi plăcea foarte mult poetului *„în lumea plină de urmări/ Eu sunt un om pe niște scări/ În sus ce e, în jos nimic/ În jos ce e, în sus nimic."* Într-adevăr în jos și în sus nu e nimic, și țara și literatura și-n sus și-n jos sunt azi nimic fără Adrian Păunescu.

Am sperat până în ultima clipă că Dumnezeu va amâna decizia finală. E foarte greu să vorbești despre Adrian Păunescu la trecut, e foarte greu să fii obiectiv. Când vorbești despre Adrian Păunescu, nu poți fi decât subiectiv. În primul an al meu în Învățământul universitar am primit câteva ore de seminar la *Mass media și cultura*, cursul predat de Adrian Păunescu la Facultatea de jurnalism, comunicare și relații publice. Mi s-a părut atât de mult, de necrezut pentru un absolvent de Litere. N-am avut niciodată curaj să mă duc să mă prezint. Mereu mi s-a părut că va fi timp.. Ne-am întâlnit târziu, la un curs și apoi la un eveniment de presă. De fiecare dată mi-a transmis o blândețe fără margini. L-am simțim ca pe cineva din familie pentru că nu știu de ce avem impresia că poeții sunt ai noștri, că îi cunoaștem, că ne aparțin. Dar nu toți suntem atât de norocoși.

De când am aflat vestea dură a morții poetului, îmi trec prin minte frânturi de poezie și-mi dau seama că *„mai vine totuși liniștea, mai vine/ din ochii noștri mai răsare luna"* și trebuie să recunoaștem că Adrian Păunescu e în fiecare din noi. Dacă măcar o dată sufletul a vibrat fie doar la un singur vers, atunci toți îi suntem datori mai mult sau mai puțin lui Adrian Păunescu pentru clipa de nemurire, pentru o lacrimă sau un surâs.

Ma dezamăgesc românii care nici în fața morții nu-și pot stăpâni răutatea. Dar poetul avea dreptate, „mai sunt atât de puțini oameni vii". Românii se simt probabil ei înșiși mai puțin vinovați dacă aruncă vorbe grele. Sufletul le este atât de bolnav, încât nici în ultima clipă nu pot vedea realitatea, nu pot aprecia calitatea. Omul e supus greșelii, așadar nimeni nu poate judeca, pentru că toți credem că alegem bine, toți vrem să facem bine, chiar dacă uneori se dovedește a fi rău. Toti greșim în diferite momente, crezând că am ales calea cea bună. Dar ne e greu să recunoaștem că noi suntem bolnavi de răutate și e mai ușor să-i acuzăm pe alții, pentru că *„pe pamânt avem de toate/ și mai bune și mai rele/ și- nchisori și libertate/ și ar putea și nu se poate/ și noroi și stele"* ...dar nu mai avem omenie, nu mai avem curajul lui Adrian Păunescu, nu mai avem sensibilitate, prietenie, sinceritate. Peste timp de mulți români nu-și va mai aminti nimeni nimic, dar Adrian Păunescu va rămâne. Iar românii vor învăța să aprecieze ce n-au putut aprecia destul în timpul vieții, *„tu să mă ierți de tot ce mi se-ntâmplă/ și cum se-ntâmplă moartea să le spele/ pe toate-nobilându-le fictiv/ ai să te-apleci deasupra morții mele/ și tot ai să mă ierți definitiv."*

România, țara pe care poetul a iubit-o atât de mult e azi în pericol. O țară care își perde valorile. Suntem toți infirmi, mult mai urâți, mult mai săraci, pustii. Eu azi nu pot sa fac nimic pentru poetul vinovat de prea multă iubire, decât să *„Mă rog cu puterea cuvântului/ Pentru copiii pământului (..) Mă rog cu puterea cuvântului/ De sănătatea pământului"* și să *„mă întorc la sibala dintâi...Adio, adică rămâi."* Rămâi maestre și salvează-ne din eternitate de răul inculturii, de războiul dintre noi.

Asist univ drd Bianca-Marina MITU
Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

Legendele nu mor

Una dintre personalitățile culturale românești ale ultimelor decenii, poetul Adrian Păunescu, a încetat din viață, vineri, 5 noiembrie 2010, lăsând în urmă nu doar o activitate literară de o prolificitate incontestabilă, dar și imaginea unui "personaj" destul de controversat al vieții noastre publice. Celebrul creator al Cenaclului "Flacăra", prin intermediul căruia au fost lansate multe nume ale muzicii românești, cunoscut, pe de o parte ca favorizat, dar și drept acuzat al regimului comunist, Adrian Păunescu a reușit, încă din timpul vieții, să se înconjoare cu o aură de legendă, transformându-se treptat într-o figură pe jumătate mitizată. În acest portret mentalitatea colectivă proiectează, îngroșând, câteva aspecte definitorii care, cel puțin în viitorul apropiat, îl vor plasa în spațiul "nemuritorilor".

Adrian Păunescu se conturează ca o figură dublu definită, laudele fiind, de multe ori, pe măsura criticilor care i s-au adus. Se naște, atunci, întrebarea: până la urmă, din tot ceea ce a reprezentat un astfel de om – ce va rămâne? Cu certitudine, imaginea lui va fi păstrată în memoria generațiilor viitoare, care, în virtutea unor eterne, dar stranii legi ale selecției, va imortaliza, stilizând, un portret mai mult sau mai puțin îndepărtat de ceea ce, în realitate, a fost omul și artistul.

Dar pentru că toate cele ale lumii acesteia se șterg la un moment dat, ceea ce durează incontestabil este dăruirea, chemarea către zona înaltă a spiritului către care foarte puțini dintre noi au acces. Și asta cu atât mai mult cu cât, deschiderea și, în definitiv, harul cu care a fost înzestrat un astfel de om, îl determină și îl înlesnește pe al altora.

Adrian Păunescu a arătat că poezia este pretutindeni, cu condiția să existe deschidere poetică spre receptarea ei: "*Poetul trece printre lucruri cu o privire imprecisă / și simte-n el vinovăția de-a nu putea deosebi / o stea din cer, de o ulcică, de pe pământ, sau de-o caisă / și află azi că viciul ăsta e semnul marii poezii*". El devine o dovadă vie a ceea ce înseamnă credința în forța copleșitoare a creației, în tot ceea ce înseamnă destinul întru continuă devenire a omului, într-o lume care se pierde din ce în ce mai mult într-o derivă sufletească poate fără precedent.

Dacă în urmă cu un secol Dostoievski afirma că, până la urmă, "frumosul va salva lumea", cel abia plecat dintre noi a subscris acestei minunate intenții salvatoare: poate nu mereu, poate rătăcind uneori drumul, dar neuitând niciodată care este calea de urmat. Astfel, dacă se poate aduce neconditionat un omagiu lui Adrian Păunescu, acesta va fi dedicat capacității adeseori uluitoare de a valorifica o înzestrare excepțională, aceea prin care, așa cum el însuși simte și spune "*poetul e totalitate, nu-i rezultat definitiv, / tot ce se-ntâmplă îl atinge și îl atinge și ce nu e, / el, cauză fără de țintă, el, scopul fără de motiv, / de partea celor fără parte, minoritate amăruie.*"

Adrian Păunescu face parte și din categoria acelor creatori în cazul cărora propria lor viață devine o operă în sine, cu pasaje mai bune sau mai puțin reușite. Dacă în ultimul timp opera sa a ajuns să fie neglijată în favoarea aspectelor existenței efective, asta nu este decât efectul unui fenomen general prin care, de la un punct încolo, biografismul (cu aspectele lui cele mai inedite, dar și cele mai... suculente) este speculat intens. Se întamplă astfel, ca mulți dintre reprezentanții tinerelor generații să nu mai știe aproape nimic din ceea ce a însemnat Păunescu poetul. La fel de firesc va fi și fenomenul filtrării ulterioare prin care va trece personalitatea acestui mare creator, atunci când multe dintre umbrele trecutului se vor cerne, iar ceea ce va rămâne va fi, fără îndoială, splendoarea incontestabilă a unor versuri ca: "*În creier mi se stinge blând cuvântul, / Impulsurile-mi dorm în șei, pe cai, / Pe buze-mi cad reflexe moi, de rai, / Dar simt în osul meu urcând pământul*".

Criticul contemporan american Harold Bloom menționa în lucrarea sa, "Canonul occidental", că rolul unui creator autentic este acela de a ne pune, prin opera lui, față în față cu propria noastră mortalitate. Plecând de la o astfel de observație, se poate spune că, deși Adrian Păunescu ne-a părăsit într-o frumoasă zi de noiembrie, opera lui – adică tot ceea ce ne-a dăruit mai prețios – începe o nouă viață. O viață în care omul se eternizează în absolut, vorbindu-ne, acum și întotdeauna, atât de departe și atât de aproape, de sub jocul de lumini al altor constelații, amintindu-ne mereu că, pentru a fi noi înșine trebuie să iubim, să credem, să dăm viață unor idei.

Asist. univ. drd.
Cristina SCARLAT
Facultatea de Jurnalism,
Comunicare și Relații Publice

Profesorul a plecat

Astăzi, când văd că o întreagă țară îl plânge pe Adrian Păunescu, unii omagiindu-l, alții înjurându-l în continuare, îmi pun o întrebare: „generația cool", care suntem noi, avem binefacerea pe care a avut-o „generația-n blugi"?! Noi avem un Adrian Păunescu?

Mărturisesc că am fost mai atent la ce se clama la tribune sonore împotriva Poetului, decât la cele ce se spuneau mai șoptit, cu decență, cu cunoaștere. Am preluat, și nu cred că sunt singurul, pe nemestecate, aprecieri nefavorabile. Și am refuzat să-l cunosc în toată complexitatea lui. Am citit doar poeziile de dragoste. Doar. Și mi-au plăcut. În rest, n-am înțeles. Mi se părea nefiresc, mi se părea anapoda să fiu contemporan cu un gigant, cu un geniu. Cineva mi-ar spune, poate scuzându-mă cu vârsta mea biologică, că nu am avut perspectiva, mă situam prea aproape în timp.

Înțeleg acum că m-am înșelat. Dar cu ce preț?! Profesorul, Poetul a plecat. Am pierdut șansa să-l întâlnesc, în anul III, în amfiteatru, și să-mi formez o proprie părere, să-l ascult și să-l citesc/recitesc. Nu mi-a/ne-a mai rămas decât să-i citesc/citim cărțile, să fiu/fim mai atent/atenți la ceea ce spun cei care știu despre fenomenul Adrian Păunescu.

Să mă/ne iertați, domnule profesor Adrian Păunescu! Fără dumneavoastră, o vreme, vom mai fi doar….generația cool.

Florin-Silviu IORDACHE,
student, anul I,
Facultatea de Jurnalism,
Comunicare și Relații Publice

Ce lume dispare cu Adrian Păunescu

Nu l-am cunoscut personal pe poet! Paradoxal cu totul dacă ne gândim că eram colegi de catedră în ultimii ani, însă drumurile noastre nu s-au intersectat niciodată. Amintirile care mă leagă de lumea pe care a reprezentat-o acesta sunt însă vibrante și, necontaminate de ființa sa din carne și oase, cu bunele, cu relele, așadar cu omenescul din ea, rămân incredibil de autentice.

Era prin anii '80 și ne căraseră ai mei pe mine și pe fratele meu după ei la un spectacol, mai mult pentru că nu aveau cu cine să ne lase. Suntem buzoieni și întâmplarea urma să se petreacă la Tabăra de sculptură de la Măgura, la vreo 20 de minute de mers cu mașina de casa noastră. Aveam vreo 6-7 ani și nu mai fusesem în poienile Măgurii, acesta era un loc destinat în general celor mari: aici veneau la spectacole de tot felul, să admire statuile din piatră ale marilor artiști români sau la hramurile de peste an ale Mănăstirii Ciolanu aflate chiar pe acel loc, așadar trei prilejuri pentru care eu și fratele meu eram considerați prea mici.

Am ajuns hurducăind o motocicletă cu ataș pe care tata o tot ferea de ochii proprietarului de drept – un polițist – care i-o lăsase de fapt la reparat, preocupați cu un ochi să ne ascundem de acesta și cu altul atenți la burtica mamei care avea să aducă pe lume peste nici o lună pe cel de al treilea frate al nostru. Era o mare de oameni. De cum am ajuns aici însă, ai mei ne-au uitat cu totul pe o pătură pe iarbă absorbiți de spectacolul uimitor și emoționant desfășurat în fața lor: poetul Păunescu, în plină efervescență, își prezenta invitații, membrii Cenaclului: Florian Pittiș, Vasile Șeicaru, Doru Stănculescu, Mircea Baniciu, și câți alții; unul era ras în cap (cred că Mircea Vintilă), mama ne-a explicat că era militar încă. Ea se uita cu un binoclu la scenă pentru că eram totuși departe și nu mai contenea să ne spună ce fericită e că îi vede. Erau tineri cu toții. Nu mai țin minte mare lucru din spectacol, eram preocupată mai mult de păpușa copilei unui vecin de pătură, o păpușă mare, bulgărească, rigidă și înaltă cât copila, pe care proprietara o aruncase la mare distanță de ea, eu neînțelegând atunci cum poate fi un copil atât de neinteresat de o asemenea minune. Cu precizie de nezdruncinat îmi aduc aminte însă vocea tunătoare a poetului și marea de oameni, faptul că ne-am întors târziu în noapte și că ai mei râdeau tot timpul și erau fericiți. Erau atât de tineri!

Ani în șir apoi în nopțile friguroase ale comunismului ascultam la radio în fiecare joi cântecele Cenaclului și de cum recunoșteam vocea poetului care mi se întipărise în minte de la Măgura veneam repede s-o strig pe mama că "a început", apoi ne așezam cu toții și ascultam cu lumina stinsă ca într-un ritual, până la sfârșit. Tatei îi plăcea "Mistrețul cu colți de argint", a lui Doinaș, recitată inimaginabil de Mihail Stan. Atât de mult îi plăcea, încât mulți ani după Revoluție încă ne-o recita încercând să imite intonația actorului, în serile de Crăciun.

Când am crescut, aveam să descopăr singură și versurile poetului și întreaga lume a poeziei sale, personalitatea sa publică, controversele, bunele, relele. Pentru mine, nimic nu va mai aduce înapoi acel ceva iremediabil pierdut, acel ceva care azi se traduce într-un sentiment de ireparabil, de irecuperabil, de tinerețe sfârșită pe care îl am de câte ori îmi aduc aminte râsul plin al mamei și fericirea tatei în poienile Măgurii. Pentru mine Adrian Păunescu echivalează cu o parte din tinerețea lor.

"Pe versurile lui, s-a iubit o întreagă generație și a plâns în egală masură", zicea Andreea Esca la știrile din ziua în care poetul a plecat. Amintirea mea nu este a unui om din această generație și, în afară de tinerețea părinților mei, aș putea spune că nu am mari legături cu "generația în blugi", dar există apropieri sufletești față de epoci pe care de fapt nu le-ai trăit plenar, cum există desigur afinități și dincolo de experiența concretă cu personalități și evenimente majore ale unor vremuri. Lumea care dispare pentru mulți la plecarea poetului e tocmai nostalgia față de o epocă pe care au trăit-o vibrant și tulburător în serile de Cenaclu când aveau iluzia măcar pentru o seară că sunt liberi, nostalgia față de trecutul din care a făcut parte și Adrian Păunescu, nostalgia față de ceea ce a însemnat acesta pentru ei: în mare parte tinerețea lor. Dacă am lua în seamă măcar acest unic și, poate pentru unii, mărunt fapt, și nu ar trebui să ne întrebăm ce am pierdut.

Asist. univ. drd. Sonia Cristina STAN
Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

ADIO, MAESTRE!

Poetul Adrian Păunescu ne-a părăsit în această dimineață. Cu un ultim vers, cu o ultimă strofă, viața sa "a apus " pe patul spitalului Floreasca. Nici rugămințile familiei, nici efortul medicilor nu au reusit să îl aducă înapoi. Inima poetului și-a oprit bătăile pentru eternitate. Dincolo de personalitatea sa, rămân generațiile pe care le-a inspirat în perioada comunistă. Perceput ca un simbol al libertății și un eliberator spiritual, poetul a reușit să trezească la viață, să smulgă din letargie o generație crescută în ode și imnuri. Adrian Paunescu a reușit să impună artiști neconvenționali ai acelei perioade: Vasile Șeicaru, Ducu Bertzi, Nicu Alifantis sau Victor Socaciu. Marele poet a fost în acea perioadă inima care a pulsat speranța, inima care a însuflețit o națiune tânără și greu încercată la acea vreme. Pierdem astăzi nu Cenaclul, ci chiar Flacăra Cenaclului. Pe lângă activitatea sa culturală plină de noblețe, patriotism și genialitate, Adrian Păunescu a fost și un dascăl pe care generațiile de studenți și-l vor aminti cu drag. Poetul "firii românești" nu a murit, opera sa va dăinui peste timp și îl va ține viu în inimile noastre. Ne doare, să vorbim la trecut, de omul, profesorul și poetul Adrian Păunescu.

Îl vom iubi mereu pe unul dintre cei mai mari patrioți români, cel care și-a iubit țara, neamul și a lăsat ca testament în poezia ultimă: mandria, demnitatea de a fi român și ruga pentru poporul pe care l-a iubit.

Acum, în aceste momente grele, transmitem gândurile noastre de adâncă durere și condoleanțe familiei poetului. Cu siguranță, spiritul lui Adrian Păunescu va rămâne viu în inimile și sufletele noastre prin opera sa vastă - hrană spirituală - regăsită în poeziile care vor dăinui în timp.

Marius BURDA,
student, anul II,
Facultatea de Jurnalism,
Comunicare și Relații Publice

Vocea poetului – acum ecou

Un om adevărat își prețuiește seamănul și învață clipă de clipă să nu îi ignore nici bucuriile, nici necazurile. Adrian Păunescu iubește omul și îl celebrează temerar în tot scrisul său. Este poetul căruia nu îi vine la socoteală nepăsarea, iar prin vâltorile schimbărilor istorice își risipește „ultrasentimentele" în scopuri caritabile. Fiindcă îl iubește pe român și vrea să împartă din preaplinul sinelui.

Om politic, jurnalist, poet. Același univers sufletesc înfricoșător, prea tumultuos pentru unii, prea spectaculos pentru alții, căci amplitudinea spiritului și complexitatea caracterului nu sunt ușor de înțeles. Sclipitor și cu nerv tensionat, fără răgaz și mereu copleșitor, capabil să cutremure prin ideatică și forța imaginii, scrisul lui te scutură din clipă și te oglindește, să te vezi cum ești cu-adevărat.

Omul de litere nu stă de-o parte nici să îl legi cu lanțurile unui mecenat de aur. Nu stă în turn de fildeș și își asumă compromisurile și slăbiciunile,dar nu încalcă nicio regulă a Marelui Talent. Harul rimei și al cuvântului bine spus nu îl însingurează să decanteze închipuiri frumoase. El coboară printre semeni și are de-a face cu aleși. Pentru că are ce oferi în schimb, se încumetă la dialog, într-o etapă tânără a vieții de intelectual, cu un Nichita, un Mircea Eliade, sau Marin Preda, Gellu Naum și nume rezonante pot curge mult și bine. Când minți așa de luminate iau seama una de alta prin viu grai, cultura neamului întreg are doar de câștigat.

Adrian Păunescu își întemeiază povestea vieții pe puterea cuvintelor. În fiecare vers și rând de ziar. Pune "Sub semnul întrebării" neliniști și corvezi de zi cu zi pe care le suportă omul cu suflet de artist. Manifestează, profețește. Își ridică vocea să fie auzită și de cei care nu vor să creadă că un singur vers poate consolida o viziune asupra artei, iar un ton sarcastic dintr-un editorial poate clătina conformisme calcinate și frici adânci.

Adrian Păunescu se mistuiește, călătorește în sine tot mai profund, numai ca să scoată la suprafață, pentru cei care îl merită, gândul bun. Are vocația verbului care convinge. Ritmul și timbrul vocii îl ajută, li se simt vibrațiile în fiecare rând.

Adrian Păunescu scrie mult, consumă energie creatoare în planuri vaste ale culturii. Adevărurile lui nu sunt drămuite, le imprimă greutate, și le strigă. Ecourile unor rime unice și ale unor ironii tari vor răzbate dincolo de ce înțelegem astăzi.

„Oamenii nu mai au nuanțe", spune Păunescu. El este omul cu multe nuanțe, prea multe și prea greu de descifrat. El își reliefează fiecare nuanță a sufletului în creația poetică și publicistică, asumându-și misia libertății de exprimare și a iubirii. „Măcar atât să-mi scrie pe cruce, ‹El a iubit valorile›". Adrian Păunescu până și crucea și-o vrea ieșită din banalitate. El are incredibila îndrăzneală a superlativului de rezonanță biblică – „Cartea cărților de poezie "este nevremelnicia oglindită de „ Cântarea cântărilor".

Adrian Păunescu vorbește despre „deromânizare", de crizele timpului său, de bufoni politici, de „iadul realității", de cei care „ciopârțesc" și „ghilotinează" drepturile poporului. Este categoric și oferă calea de salvare din nimicnicie și mediocritatea falselor valori : "Singura soluție de a deveni oameni adevărați de cultură este să lăsăm să lucreze în noi obsesia pentru cultură și neîmpăcarea cu soluțiile dinainte date." El este un obsedat al cultului valorii și un neîmpăcat. El crede în noblețea unui „gest profund moral" – acela de a le spune românilor despre sine, despre cum îi mai e inimii lui, așa de obosite de atâtea versuri, scris la ziar, emoții. Bunul lui rămas este "cordial", zice Adrian Păunescu, și pleacă să scrie, altundeva, pentru totdeauna.

Refuz să scriu la trecut despre Adrian Păunescu. Marile spirite nu dispar, doar se îndepărtează.

Lect.univ.drd. Ruxandra COMAN
Facultatea de Jurnalism, Comunicare și Relații Publice

A şaptea ziuă a lui noiembrie din anul 2010

E dimineață, și e Duminică, și merg pe străzi.
Azi cei de la serviciul de salubritate au liber.
Azi nu există gunoaie!
Azi pe domnul Profesor îl doare.

Copacii au plâns cu frunze de culoare maron, căci ei știau bine unde vor merge lacrimile lor. În pământ.
Și străzile erau îmbrăcate cu frunze de culoare maron.

M-am obișnuit ca atunci când ies în lume să port MASCA, pentru a controla ceea ce simt și vreau să împărtășesc și să nu fac spectacol public din lacrimile mele.
Și totuși azi mi se părea ciudat că oamenii de pe stradă nu cântau o melodie de la CENACLU' și nu ne salutam strigând Păunesc-uuuu!
Dar, ignorând MASCA, am lăsat să-mi curgă picături bombate și pline de sare pe obraji, și mai apoi jos, pe bărbie. Picăturile au curs în continuare pe gât și prinse au fost în materialul absorbant al inimii mele.
Flacăra stătea pâlpâind și nu găseam un reper de orientare.
Și totuși lacrimile au curs ca pârâuri negre.
„E de la rimelul ieftin", spun ei.
Dar pârâurile negre curgeau spre inimă.

Și totuși...iubesc, am curaj și mă tem!
(Și am senzația ridicolului scriind acestea cu intenția de a le trimte la voi, dar totuși le trimit, pentru că vor ajunge la NOI).

Pentru Domnul Profesor, acum, nu vreau să spun ceva.
Pentru Domnul Profesor, acum, vreau să tac ceva.

Ecaterina CIOARĂ,
studentă an III,
Facultatea de Relații Internaționale, Istorie și Filosofie

Transmitem în numele membrilor asociației absolvenților, condoleanțe familiei poetului Adrian Păunescu și tuturor apropiaților săi.

O zi tristă și o mare pierdere pentru Universitatea *Spiru Haret,* a cărei catedră a slujit-o cu excelentă și aleasă simțire, înnobilând cu știința și emoția sa pe toți cei ce i-au fost studenți.

Dumnezeu să îl odihnească!

ADRIAN PĂUNESCU

România care se roagă, România care simte, România care se bucură sau care plânge pentru fiecare bucățică din trupul și ființa ei de spirit, ACEA Românie se petrece încet- încet dintre noi, către cronici și cărți de istorie. Tristă, tragică, oricum am vrea să-i spunem, legea firii e deasupra tuturor Constituțiilor si vremelnicelor vreri. Pe oasele și pe sufletele celor duși stăm noi, cei încă trăitori, astfel că nimic nu se irosește: cu cât mai mare și mai bun e cel plecat, cu atât mai vârtoasă e temelia vieții noastre. Cu adevărat trist este însă atunci când cărămizile ce le clădim noi, cei rămași nu sunt pe măsura temeiniciei fundației pe care se ridică. Ca o catedrală către Dumnezeu, Națiunea poartă în zidurile sale eforturile și simțirea, bunele-relele fiecărei generații.

Sentimentul de moarte crește ca un țurțure înghețat și ascuțit în inimă, cu osebire atunci când cărămida pe care o așezi se sfărâmă nevolnică iar mortarul de sub ea se scurge ne închegat pe granitul de dedesubt. Abia la căpătâiul celor morți, vederea ne este limpede: ce mari sunt de multe ori faptele lor și ce neînsemnate par ale noastre! Atunci, în orele acelea funerare, murim și noi zile sau poate chiar ani, fiecare după cugetul, spiritul și împlinirile sale. Să plângem români pe cel ce ne-a părăsit săvârșindu-se de tot pre sine și desăvârșindu-ne pre noi o fărâma ! Să plângem omul cel degrabă trecător cu viața lui printre viețile celorlalți și să cinstim poetul cel viu și trăitor în sufletele noastre !

Dumnezeu să îl odihnească pe Adrian Păunescu iar pe noi să ne ierte pentru greșelile noastre și să ne dea înțelepciunea de a prețui amintirea și opera sa !

Constantin SLEDZ

Adrian Păunescu în viața Universității *Spiru Haret*

Cuvinte rostite cu ocazia deschiderii anilor universitari

1999

SUNTEM ÎNTR-UN UN MOMENT ÎN CARE ORI INSTAURĂM ÎN ROMÂNIA COMPETIȚIA VALORILOR ȘI NEVOIA DE PERFORMANȚĂ, ORI DEVENIM SCLAVII ALTORA

Știu cărei generații tinere mă adresez, știu care sunt ambițiile fiecărui bărbat din această sală ambiții care, desigur, încep de la politica de ocupare prin spirit a scaunului colegei de alături. N-am nici o îndoială că fiecare dintre noi ar face la fel și vă urez succes în viață și peste hotare. Sigur, peste hotarele scaunului.

Dar cel mai mult știu că mă adresez unei generații tinere care învață uneori de disperare, care încearcă prin învățătură să găsească soluția împotriva mizeriei de fiecare zi, împotriva umilinței la care prea mulți oameni tineri ai acestei generații a anului 2000 sunt supuși, sunt intoxicați, sunt condamnați la înstrăinare. Ceea ce profesori acestei universități, ceea ce intelectuali acestei țări au de făcut în această vreme nu este o simplă construcție pe loc viran. Domnul profesor Turianu vorbea aici despre lupta cu un nuc bătrân. Stimate coleg, **noi avem de luptat cu toți nucii bătrâni și cu toți oțetarii nenorociții ai altor timpuri.** Construcția noastră e dificilă pentru că trebuie făcută într-un cadru dat, ocupat cu construcții anterioare, ocupat cu construcții dominate de interesul străin. Mințile oamenilor tineri din România nu sunt libere la informație. În aceste minți, acționează și diavolul, acționează și îngerul, acționează și spiritul național, acționează și spiritul dizolvant, acela care vrea, ca și bolșevicii de la începutul acestui veac, să-i transforme pe oameni în numere, să-i facă pe oameni apți de a se înrola în regimente fără identitate, fără națiune și fără părinți.

Ce face această universitate, ce are de făcut? Are de construit în sufletul acelui om, care, după cum l-ați auzit, e uneori, dominat de lozincă, o realitate nouă. Aceasta este realitatea valorilor universale, care se exprimă, după părerea mea, prin valorile naționale.

Să trecem de la diateza pasivă la diateza activă, să trecem de la acel mod pasiv de a ne lăsa înrolați la activitatea prin care să facem posibilă acțiunea! Jocul cu albele este la rând. (Cineva strigă, probabil ironic, de acolo: „Să facem totul!" Îi răspund: Să facem totul, dar să avem și apă după!)

Lupta pentru identitate nu este o simplă încăierare pentru îmbogățirea fiecăruia prin spargerea în bucăți a garderobei cu măști a acestui tragic teatru. Identitatea este un mod de a fi, altfel murim ca sclavi ai habitudinilor celorlalți sau ai inocenței proprii. Puterea de a fi noi înșine, prin informație și prin cultură, este ceea ce profesorii acestui timp încearcă să-i învețe pe studenții acestui timp.

Să ne asumăm răspunderea pentru propriile vinovății! Să recunoaștem valoarea culturii și a învățământului! Un popor înarmat este un popor puternic, dar un popor luminat este și mai puternic pentru că știe încotro să vâneze. Parabola sinistră a vânătorilor care s-au împușcat între ei – și se mai împușcă între ei – n-ar trebui să obsedeze orizontul nostru. Ne aflăm într-un moment în care devine valabilă profeția lui Blaga din poezia „Cântec pentru anul 200": *„ Vulturul ce rotește sus / Va fi atunci de mult apus"*.

Aici, la această nobilă universitate, ce au a vă învăța, domnilor studenți, mai vârstnicii dumneavoastră colegi, profesorii? Ceva ce în mod nedesluși , tulbure, neexprimat se află în dumneavoastră și trebuie desluși, limpezit, exprimat: **un proiect de condiție umană.**

Într-un oraș în care cerșetorii au invadat toate răspântiile cu semafoare, dumneavoastră, intelectualii de mâine ai României sunteți modelul de demnitate care n-are de ce să-și ceară iertare pentru că există. Căci, într-adevăr, existența unei generații, ca și existența unei națiuni, se afirmă, nu se cerșește. **Noi nu avem a vă învăța să faceți temele, ci conexiuni.**

Noi nu avem a vă învăța cum să mergeți mai eficient în genunchi, ci cum să vă verticalizați și să intrați în viață cu pierderi cât mai puțin costisitoare în materie de demnitate.

Vă trebuie mai mult curaj înțelept, trebuie să impuneți idealul care vă trebuie, ca setea care-și intuiește nevoia de apă, chiar dacă există la orizont și nevoia de călătorie, nevoia de stele, nevoia de haine. În setea dumneavoastră, apa are nume. Să sperăm că v-o oferim. Setea știe pe dinafară apa care îi trebuie.

Iată, **suntem într-un un moment în care ori instaurăm în România competiția valorilor și nevoia de performanță, ori devenim sclavii altora.**

Într-un eseu extraordinar, Octavian Goga spunea: *„ O graniță se ține cu un corp de armată sau cu statuia unui poet"*. Eu aș spune că o țară se ține cu o armată puternică, se ține cu muncitori și țărani la locurile lor și cu universități eficiente, universități ale conștiinței de sine a acestui popor.

În momentele în care l-am auzit pe un mai tânăr al nostru vociferând indistinct, mi-am amintit că *Mioriț*a are trei personaje, două din aceste personaje îl omoară pe al treilea. Noi facem abstracție, în genere, de acest amănunt care este foarte important. Deci vor să-l omoare pe unul. Să ieșim din această crimă majoritară, să ieșim din această obsesie a numărului care distruge calitatea! Toți vrem să fim mioritici, dar să nu uităm că în *Mioriț*a doi sunt mai mult decât trei, deși unul e mai puțin ca doi, ca în orice matematică, indiferent dacă suntem de acord sau nu să dăm examen la acest obiect.

Calea spre înțelepciune nu înseamnă să desființezi ceea ce nu știi. Țara are nevoie, ca să zic așa, țara trebuie să aibă nevoie, de o tânără generație luminată. Unde veți lucra de mâine este o problemă care trebuie să ne preocupe și pe noi, ca în bancul cu acel copil matur al folclorului recent care voia să se facă savant american de origine română.

Trăim vremuri în care limba română ar putea fi trecută la limbi străine și ar putea fi studiată ca atare.

România naște genii, a și le educa, a le exploata în folosul său și al lumii nu este deocamdată tăria noastră.

Ne aflăm pe un front fără învingători. Regula jocului trebuie respectată. Comori dezgropate zac sub tălpile noastre.

Acel popor, dacă țineți minte, căruia i-au fost distruse bibliotecile a avut vocația ca să-și salveze cărțile prin oameni săi. Fiecare cetățean al acelei țări a memorat o carte, fiecare a devenit parte a unei biblioteci îngropate. Dumneavoastră sunteți, trebuie să fiți, după opinia mea, salvarea prin învățătură și cultură a acestei țări, cărți asumate ale conștiinței de sine a acestui popor.

Dumitale, omule-carte, dumneavoastră, tinerii unei generații-biblioteci, îndemnul meu: **nașteți și renașteți biologic și intelectual națiunea română!**

Doamne, ocrotește-i pe Români!

Opinia națională nr. 257, 11 octombrie 1999

2000

TREBUIE PERFORMANȚĂ ȘI ÎN SPIRIT, ÎN OLIMPIADELE SPIRITULUI, ÎN ȘTIINȚĂ, ÎN CULTURĂ, ÎN CIVILIZAȚIE

Domnițe studente, domni studenți, doamne profesoare, domni profesori,
domnule rector,

Apăsarea Mileniului 2 se simte pretutindeni. În cestile noastre îi ducem tot zațul. Toate notele de plată ning, viscolesc, troienesc. Cu dobânzi. Plus chinurile facerii Mileniului 3, în maternitățile Mileniului 2. Toate excesele unui mileniu întreg se plătesc astăzi, la sfârșitul lui. Rugurile Evului Mediu se decontează în întunericul finalului de mileniu. Cortina care cade e giulgiul de pe umerii lui Isus.

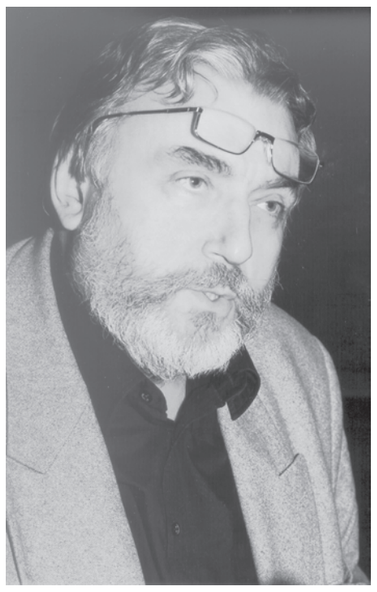

Intră astăzi în lupta pentru lumină ultima promoție de studenți ai Mileniului 2, cea care-și va da examenele anului întâi, în zilele de după primul revelion al Mileniului 3, de fapt – revelionul dintre milenii. E o coincidență într-adevăr rară. E un unicat. Dar și o povară în plus. Vom putea spune mâine: **Aceasta e ultima fotografie a unor oameni tineri semnificativi din Mileniul 2.** Așa arăta Mileniul 2 la predarea gestiunii. Mileniul tuturor posibilităților și al tuturor imposibilităților, al tuturor zborurilor în cosmos și al tuturor târârilor către peșteri.

Din nefericire, Mileniul 3 găsește România zbătându-se în plină tragedie națională. Milioanele și milioanele de români – de toate vârstele și de toate meseriile – țărani, muncitori, intelectuali, își trăiesc umilința în propria lor țară înstrăinată, pe pământurile lor părăginite, în fabricile lor vândute fraudulos unor interese străine, în institutele de cercetări științifice, bătute peste mâini și peste inimi de niște autorități bolnave de trufie. Bătrânii sunt disprețuiți și deferiți prea devreme morții, iar **tânăra generație e obligată să încerce să biruie, prin forțe proprii, sărăcia, confuzia valorilor și lipsa de orizont.**

În plin proces de globalizare și de mondializare, cultura și învățământul rămân o șansă reală de păstrare și dezvoltare a identității individuale și naționale, spre o complexă identitate universală. Cine construiește universități și dă locuri de iluminare tinerilor, spre a se educa și spre a se instrui, pledează pentru identitatea fiecăruia și pentru ieșirea din marasm a întregii societăți românești. Ne aflăm aici, acum, într-o asemenea poziție: l**upta pentru identitate.**

Ca într-o noapte de înviere a acestui neam pătimit, se poate așeza, deasupra efortului acestei universități, chemarea mântuirii: **Veniți de luați lumină!** Acesta e rostul nostru: să producem lumină și să descoperim în dumneavoastră, promoțiile de la confluența mileniilor, vocația ca dumneavoastră înșivă să produceți și să dăruiți lumină.

România așteaptă această lumină.

Are nevoie de ea.

Căci **soluția ieșirii din criza în care ne aflăm, e crearea în cei tineri, în dumneavoastră adică, a unui nou climat al performanței, a unei noi mentalități a performanței.**

Desigur, trebuie grijă pentru cei mulți, de fapt, pentru toți.

Trebuie protecție socială.

Trebuie milă, compasiune, omenie, solidaritate.

Trebuie empatie.

Dar, **peste toate, acum e urgentă nevoie de performanță**. Trebuie performanță, și în sport, după cum se și obține, deși tot în sport, la olimpiade, ni se și fură, în văzul lumii, drepturile noastre la aur și la imnul național, dar **trebuie performanță și în spirit, în olimpiadele spiritului, în știință, în cultură, în civilizație.**

Performanța e salvarea.

Să fim mai buni decât alții, pentru a putea așeza România pe hărțile supraviețuirii Mileniului 3. Ca să nu ajungem o populație cu trăsăturile specifice confiscate și cu oamenii transformați în numere, ne trebuie performanță. Trebuie cultivați și încurajați cei ce pot face performanță. Și, desigur, trebuie o grilă serioasă și necoruptă de criterii.

Aflăm cu pasivitate, de exemplu, că familiile unor copii bolnavi caută câte 50, câte 100, câte 150.000 dolari, ca să-și ducă nefericiții fii și nefericitele fiice în nu știu ce mare țară a lumii, ca să se opereze de boli de care, aici, în Balcania Ferice, bolnavii nu se pot opera. De ce nu se pot opera? Întreb eu. Pentru că **performanța în medicină e din ce în ce mai rău susținută.** În acest context, dau, **aici, acum,** glas nevoii de a fi aprobată și acreditată de urgență de către cei în drept Facultatea de medicină a **Universității *Spiru Haret***.

România poate și trebuie să devină un teritoriu liber al luptei pentru performanță și al performanței respectate și puse în lucrare. România poate fi o Elveție a băncilor spiritului învingător.

Aici, acum, Universitatea noastră poate fi – eu aș zice că trebuie să fie! – un avanpost al performanței și al izbăvirii de cele rele, adică de mediocritate, de conformism și de comoditate a minților și brațelor.

Căci – spre exemplu – destule mari țări ale lumii sunt mari prin promovarea valorilor și a performanței. Nu geografia singură e menită să dea mărime unei țări. America e America, **înainte de orice** pentru că pe pământul ei s-au putut realiza și exprima, și valori, și competențe din țări care, ca și România, nu și-au susținut suficient valorile, competențele, performanțele. Ce-ar fi să încercăm, de-acum încolo, să ne considerăm – prin analiză deșteaptă și prin statistică onestă – o mare putere intelectuală, o Americă răsăriteană, o cale către noi înșine? Ce-ar fi să nu mai risipim valorile și să le dăm întrebuințare și strălucire acasă, lansând aici, de îndată, ideea și climatul de performanță?

Nimic nu e mai trist, pentru niște oameni tineri, decât lipsa de perspectivă, într-un orizont închis și suficient, după toată sărăcia de fiecare zi. Căci **toate ar fi suportabile, dacă ar avea un sfârșit și el ar putea fi întrezărit.** Dar mizeria umilitoare, promiscuă și, vai, nesfârșită, care se vede astăzi, și în jur, și la capătul tunelului, trebuie curmată printr-o nouă abordare a climatului și mentalității performanței.

În generația mea literară, doamne, domnițe și domni, am avut norocul ca niște poeți de geniu – Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru, din păcate, toți patru plecați îngrozitor de repede la cele veșnice – să lanseze și să întrețină climatul performanței. Ne-au premers alte generații ale performanței. Iată, generația Zaharia Stancu, Constantin Noica, Mircea Eliade, Petre Țuțea, Mihai Beniuc, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Eugen Jebeleanu, Dimitrie Stelaru, Geo Dumitrescu, Constantin Tonegaru, Șt. Augustin Doinaș!

Iată generația incomparabilă Petru Dumitriu, Eugen Barbu, Marin Preda!

Lumină și performanță!

Provocare și tămadă!

Din perspectiva unui vers de neuitat al lui Nichita Stănescu, vă provoc la performanță: **„Această mare e acoperită de adolescenți/Care învață mersul pe valuri în picioare!"** Așa scrie întâiul clasic al literaturii poetice române din ultima jumătate a veacului 20.

Vă chem, cu versul lui: **Învățați mersul pe valuri în picioare!**

Aveți dreptul la curaj.

Aveți datoria de a îndrăzni.

Bălcescu vorbea, cu dumneavoastră parcă, afirmând: **„În junie este entuziasmul lucrurilor mari și devotamentul pentru adevăr."**

Nu șovăiți! Nu dezarmați!

Nu uitați că, la 24 de ani, Avram Iancu, cel mai curat și complex erou al națiunii române, conducea Revoluția de la 1848, din Ardeal, și începea să moară pentru țară.

Nu conteniți să fiți eminescieni, adică să rostiți: **„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată/Pururi tânăr înfășurat în manta-mi..."**

Această țară are nevoie de performanță pentru că trebuie să-și păstreze identitatea și să nu devină o biată și supusă clientă la abatoarele veacului, ca animal de povară.

Noi, cei mai în vârstă ca dumneavoastră, suntem egoiști și, din egoism, avem nevoie de dumneavoastră, adică de o generație tânără doritoare să învețe, să se afirme și să performeze, mai ales în spirit.

Zice Blaga:

Ușor nu e nici cântecul. Zi
și noapte, nimic nu-i ușor pe
pământ
căci roua e sudoarea privighetorilor
care au ostenit toată noaptea cântând.

Da, nimic nu-i ușor pe pământ. Nici munca de salahor, nici munca savantului, nici munca artistului.

Tinere domnițe, tineri domni, domnilor profesori, domnule rector,

Doriți să nu fiți sclavi iarăși pe vechiul nostru pământ? Așa pare să vă întrebe poetul în imnul național.

Doriți să ieșim din blestemul sub-dezvoltării, al dependenței și al mizeriei?

Tentați performanța!

Iubiți performanța!

Învățați performanța și realizați performanța!

Veniți să primiți lumină, ca să îmbogățiți lumina!

Al treilea război mondial este, și economic, și politic, și militar. Dar al treilea război mondial este, peste toate, o bătălie a inteligențelor, a performanțelor, a valorilor, o competiție a împlinirilor intelectuale. O confruntare a bibliotecilor și a tehnologiilor, o luptă navală a gândurilor, o piață a pieților creierelor care lucrează.

Trebuie să fim, măcar acum, la confluența erelor, în tabăra învingătorilor. Haideți să lansăm, să dezvoltăm și să respectăm competiția valorilor, pentru a fi puternici acasă și pentru a nu pierde bătăliile cu lumea.

Haideți să fim noi înșine, pentru a spori lumina lumii!

Performanța salvează România!

Tânăra generație simte, de pe acum, în ceasuri, Mileniul 3, Mileniul Spiritului, Mileniul unei noi condiții umane!

Doamne, ocrotește-i pe Români!

Opinia națională nr. 291, 9 octombrie 2000

2001

PERICOLUL CA LIBERTATEA SĂ FIE PUSĂ ÎN PARANTEZE

Domnilor profesori, domnilor studenți,

Primul lucru la care m-am gândit, e că dialectica funcționează, e aici printre noi. Aproape că poți pune mâna pe ea și o poți transforma în sclavul tău de serviciu. Iată lupta dialectică din societatea românească! Ministerul Învățământului și Guvernul încă n-au acreditat cea mai mare universitate din România, după cum o numea în mesajul său, președintele României. E o contradicție pe care o salutăm pentru că, suntem convinși, din ea se va naște o viață mai bună și acreditarea Universității *Spiru Haret*, după meritul Universității *Spiru Haret*. (*Aplauze!*)

Acestea toate se petrec pe fondul unor vremuri tensionate, pe fondul unor vremuri de răscruce, vremuri de pace sau de război. Eu astăzi nu voi ține în fața dumneavoastră un curs specific, ci voi vorbi despre problema esențială a momentului 2001, al istoriei lumii și al istoriei vieții noastre de fiecare zi, și anume: **gândirea liberă amenințată**. (*Aplauze!*)

Alternativa creației, a păcii și a construcției este alternativa libertății de gândire. A școlii care se opune încazarmării și dogmei! A luminii care sfidează întunericul! Trăim, într-adevăr, pericolul ca, datorită terorismului, libertatea să fie ciuntită, cenzurată, pusă în paranteze. Astăzi, mai mult ca oricând, avem nevoie de garanții privitoare la dezvoltarea liberă a lumii și a gândirii lumii. Iar universitatea noastră este un asemenea avanpost al luptei pentru gândire liberă. Nenorocirea pe care a trăit-o Țara Libertății și pe care, prin firească solidaritate cu Țara Libertății, a trăit-o Omenirea, în 11 septembrie 2001, pune probleme cu privire la fizionomia libertății. Dar ea nu trebuie transformată în motiv de restrângere a libertății. Vreau să vă spun că există destui oameni, astăzi, și unii dintre ei nu trăiesc departe de noi, care vor să transforme fragilitatea libertății, într-un pretext de luptă împotriva libertății. Ceea ce mi se pare esențial, este ca, în lupta cu teroarea, libertatea să-și păstreze datele ei fundamentale. Să dea tinerelor generații un motiv de-a mai trăi, un motiv de-a mai învăța, un motiv de-a mai munci. Destulă mizerie în societatea contemporană! Ea ne distruge elanurile. Trebuie păstrată măcar libertatea de gândire. Noi, aici, învățăm că Socrate a murit pentru libertatea de gândire, noi, aici, învățăm că libertatea de gândire este fundamentală pentru condiția umană. (*Aplauze!*)

Sugestia drobului de sare, care ar putea cădea oricând de pe sobă, nu trebuie să ducă la eliminarea sării din ecuație (nici măcar la eliminarea ocnașilor din ecuație!) și nici la desființarea sobei. E adevărat că, dacă era o cazarmă, pentru propriii ei cetățeni și pentru cei ce ar fi vrut să intre în ea, Țara Libertății nu ar fi pățit ceea ce a pățit. Da! Dar libertatea are slăbiciunile și fragilitățile ei, care-i dau, paradoxal, tărie, căci, fără libertatea aceasta, fie ea și păguboasă, fie ea și vulnerabilă, Țara Libertății nu devenea ceea ce este, adică o Țară a Libertății și nu ne dădea acest gust (uneori amar) al luptei pentru libertate.

Nu ajungea Țara Libertății să construiască acele turnuri, vânate și lovite de teroriști, ci se mulțumea cu niște bordeie, pe care nu le-ar fi rânvit și, firește, nu le-ar fi atacat nimeni. Poate cu excepția șobolanilor. (*Aplauze!*)

A urî teroarea nu înseamnă a i te supune, a-i prelua legile, a-i prelua întunericul, ci înseamnă a participa la bătălia pentru desființarea cauzelor terorii. Și, între cauzele terorii este, fără îndoială, mizeria. Și, între acele remedii ale mizerie, este cultura. Și, între acele remedii ale căderii în neant, este școala. De aceea trebuie să ținem la ceea ce este al nostru și la acest drept al nostru, la dreptul la gândire liberă și la dreptul la această școală, și așa plătită din greu de dumneavoastră, de părinții dumneavoastră și, în fapt, de noi toți. **Libertatea de gândire, repet, este fructul cel mai de preț al acestei perioade, istorice în ciuda, împotriva mizeriei.** (*Aplauze!*) Școala noastră trebuie să ne obișnuiască neapărat cu ideea că suntem datori să luptăm cu teroarea, dar și cu cauzele ei, cu mizeria, cu subdezvoltarea, cu dezindustrializarea, cu scoaterea atâtor popoare din circuitul gândirii pentru viitor, din circuitul creației. Noi suntem unul dintre acele popoare care au vocația creației și trebuie să-și regăsească, urgent, și prin dumneavoastră, mai ales prin dumnea-voastră, dreptul la creație, dreptul la independență a gândului, dreptul la gândire liberă. Intoleranța, primitivismul, trebuie scoase din circuitul gândirii.

Ar fi un rău cumplit, dacă oamenii, din civilizația libertății, s-ar întoarce în peșteri și în cazărmi, ca să se ferească de teroare.

De dragul luptei cu teroarea să nu producem teroare.

Noi, aici, la umbra gândului lui Socrate, pedepsit pentru gândire, nu putem decât să ne declarăm fidelitatea față de școală și de cultură, ca forme ale libertății.

De toate atacurile – întunecate
Să ne apărăm în fiecare zi,
Trăiască îndoiala lui Socrate,
Adică libertatea de-a gândi!

(*Aplauze!*)

Opinia națională nr. 313-314, 8 octombrie 2001

Adrian Păunescu.
În serviciul dumneavoastră

Demisia profesorului Itu

După o tinerețe trăită intens în slujba cărții și a școlii, după nopți de sacrificiu personal pentru știință, după reiterarea conștientă și curajoasă a drumurilor învățaților (spre India, de pildă), tânărul Mircea Itu, specialist în Istoria Religiilor, a devenit în 2007, conform tuturor rigorilor legale, profesor universitar. Generoșii săi colegi de la Universitatea „Spiru Haret", în frunte cu ctitorul, profesorul Aurelian Bondrea, l-au numit anul trecut decan al Facultății de Jurnalism. În această calitate l-am putut cunoaște și am putut prețui inspirația și logica sa.

M-a impresionat capacitatea lui de a învăța în continuare, ca și harul de a-i învăța pe alții cum și ce să învețe. Astă-vară, am avut câteva convorbiri telefonice, stupefiați de felul în care niște oficiali ai ministerului etichetau și încercau să distrugă universitatea noastră, neținând seama nici măcar de sensul cuvintelor. Pentru demolatori, program însemna la zi sau la distanță. Eu, mai temperamental, Mircea Itu, mai reținut, puneam în dialog două feluri de a suferi aceeași umilință pentru cauza comună a iluminării tinerei generații române.

Ieri, la ședința facultății, Mircea Itu, profesor în vârstă de 42 de ani, și-a dat demisia. Scârbit de tot ceea ce s-a creat, lozincard și malefic, împotriva construcției spirituale și morale la care, printre fruntași, el însuși participa, Mircea Itu și-a găsit, pe fugă, un loc în străinătate. Să fie aruncarea tinerilor eminenți, de felul lui Mircea Itu, departe de țara lor, o componentă indestructibilă a noii reforme din învățământul românesc? Iartă-ne, profesore Mircea Itu! Iertați-ne, tineri români genialozi! Nu știm să ne bazăm pe dumneavoastră în încercarea de ridicare a României din marasm. Dar măcar să nu ne mai tot mirăm retoric și lacrimogen că regresăm substanțial.

Ring, 9 septembrie 2009

Adrian Păunescu. În serviciul dumneavoastră

Un ctitor – Aurelian Bondrea

L-am cunoscut de mult, în plină epocă socialistă. Se ocupa de cadrele din Ministerul Învățământului, în epoca tulbure a reconstrucției școlii naționale. N-avea un post prea înalt, dar cuvântul lui conta. Era – așa cum a și rămas – un om de echilibru și de cuvânt. A vremuit peste el, dar bunul-simț al olteanului de munte i-a rămas întreg. În grupurile în care se întâmpla să fie prezent, nu se făcea remarcat prin umor, prin tupeu, prin exhibarea de vanități deșarte. Câțiva viteji de după război au cășunat pe el, n-au găsit altă țintă mai savuroasă pentru nimicnicia lor decât fostul înalt funcționar din minister care, culmea oportunismului, își făcea treaba. Și ce ar fi putut face el, în realitate, din poziția pe care se afla decât să respecte legile și oamenii? Încercarea de a-l demola pe temeinicul înrâuritor de școală modernă a eșuat lamentabil, deși nu se poate spune că nu l-a și rănit pe cel vizat, mai cu seamă că, în astfel de momente de denigrare publică, nu se grăbesc să se înscrie la cuvânt decât adversarii. Prietenii cred că viața e morală prin ea însăși, așa că nu trebuie să o mai ajute cu mărturii semnificative.

Prin tot acest hățiș de calomnii și minciuni, de dificultăți obiective și subiective, a reușit profesorul Aurelian Bondrea să construiască o fundație, o televiziune și o puternică unitate de învățământ, Universitatea *Spiru Haret.* Cea mai urâtă dintre răzbunările împotriva lui rămâne desființarea tardivă a unor forme de învățământ și a unor diplome pentru care studenții și absolvenții munciseră ani în șir, iar deposedarea lor de aceste drepturi a însemnat un atac mortal la adresa credibilității lui Aurelian Bondrea și a universității sale. I s-a creat astfel profesorului un regim de falsă incertitudine, în așa fel încât doritorii de locuri la *Spiru Haret* să-și reprime intențiile și să meargă la alte universități, pitulate în propria lor modestie. Dar Universitatea *Spiru Haret* devenise prea puternică spre a o mai putea exmatricula cineva din istorie. (...)

Acum, profesorul Aurelian Bondrea este un om matur care ar putea să nici nu mai facă nimic altceva decât să contemple propria sa operă, care continuă. Și pe dumnealui, ca pe toți veteranii cauzelor înalte, îl încearcă suferințe și îl cercetează îndoieli. Rezultatul nu reprezintă însă cedarea, depresia, disperarea. Luptătorul din el nu cedează. A fost atacat din toate părțile, în ultimii ani. I-am stat alături din sentimentul că-i întoarcem o fărâmă din generozitatea cu care ne-a invitat și ne-a primit printre profesorii universitari. Pentru că unora dintre noi, acest bărbat liniștit și discret le-a schimbat viețile. Când profesorul Răboacă și profesorul Cazan au insistat pe lângă mine să-l cunosc în noua sa calitate, de rector al universității, și să mă apropii de vatra de cultură și învățământ pe care o întemeiase, nu mă gândeam că întâmplarea îmi va deveni destin. Acum – datorită profesorului Aurelian Bondrea – nu mă mai pot concepe altfel, după cum, în urmă cu 10 ani, preconiza strălucitul pedagog venit în Capitală din zona subcarpatică a Vâlcei. Invidiile vor trece. Denigrările se vor risipi în ele însele. Va rămâne o mare universitate. Vor rămâne generații de oameni învățați. Va rămâne numele ctitorului – Aurelian Bondrea.

Ring, 21 septembrie 2010

Adrian Păunescu: *La cursul meu de la* Spiru Haret ...

(...) În Eminescu ne întâlnim toți. Asta este o chestiune aproape fără egal. Nici nu știu dacă mai au alte popoare acest noroc și această condamnare divină, să se poată regăsi într-un nume. Atacurile la adresa lui Eminescu, reapărute în condiții de libertate, constituie dovezile existenței lui Eminescu. Nu îi lasă în pace! Nu s-a mai văzut polemică așa încinsă cu un mormânt! Eminescu nu este suficient explicat, nu este suficient desfăcut către noi. La cursul meu de la „Spiru Haret", o universitate excepțională pe care de asemenea vor să o dărâme, predau două linii ale lui Eminescu: linia națională, naționalistă chiar, doina și linia universală. Ele sunt amândouă posibile și între aceste două coperte se găsește Eminescu întreg. Este poetul exemplar sau cum spunea extraordinar Blaga: „Dacă George Coșbuc este poetul național printr-un consimțământ plebiscitar, Eminescu este poetul național printr-un legitimism de ordin divin". Acolo, noi nu putem umbla. Cine umblă acolo moare, în sens moral sau estetic. Eu mă rezum să spun doar atât: Eminescu este cifrul secret al ființei. (...)

Ring, noiembrie 2010

VALORI în DERIVĂ

N-are rost să idilizăm epocile care ne-au premers. În nici una, valorile românești nu s-au putut afirma plenitudinar, în România. Mereu a existat un pretext activ și eficient, pentru asasinarea sau pentru eliminarea valorilor românești. Istoria noastră este, din nefericire, un sumar opulent de pretexte, care s-au substituit regulii jocului, rațiunii comunitare și interesului nostru național. Domnitori ne-au fost hăcuiți sau trimiși în exil, pentru că s-au comportat ca niște domnitori, adică autoritar. Scriitori și artiști au luat calea bejeniei, a singurătății sărace, ori au fost cazați în spitale de nebuni. Oameni de știință au fost jefuiți, creierele lor îmbogățindu-i pe străini, după ce, aici, nu găsiseră înțelegere și nici măcar milă. Țărani neputincioși s-au văzut expediați prin porturile lumii, odată cu produsele muncii lor, și le-au murit trupurile acasă. Muncitori calificați au trăit iluzia puterii lor recunoscute, ca să ajungă să înțeleagă disperarea de a fi străini, în propria țară.

Cuza și Bălcescu, Caragiale și Eliade, Cioran și Brâncuși, Enescu și Ionescu, au murit departe de țară. Eminescu a fost lăsat, pe seama nebunilor, într-un spital, în care avea să și moară, de piatra aruncată de unul dintre ei. Blaga a murit bibliotecar, cu un palton ros în jurul trupului firav, în 1961, ca să fie înmormântat, în ilegalitate, la Lancrăm. Odobleja, inventatorul ciberne-ticii, s-a stins pe un pat aspru, ai cărui țărușși se fixaseră direct pe pământ, într-o odaie lugubră, la Turnu Severin. Basgan nu și-a putut vedea împlinită dorința, ca statul american și companiile care erau datoare să plătească statului român și inventatorului însuși, miliardele de dolari, cu care se obligaseră, folosind invenția lui de extragere a țițeiului, de la mari adâncimi. Ioan Alexandru a murit în Germania, pentru că România e prea săracă spre a-i oferi îngrijirea medicală meritată.

Niciodată, n-a fost suficient loc pentru valori românești în România, indiferent cât de limpede era mesajul acelor valori și cât de mare era nevoia comunității românești de ele. Este, probabil, un blestem, pe care, ca să-l putem înfrânge, ar trebui, mai întâi, să-l conștientizăm. Nimeni nu poate face rău unui om sau unei națiii, mai mult decât propria voință și neputință de a dezvolta și respecta competiția valorilor. Nici mila, față de cei aflați în suferință, n-are substanță, dacă nu produc valoare oamenii normali, oamenii dotați, oamenii norocoși, elitele cinstite, ale acelei comunități.

România în derivă resimte dureros și direct deriva tragică a valorilor ei. De la triburile care și-i alegeau pe cei mai buni, ca să le reprezinte și să le apere, până la națiunile numeroase, care-și trimit, la competițiile sportive, pe cei mai buni dintre cei buni, ca să concureze cu aleșii națiunilor mai puțin numeroase, ecuația valorii este aceeași: **exponențialitate, corectitudine și fidelitate**. Performanța nu se poate obține la grămadă. Competența celor calificați le dă dreptul la mai multă pâine și celor necalificați. Liniștea și stabilitatea României ar putea veni din politica ei față de propriile valori. Asta, și în cultură, și în știință, și în sport, și în agricultură, și în industrie, și în atitudinea față de copiii săraci.

Este cinic, dar adevărat: în jocul de cărți cel mai obișnuit, am numit șepticul, la socoteala finală nu se pun cărțile de rând, nici măcar șeptarul, care taie tot, în lupta lui de fiecare moment, ci numai elitele. Nu există, pentru un popor, beneficiu mai mare, decât acela de a-și alege, de a-și apăra și de a-și folosi cât mai inspirat și productiv valorile.

ADRIAN PĂUNESCU

Opinia națională nr. 294-295, 2-8 noiembrie 2000

Adrian Păunescu – director al revistei *Opinia națională*

Opinia națională

Numerele 292-293 (serie nouă: 1-2) 25-31oct. 2000, 24 pagini, 1.500 lei. Apare joia.

Săptămânal de cultură și atitudine, editat de Fundația România de Mâine

Director fondator: Aurelian Bondrea

Director: Adrian Păunescu

Citiți în celelalte pagini:

- Grigore Vieru: RĂZVRĂTIREA LIMBII ROMÂNE
- Dinu Săraru: OPINIA UNUI ALEGĂTOR
- Răzvan Theodorescu: EUROPELE NELINIȘTEI NOASTRE
- V. Răpeanu: UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI SĂ PoARTE NUMELE LUI N. IORGA
- Dumitru Radu Popescu: UN EXMATRICULAT DÂMBOVIȚEAN – MEMBRU AL ACADEMIEI FRANCEZE
- Hajdu Győző: BARTÓK, APOSTOL AL FRĂȚIEI
- Dan Zamfirescu: UN ASASINAT ÎN NUMELE „EUROPEI": ROMÂNIA LA SFÂRȘITUL MILENIULUI AL II-LEA
- Mihai Ungheanu: ANUL SCADENȚEI
- Andrei Păunescu: SUPRAVIEȚUIREA PRIN TRANSPLANT: UN MEDIC ȚĂRĂNIST ȘI UN MEDIC FEDESEKIST, ÎMPREUNĂ PE FRONTUL TRANSPLANTULUI
- Alexandru Mironov: 100 DE IDEI PENTRU ROMÂNIA: FONDUL „ROMÂNIA PROFUNDĂ"
- George Pruteanu: DOAR O VORBĂ DE NĂDUF: TREI FECIORI FECIORELNICI
- Romulus Vulpescu: IN MEMORIAM DEM RĂDULESCU
- Adrian Păunescu: DIALOG CU DIALOGURILE MELE

Sabin Bălașa: „Nașterea poporului român" (Colecția Adrian Păunescu)

Ioan Alexandru, în eternitate

COINCIDENȚĂ, PENTRU ÎNVIERE

Printr-o coincidență semnificativă, fotografia de primă pagină a regretatului mare poet român, Ioan Alexandru, este realizată, cândva, parcă în protoistorie, exact în fața picturii marelui pictor, Sabin Bălașa, **„Nașterea poporului român"**. Pictura aceasta, la care independent de poza poetului, ne gândisem să ocupe pagina noastră de gardă, a rămas un splendid unicat, după ce artistul și-a văzut năruit tabloul mural, de la **„Hazeul Militar"**, o dată cu clădirea.
Acum, pe primul perete al construcției, de care ne vom învrednici, se regăsesc **„Nașterea poporului român"** și **„Îngerul poporului român"**.

Opinia, ca drept și ca datorie

Se deschide astăzi o serie nouă în viața publicației **„Opinia națională"**, editată de Fundația *România de Mâine*. Încercăm să transformăm acest titlu în propriul său renume. Căci nimic nu e mai important, într-o democrație reală, decât exercițiul opiniei. Dreptul la opinie. Aș zice chiar datoria opiniei. Este obsesia întregii mele vieți: **opinia**. Coincidența fericită face ca, tocmai în acest sens, să fi venit propunerea, pe care mi-a făcut-o mai de mult și pe care mi-a reiterat-o, la începutul acestei toamne, profesorul Aurelian Bondrea, președintele Fundației care scoate această gazetă și rectorul Universității Spiru Haret, la care lucrez eu însumi, ca profesor: preluați direcțiunea „Opiniei naționale!"

O preiau.

Dreptul și datoria opiniei mă înflăcărează. Îmi amintesc, emoționat, că scriam, în urmă cu aproape două decenii și publicam, în cartea mea „Locuri comune", din 1985 sau 1986, tocmai această pledoarie, pentru dreptul și datoria de-a avea opinii. Ziceam chiar că **„omul e om cât mai are opinii,/aceasta-i opinia mea!"**. Și nu era cel mai simplu să susții asta, în epocă. Și nici astăzi nu e o bagatelă să încurajezi opinia. Nu e un fleac să determini atitudinea. Nu e un ingredient de doi bani să impui activizarea energiilor creatoare, ale omului și ale comunității, prin crearea unui mecanism de ieșire din indiferență. Din nenorocita contemplare a răului. Din apologia lipsei de speranță. Dar cum suna oare, cu 4-5 ani, înainte de răzvrătirea pentru dreptul și datoria de a avea opinii, textul poeziei „Opinia mea". Să recapitulăm!

Au trecut anii. Dreptul și datoria de a avea opinii sunt rezolvate teoretic. Dar numai teoretic. E rar prilejul exprimării opiniei, din 4 în 4 ani. Postura de hamali ai urnelor de vot, în care ne aflăm, din când în când, nu rezolvă maladiile de fond ale epocii noi. Opiniei îi lipsește, acum, suportul material. Cine are mijloace de exprimare (electronice, poligrafice) se aude mai tare (uneori se aude numai el) decât fiecare cetățean, care are de spus ceva și are și dreptul la opinie. E primejdioasă blocarea, prin dictat economic, a democrației sociale. E urât jocul marionetelor animate de păpușari. E mortală înmulțirea tribală a vârfurilor între ele, când întreaga societate, sărăcită și tristă, suferă de neputința de a-și trimite copiii în școli și în locurile unde se învață, împreună cu profesiunea, și strategia opiniei eficiente.

O asemenea tribună a opiniei, în beneficiul intelectualului român, al țăranului român, al muncitorului român, al capitalistului român, în beneficiul acestei țări în derivă, dorește să fie, de azi încolo, până când se va putea, **„Opinia națională"**, pe care o conduc, din acest moment.

O tribună a adevărului și a valorii!

O tribună a dreptului și datoriei de a avea opinii!

O tribună a strădaniei pentru competență și eficiență!

O tribună a performanței!

Studenți și profesori, scriitori și cititori, intelectuali și țărani, muncitori și patroni, funcționari și șomeri vor putea scrie aici, vor putea să recapituleze, dacă au talent și curaj, bătălia pentru România Mileniului III.

O școală de gazetărie pentru cei tineri, o provocare la noi fapte, pentru cei maturi, o chemare la luciditate și îndrăzneală, o siglă a Renașterii Române, de care trebuie să ne învrednicim. Și nu pentru că vremurile ne sunt favorabile. Ci din contră. Tocmai pentru că avem de înfruntat toate dificultățile. Inclusiv pe acestea două: dreptul la opinie și dreptul de a crede în ația ta.

ADRIAN PĂUNESCU

Opinia mea

Eu sunt lucrătorul cinstit și tenace,
Măreață mi-e fapta și truda mi-e grea,
De-aceea, eu am despre tot ce se face
Opinia mea.

În coarne de-aș lua pentru ea lumea toată,
Cedarea ca lupta mi-ar fi mult mai grea,
Pe viață o dată, pe moarte o dată,
Opinia mea.

Și singur de-aș fi pe a mea baricadă
Și-n rest milioane cu tifla mi-ar da,
Păstrez, chiar când capul vor alții să-mi cadă,
Opinia mea.

Respect instituții, opinii celebre,
Cultiv disciplina și-s gata de ea,
Sunt om social, dar conserv în vertebre
Opinia mea.

Eu pot să și râd dacă hoții-mi sparg casa,
Flegmatic mă las depășit pe șosea,
Mai am, când pe front îmi luați și mireasa,
Opinia mea.

Acolo e sudul, acolo e nordul,
*Am dreptul la **nu**, dacă vreți să fiu **da**,*
Vitală e lupta, normal dezacordul,
Opinia mea.

Furnică pot fi și accept să fiu greier,
Chiar limba din gură de mi s-ar tăia,
Întreagă-mi rămâne, zidită în creier,
Opinia mea.

Nu caut comori, nu râvnesc la avere,
Din cerul întreg mi-am ales doar o stea,
Eu și de la cer o favoare aș cere,
Opinia mea.

Cât om mă socot, duc pe frunte toți spinii
Și crucea mi-o port, ca și când aș zbura,
Căci omul e om cât mai are opinii,
Aceasta-i opinia mea.

1982

ADRIAN PĂUNESCU

Opinia, ca drept și ca datorie

Se deschide astăzi o serie nouă în viața publicației „**Opinia națională**", editată de Fundația *România de Mâine*. Încercăm să transformăm acest titlu în propriul său renume. Căci nimic nu e mai important, într-o democrație reală, decât exercițiul opiniei. Dreptul la opinie. Aș zice chiar datoria opiniei. Este obsesia întregii mele vieți: **opinia**. Coincidența fericită face ca, tocmai în acest sens, să fi venit propunerea, pe care mi-a făcut-o mai de mult și pe care mi-a reiterat-o, la începutul acestei toamne, profesorul Aurelian Bondrea, președintele Fundației care scoate această gazetă și rectorul Universității Spiru Haret, la care lucrez eu însumi, ca profesor: preluați direcțiunea „Opiniei naționale!"

O preiau.

Dreptul și datoria opiniei mă înflăcărează. Îmi amintesc, emoționat, că scriam, în urmă cu aproape două decenii și publicam, în cartea mea „Locuri comune", din 1985 sau 1986, tocmai această pledoarie, pentru dreptul și datoria de-a avea opinii. Ziceam chiar că **„omul e om cât mai are opinii,/aceasta-i opinia mea!"**. Și nu era cel mai simplu să susții asta, în epocă. Și nici astăzi nu e o bagatelă să încurajezi opinia. Nu e un fleac să determini atitudinea. Nu e un ingredient de doi bani să impui activizarea energiilor creatoare, ale omului și ale comunității, prin crearea unui mecanism de ieșire din indiferență. Din nenorocita contemplare a răului. Din apologia lipsei de speranță. Dar cum suna oare, cu 4-5 ani, înainte de răzvrătirea pentru dreptul și datoria de a avea opinii, textul poeziei „Opinia mea". Să recapitulăm!

Au trecut anii. Dreptul și datoria de a avea opinii sunt rezolvate teoretic. Dar numai teoretic. E rar prilejul exprimării opiniei, din 4 în 4 ani. Postura de hamali ai urnelor de vot, în care ne aflăm, din când în când, nu rezolvă maladiile de fond ale epocii noi. Opiniei îi lipsește, acum, suportul material. Cine are mijloace de exprimare (electronice, poligrafice) se aude mai tare (uneori se aude numai el) decât fiecare cetățean, care are de spus ceva și are și dreptul la opinie. E primejdioasă blocarea, prin dictat economic, a democrației sociale. E urât jocul marionetelor animate de păpușari. E mortală înmulțirea tribală a vârfurilor între ele, când întreaga societate, sărăcită și tristă, suferă de neputința de a-și trimite copiii în școli și în locurile unde se învață, împreună cu profesiunea, și strategia opiniei eficiente.

O asemenea tribună a opiniei, în beneficiul intelectualului român, al țăranului român, al muncitorului român, al capitalistului român, în beneficiul acestei țări în derivă, dorește să fie, de azi încolo, până când se va putea, **„Opinia națională"**, pe care o conduc, din acest moment.

O tribună a adevărului și a valorii!

O tribună a dreptului și datoriei de a avea opinii!

O tribună a strădaniei pentru competență și eficiență!

O tribună a performanței!

Studenți și profesori, scriitori și cititori, intelectuali și țărani, muncitori și patroni, funcționari și șomeri vor putea scrie aici, vor putea să recapituleze, dacă au talent și curaj, bătălia pentru România Mileniului III.

O școală de gazetărie pentru cei tineri, o provocare la noi fapte, pentru cei maturi, o chemare la luciditate și îndrăzneală, o siglă a Renașterii Române, de care trebuie să ne învrednicim. Și nu pentru că vremurile ne sunt favorabile. Ci din contră. Tocmai pentru că avem de înfruntat toate dificultățile. Inclusiv pe acestea două: dreptul la opinie și dreptul de a crede în ația ta.

ADRIAN PĂUNESCU

Opinia mea

Eu sunt lucrătorul cinstit și tenace,
Măreață mi-e fapta și truda mi-e grea,
De-aceea, eu am despre tot ce se face
Opinia mea.

În coarne de-aș lua pentru ea lumea toată,
Cedarea ca lupta mi-ar fi mult mai grea,
Pe viață o dată, pe moarte o dată,
Opinia mea.

Și singur de-aș fi pe a mea baricadă
Și-n rest milioane cu tifla mi-ar da,
Păstrez, chiar când capul vor alții să-mi cadă,
Opinia mea.

Respect instituții, opinii celebre,
Cultiv disciplina și-s gata de ea,
Sunt om social, dar conserv în vertebre
Opinia mea.

Eu pot să și râd dacă hoții-mi sparg casa,
Flegmatic mă las depășit pe șosea,
Mai am, când pe front îmi luați și mireasa,
Opinia mea.

Acolo e sudul, acolo e nordul,
*Am dreptul la **nu**, dacă vreți să fiu **da**,*
Vitală e lupta, normal dezacordul,
Opinia mea.

Furnică pot fi și accept să fiu greier,
Chiar limba din gură de mi s-ar tăia,
Întreagă-mi rămâne, zidită în creier,
Opinia mea.

Nu caut comori, nu râvnesc la avere,
Din cerul întreg mi-am ales doar o stea,
Eu și de la cer o favoare aș cere,
Opinia mea.

Cât om mă socot, duc pe frunte toți spinii
Și crucea mi-o port, ca și când aș zbura,
Căci omul e om cât mai are opinii,
Aceasta-i opinia mea.

1982

ADRIAN PĂUNESCU

Dragă Adriane,

Poezia a fost scrisă pentru a fi rostită în emisiunea lui Adrian Păunescu, „*Viața noastră cea de toate zilele*", transmisă, în seara de 12-13 septembrie, pe postul de televiziune, *Tele 7 abc.*

Îți mulțumesc pentru că nu m-ai uitat. Cred că n-ar fi rău să publici și poezia ta, tot în acest număr inaugural. Nu doresc nici un fel de onorariu pentru acest text memorial. Te rog să le spui, la culegerea computerizată, să-mi respecte ortografia cu „î" și cu „sînt".

Mulțumesc,
ROMULUS VULPESCU
22-23 octombrie 2000

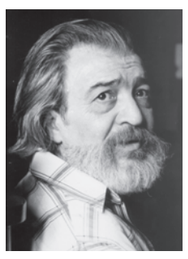

PRIVEGHI

lui Dem Rădulescu
in memoriam

La priveghiul meu - v-ați strîns în casă
Și priviți în gol, cu ochii goi,
La singurătatea ce m-apasă:
Sînt - e rolul meu - și eu cu voi.

Picurați-mi stropi trei în țărînă
Și goliți cîte-un pahar de vin -
Semn de bun rămas ce nu se-amînă:
Știți și voi că n-am cum să revin.

Deci, păstrînd paharele-ndemînă,
Unul să-mi lăsați și mie - plin ...
Locul meu e gol, dar să-mi rămînă
Strop - din amintirea mea - tain.

Destrămați tăcerea gri rămasă:
Nu-i chiar Judecata - de - Apoi.
Tare-mi este greu să plec de-acasă
Cînd se curmă drumul înapoi.

Visele cu noaptea vi se-ngînă
Și vă scaldă sufletu-n pelin.
Voi o s-ațipiți cu fruntea-n mînă...
Eu, prin vis, o să vă trec puțin.

Premiera n-are să mai iasă:
V-am zîmbit în ultimul meu rol.
Mie însă-mi pasă, încă-mi pasă
De cortina sumbră ce se lasă
Peste-al despărțirii protocol.

Voi, în zori, o să găsiți pe masă
Doar paharul meu din urmă - gol.

ROMULUS VULPESCU,
12 septembrie 2000

Din spate, parcă vine umbra morții

Mulțumim profesorului și regizorului Geo Saizescu, care, la o oră târzie de noapte, ne-a ajutat cu această fotografie

Adrian Păunescu

Brâncuşi

Da, porțile, în Gorj, sunt toate
brâncușiene și frumoase
motivele brâncușiene
trăiesc pe cruci,
trăiesc pe uși,
brâncușian e și desenul
de corp uman cu zeci de case,
brâncușieni sunt toți românii,
dar numai unul e Brâncuși!

A nu ceda ispitei triste,
că el ne este la-ndemână,
a nu-ncerca să naștem focul
din milioane de cenuși,
a recunoaște unicatul
în toată pulberea română,
sunt mii de Constantini, în țară,
dar numai unul e Brâncuși.

El are-un Dumnezeu în mâna
cu care-a reclădit pământul,
mai pur decât sunt nou-născuții
și mai bătrân decât cei duși;
la început a fost Sărutul,
pe care l-a purtat Cuvântul,
Eroii au și ei o Cale,
prin operele lui Brâncuși.

Ca Masa lui, atâtea mese
și scaune, în jur, puzderii,
când stai la ele nu știi bine
te ridicași, mâncași, căzuși,
dar, Doamne, numai una este
a veșniciei și-a tăcerii,
la ea parc-ar urma să vină,
spre a pleca, pe veci, Brâncuși.
În Univers, probabil, urcă
întruna roiuri de albine
și mierea și-o așează zilnic,
în stâlpi de faguri suprapuși,
ca-ntr-o biserică în care
vin văduvele să se-nchine,
după Războiul Întregirii,
lângă Coloana lui Brâncuși.

Suntem o nație de geniu,
avem o misie aleasă
și totuși ne-am pierdut plăcerea
de-a ne jertfi într-un culcuș,
n-avem Brâncuși pe orice stradă
și în proporție de masă,
e-un unicat cât România
Ideea însăși de Brâncuși.

Mai știe cineva ce vină
pe noi românii, ne apasă,
sau am uitat la ce rușine
am fost, pentru Brâncuși, expuși,

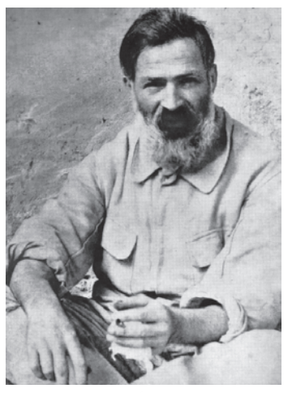

că n-a putut trăi acasă,
că n-a putut muri acasă,
orfan, în propria sa țară,
înstrăinat, pe veci, Brâncuși?

Istoria se face mamă,
se îmblânzește și ne iartă,
pe toată piatra carpatină
sunt urmele unei cătuși,
conform Hobiței născătoare,
reînviem din poartă-n poartă,
nu cerșetori la porți străine,
ci căuzași ai lui Brâncuși.
A fost un Veac, mai țineți minte,
al Douăzecelea, se pare,
cu multe opere bolnave
sub mâini de autori răpuși,
în tot acest ospiciu jalnic
a fost și arta-vindecare
iar echilibrul, sănătatea
și viața, s-au numit Brâncuși.

A nu considera că este
egalul mic al tuturora,
a respecta hazardul dintre
albuș, negruș și gălbenuș,
în oul care face munții,
când Dumnezeu decide ora,
a degusta deplin minunea
că s-a născut român Brâncuși.

Prin aparențe numeroase
și potriveli înșelătoare
să nu cumva să ni se pară
că ni-i produs între produși,
deși el e, întreg al nostru
nu-ncape în numărătoare,
și-ntâi și doi și infinitul
sunt robi aceluiași Brâncuși.

Cum Masa, Poarta și Coloana
se află într-un loc anume,
la Târgul Jiului, pe unde
o daltă s-a făcut arcuș,
în vremea care dă să vină
spre a clădi o altă lume
să recunoaștem că temeiul
îi aparține lui Brâncuși.

Ce nume de popor de geniu.
Ce piatră către cer, Brâncuși!

Opinia națională nr. 330,
18 martie 2002

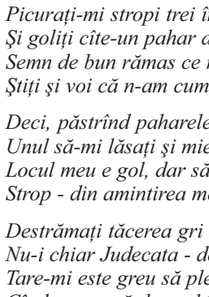

Dragă Romulus Vulpescu,

Nu mă gândeam să-l omagiem acum pe marele actor, care a fost Dem. Rădulescu, tragedianul care a avut bunătatea de a ne face, din când în când, să râdem. Dar, invitându-te pe tine, Romulus Vulpescu, să scrii, încă din primul număr al noii *„Opinii naționale"*, mă trezesc, la postscriptumul poeziei despre Dem. Rădulescu, pe care mi-o trimiți, la închiderea ediției, cu o idee a ta, care mă șochează: *hai să publicăm amândoi versurile pe care ni le-a inspirat nenorocirea artistului!*

Bine, Romică, hai să fim împreună, în acest omagiu, pentru omul lângă care am respirat împreună, când era viu, în ultima sa emisiune televizată, la *Tele 7 abc,* unde, la sugestia lui Florin Condurățeanu, îl invitasem pe Dem. și vă invitasem pe toți, să-l sărbătorim pe alt mare artist, Florin Piersic și care, la un moment dat, se și întristase în emisiune, că Dem., cel îndeobște hazos, a luat un ton prea grav și nu ne distrăm deloc, în prezența monologurilor sale dramatice.

„Viața noastră cea de toate zilele" avea să cunoască, după trei sau patru zile, o neașteptată moarte: cel mai mare comediant al timpului nostru, Dem. Rădulescu. Reparcurgând, ulterior, filmul acelei fantastice nopți testamentare, am constatat, cu surprindere, că, în afară de marele Dem., mai era cineva, acolo, care parcă presimțea finalul ce se apropia: eu auzeam gongul bătând a definitivă despărțire. Eu voiam toate mărturiile posibile și amânam inevitabilul. Dar vom reveni, săptămânile viitoare, cu amănunte și mărturii. Acum, să plângă poezia!

A.P.

CÂND MOR ACTORII

Peste vopsea și peste fard
plătim impozite de sânge,
am râs cu cei mai triști actori,
cu amintirea lor vom plânge.

Spectacolul s-a terminat
și spectatorii merg în stradă
și intră vârsta în actori
și ei deodată-ncep să cadă.

Prin săli de teatre e pustiu
și epigrama epitafe,
vopsiții clauni plâng la circ
și-i frig în cinematografe.

Și parcă nici nu mai simțim
că mor artiști din șapte arte,
când ei din scena lor au fost
goniți demult, în altă moarte.

Ei n-au măcar un rol mințit
în teatrul patriei sărace,
când mor actorii unei țări
ea, zidul morții ei și-l face.

Ce nebunie și blestem
să râzi voios, în plină jale,
cu Toma, Amza și cu Dem,
ca-ntr-un refren de Caragiale.

Aplaudat și ofensat,
actorul nu-și mai vine-n fire,
și-n cel din urmă rol al lui,
el nu mai poate să respire.

Tragedian disimulat,
el pleacă-n moarte bărbătește,
„Ce aer tare e aici!"
Îngână și se prăbușește.

Luminile s-au stins, brutal,
în otrăvite vremi buimace,
și plâng aplauzele-n pumni,
dar nici în cimitir nu-i pace.

De râs am râs, că ne-a plăcut
să-ndepărtăm prin râs dezastre,
dar, vai, ce tragic happy-end
în comedia țării noastre.

ADRIAN PĂUNESCU, 11 septembrie 2000

Adrian Păunescu

Poveste de dragoste

La urma urmei viața nu e
Decât o repetabilă poveste de dragoste,
Un subiect mort, care mereu înviază,
Plus și minus biografiile în cauză.

Nici un război mondial nu începe
Și nu se sfârșește altfel decât într-o poveste
de dragoste,
Nici un istoric militar n-a deschis frontul
atât de exact
Ca el, care-i scrie ei, din tranșee o scrisoare
de dragoste.

Nu există economie, nu există politică,
nu există cultură,
Dacă nu există dincolo de ele o poveste
de dragoste,
Nici aspirina, nici bomba atomică, nici
ceaiul de patlagină
Nu sunt de înțeles, decât într-o ecuație
de dragoste.

Limbile și tratatele se mai schimbă, neapărat
cămășile,
Interesele, direcția armelor, suflarea vântului,
Există ghețari și există alburi interșanjabili,
Singura veșnică și ireductibilă e slăbiciunea
din dragoste
Nici credința nu e atât de puternică,
În toate înfățișările ei ca o simplă dragoste,
Orice se poate negocia, orice se poate
adapta, orice cu excepția
Incurabilei și ireductabilei povești de dragoste.

Pună-se în calei ei toate casele de bani,
Tragă în ea toată artileria de asalt,
Lucreze împotriva ei parlamentele, damblagii și rugina,
Singura nemuritoare e povestea de dragoste,
Copilăreasca, ordinara și divina dragoste.

Opinia națională nr. 353,
3 februarie 2003

Adrian Păunescu – director al revistei *Opinia națională*

„Nu credeam să-nvăț a muri vreodată / Pururi tânăr..." (Eminescu)
Numerele 294-295 (serie nouă: 3-4) 2-8 nov. 2000, 24 pagini, 3.000 lei. Apare joia.

Opinia națională

Săptămânal de cultură și atitudine, editat de Fundația România de Mâine

Director fondator: Aurelian Bondrea

Director: Adrian Păunescu

Sub semnul întrebării

Dialog cu dialogurile mele

CU NICHITA, ÎNTÂIUL CLASIC AL GENERAȚIEI '60

NICHITA STĂNESCU: Ce ne-am face dacă ar trebui să ne trăim opera?

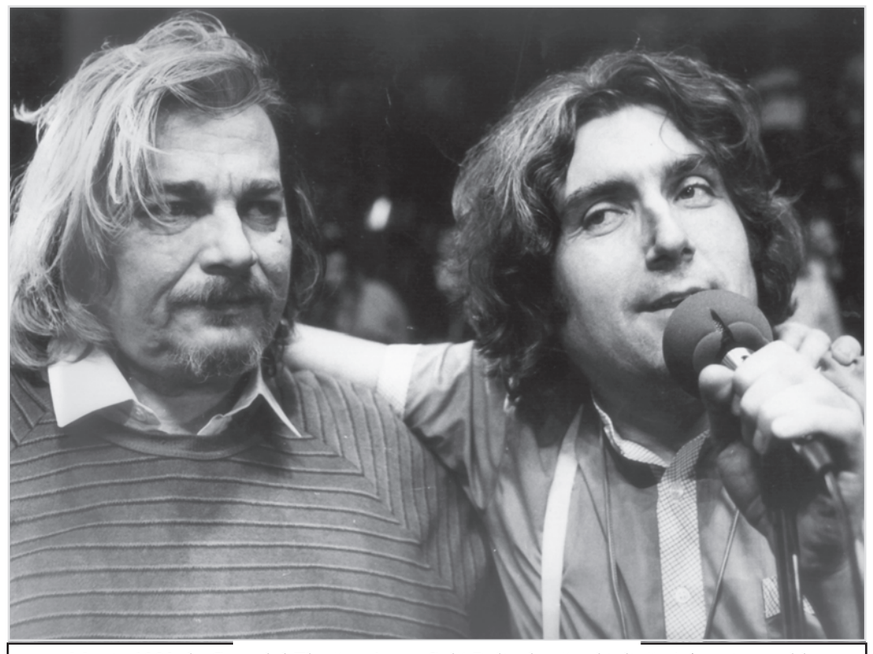

Martie 1983, la Cenaclul Flacăra, într-o Sală Polivalentă arhiplină. A fost singurul loc unde Nichita Stănescu a fost sărbătorit la 50 de ani.

AP 2000: Până la moartea sa, atât de tragic timpurie, la vârsta de 50 de ani, Nichita Stănescu, întâiul clasic al literaturii poetice românești, din *Generația 60*, a fost mereu mai în vârstă ca mine. Din 1983 încoace, însă, odată cu stingerea sa, Nichita a început să piardă din avansul de vârstă, pe care-l avea și, iată, astăzi, în anul 2000, eu sunt mai bătrân cu 7 ani decât Nichita Stănescu. Versul lui Blaga „Sunt mai bătrân decât tine, mamă", face lumină și între noi. Și, culmea, începutul dialogului nostru, de acum un sfert de veac, poartă pecetea vârstelor în devălmășie.

– Câți ani, câte cărți, Nichita Stănescu?

– Lasă-mă puțin! Greu va fi în prima jumătate de oră, că restul de cinci minute vor fi foarte ușoare. Dar nu mai scrie și tu tot. Ești din cale-afară de parșiv.

– Îmi trăiesc soarta.

– Tu zici că-ți trăiești soarta. Ăsta este un lucru relativ ușor de trăit. Dar dac-ar fi să ne trăim opera, ce ne-am face?

– 35 de ani?

– 36 ani, 10 cărți tipărite. Și încă una la tipar. 11 toate, câte sunt elegiile.

AP 2000: Într-o noapte de grație, la o întrunire spontană și subversivă, de poeți (Ilie Constantin, Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Petru Popescu, Ana Blandiana și Adrian Păunescu), toți scriam și ne luptam fratern, fiecare cu fiecare și toți cu ceilalți, *ca să fim!* În acel exercițiu comun-adolescentin, Nichita a compus, ca să zic așa, o elegie, *Elegia a X-a*. O capodoperă! A înșirat simplu și inspirat cuvintele pe hârtie. Ilie Constantin a scos la lumină o bijuterie: „Veghe de tine, Veghe de lună/ Vâslele galbene/ Se despreunâ/ Bate o oră/ Atât de tare/ Că se rup foile/ Din calendare." Ana Blandiana a scris un poem despre niște ochi albaștri, către care fiarele vin somnolent. Petru Popescu a hotărât să se lase de poezie, în acea noapte, și a făcut carieră, ulterior, de prozator. Eu am scris „*Viață de excepții*" și „*A fi într-o pasăre*". Dar iată că, după mai bine de 30 de ani de la interviul pe care i l-am luat lui Nichita, constat că *Elegiile* l-au costat atât de mult, că n-ar mai fi vrut să le scrie. Problema lui esențială, de mare poet al cuvântului, era aceea de a deveni mare poet al existenței.

– Te referi deseori la elegii ca la un reper. Ce au însemnat pentru dumneata elegiile? De ce elegii? De ce 11?

– *11 elegii* este singura mea carte trăită. Dacă ar fi să o mai scriu încă o dată, este singura carte pe care aș refuza ca-tegoric să o mai scriu. A costat prea scump. Astăzi mă uit la *11 elegii*, cum se uită doctorul Barnard la pacientul Blaiberg. Mă tot întreb: mai ține-n ea inima de-atunci? Când o va respinge?

– De fapt, cele 11 elegii sunt 12. De ce 11, când la numărătoare ies 12?

– Voiam să-mi intitulez cartea *11 elegii* sau *Cina cea de taină*...

– Unde erau 12 ...

– Da, dar printre cei 12 se afla și Iuda. De altfel, să știi că dac-aș fi avut cunoștință de o superbă icoană pe sticlă (pe care de curând am văzut-o) reprezentând *Cina cea de taină*, altfel mi-aș fi compus poate cartea de-atunci, dar *atunci*, bineînțeles, nu acum, intitulând-o *3 elegii*.

– Numai 3? De ce?

– În această icoană, artistul popular își imagina *Cina cea de taină* numai cu trei apostoli. Se pare că în istorie (icoana datează cam din sec. XVIII) Iuda este marcat de destin.

– Ai 36 de ani. De câți ani scrii?

– Ca să fiu sincer, din anul 1966, de când mi-au apărut elegiile, am dobândit sentimentul scrisului. Altfel, litere cu caracter literar am scris cred încă pe la 6 ani, evident fără umbră de conștiință literară, ci suflat de vântul poeziei populare și lăutărești care bântuia atât de vehement prin orașul meu de baștină.

A.P. 2000: Amestecul de natură și cultură, din poezia lui Nichita, m-a tulburat întotdeauna. La debut, el simțea halucinant că într-un copac *mai bate tâmpla sămădăului.* Ce ar însemna asta? Nimic mai mult și nimic mai puțin decât că natura și cultura sunt, pentru Nichita Stănescu, egale, în aplecarea lui către viață. În afara realității primare, cea pe care omul o ia sub controlul simțurilor sale imediat, vreau să spun *imediat*, deci *nemediat*, marele deschizător de drumuri Nichita consideră și cultura o sursă directă a vieții, informația că Lică Sămădăul, din „*Moara cu noroc*", a lui Slavici, a murit izbindu-se de un copac, intrând în ordinea firii. Citind dialogul N.S. - A.P., se poate observa, în câteva locuri, naturalețea cu care Nichita folosește citate din literatura altora, conform propriei personalități și logici. Contrariat de observația mea de atunci, că nu mărturisește sursa, Nichita răspunde „*inventăm atât de puțin*", ba mai mult, el acceptă că „*mințim foarte mult*".

– Cum ai luat cunoștință de poezia populară?

– În două feluri. Într-un fel tragic, pentru că era război și toți soldații cântau.

– Și-n celălalt fel?

– În felul mirific, pentru că bătrânii noștri aveau acel sacru obicei de a se îmbăta din durere, cu cântecele la ureche, adică punând să le cânte până la amorțire câte un lăutar.

– Spune-mi literele primei dumitale poezii!

– Le-am conservat numai printr-un accident. Cred că era toamnă și aveam vreo 7 ani, iar mama, auzindu-mă bolborosind, s-a rupt de lângă cazanul de aramă, în care tocmai făcea bulion și, cu frumoasele ei mâini, mi-a transcris-o pe un petec de hârtie:

Într-o zi, cam pe la prânz,
Gheorghiță mergea cu-un mânz,
Cum mergea cu mânzu-agale
Îi ieși un hoț în cale.
Hoțul fiind bandit din fire
Îi luă mânzul cu grăbire.
Gheorghiță rămase cu buza umflată
Că n-a avut cu el o bâtă latâ
Pe bandit să-l bată.

După cum vezi, scriam destul de modern, fără să-mi dau seama.

– Care e titlul poeziei?

– Oh, n-avea nici un fel de titlu; ca să aibă titlu, trebuia să am ideea de poezie. Nici măcar n-avea pentru mine o semnificație scrisă. Cel mult semnificația unei simple numărători, ca un joc de copii.

– Ești ploieștean?

– Da, și mă gândesc cu dragoste la spațiul ploieștean, ca la spațiul mioritic.

– Ai făcut liceul la Ploiești?

– Bineînțeles, și nu numai liceul.

– Erau un adolescent timid? Îți plăcea limba latină?

– Limba latină nu mai știu dacă îmi plăcea sau nu, știu că o-nvățam de zbârnâiam. Profesorul meu de latină, domnul Bălan, nu glumea. Și, spre binele meu de acum, îmi dădea la împrumut, ades, pălmile, unei vergi de alun, și ea făcând parte integrantă din studiul limbii latine.

– Dar erai timid?

– Abia acum știu că eram timid. Atunci eram sportiv.

– Care este faptul senzațional întreprins de dumneata în liceu ? Nu se poate să nu fie unul.

– Acel fapt senzațional s-a petrecut într-o seară, după un meci de volei. Tocmai îmi spălam mâinile la o pompă...

– Ești în formă, Nichita!

– Nu sunt în formă. Sunt cu un prieten.

– Deci îți spălai mâinile la o pompă și...

– Și nimic ! Am constatat deodată că ele sunt absurde.

– Enghidu. Pagina 1. Versul 1: „Privește-ți mâinile și bucură-te, căci ele sunt absurde!"

– Ce să facem? Inventăm atât de puțin, când izbutim câte ceva. Dar să nu-l supăr pe Dumnezeu. În alte cazuri, și mințim foarte mult, când izbutim câte ceva.

– Acuma să intrăm, cum se zice, în plină actualitate ...

– Adică în memoria prezentului, curent. *Nimic mai actual, de fapt, decât viitorul.* Vrei să fac câteva pronosticuri? De ce natură ?

– De câteva zile te-aud vorbind numai despre cosmonauții trimiși în vecinătatea Lunii.

– Am fost foarte emoționat când primul echipaj uman a depășit atracția pământului și s-a rotit în jurul Lunii. Mi-a fost frică, pur și simplu, să nu se curețe acei nobili cascadori. N-am fost invidios pe ei în calitatea mea de cosmonaut, sau mai bine zis de teonaut, care dă ocol soarelui, măcar o dată pe an, împreună cu pământul, dar...

– Știi din cine e versul: „În jurul soarelui te-nvârți și tu, odată cu pământul", Nichita?

– Nu.

– Dar din cine crezi că e?

– E al tău?

– Nu. Mi-e dificil să-ți spun, pentru că pare nefiresc să ne amintim versuri ale mai-marilor noștri. E dintr-un poem de Zaharia Stancu. Să revenim!

– Dar gestul a început să prevaleze ideea. Pentru că ocuparea Lunii de către oameni este mai mult un gest decât o idee.

– Nu-nțeleg.

– A dărui o floare, uneori, înseamnă mai mult decât a inventa o metaforă.

A.P. 2000: Jocul lui Nichita era nesfârșit. De fapt, pofta lui de joc era nestăpânită. Nichita era un om liber. Era liber, până târziu, și de obsesia morții, dar nu era liber de propria sa gândire. Nu-l mulțumeau locurile comune. El regândea totul. Inclusiv scara valorilor, în poezia națională. Citită acum, confruntarea dintre noi, în acei ani tineri, e palpitantă. Ea se încheie, paradoxal, cu bucuria lui Nichita că, deși îl apăram pe Goga, îi spuneam, finalmente, poetului elegiilor, că-l știu pe dinafară pe Bacovia.

– Trebuie să recunosc că acum lucrurile sunt mult mai clare. Nu mai înțeleg chiar nimic. Adineauri era o răzgâiere. Acum e purul adevăr.

– Puțin ermetism face bine. De ce am mai sta de vorbă, dacă ne-am înțelege perfect. Dacă ar fi așa, ți-ai lua ție singur interviu, și m-ai întreba dacă aș fi de acord să-ți numești eul sau sinele cu numele meu. Nu spun că nu.

– Vorbeai mai adineauri, în afara interviului nostru, cu tristețe, despre împrejurarea că numai primul cosmonaut (chiar dacă a fost scurtă și nu atât de complicată ieșirea lui) va fi păstrat în memoria curentă.

– Bineînțeles. Nu păstrăm în aniversările noastre decât data nașterii noastre. Deși s-ar putea ca o altă zi să fie infinit mai nuanțată și mai aptă de memorie decât însăși geneza.

– Ce înseamnă, pentru dumneata, zona politicului?

– Stadiul maturității unui bărbat.

– Dumneata ai atins acest stadiu?

– Din moment ce vibrez acut la destinul țării mele, bineînțeles că da. Mă simt profund integrat în destinul țării mele.

– Cum crezi că poate face un poet politică?

– Încercând nu SĂ REDEA, nu acesta e cuvântul, ci să înalțe în zodia comunicării sufletul și tendințele sufletului național.

– Dar relația individ-națiune nu se stabilește de îndată. Există atâtea etape – unele contestate – ale drumului pe care un poet îl străbate, până la a reprezenta. Crezi în noțiunea de poet național?

– Da, cred în această noțiune, numai că ea pentru mine nu e reprezentată în special de Goga, ci de Bacovia, nu în mod special de Coșbuc, ci de Blaga, nu în mod special de Vlahuță, ci de Macedonski, nu în mod special de Aron Cotruș, ci de Ion Barbu. Spiritul național nu este totuna cu spiritul provincial. Națiunea există între alte națiuni. Ea este măreață și demnă în măsura în care își aduce o contribuție majoră la spiritul universal.

– Nu mă opresc decât la exemplul Goga. De aci, aș vrea să intrăm într-o discuție teoretică. Dumneata ai rostit o frază paradoxală. Poet național pentru aproape toată lumea este Goga, și nu Bacovia. Pe ce temei îl consideri pe marele – poate cel mai marele – poet G. Bacovia poet național?

– Pe temeiul Mioriței.

– Dacă noi am fi numit Miorița, da. Dar noi suntem (și dumneata susții asta!) și Toma Alimoș. Renunțarea bacoviană nu poate, cred, constitui trăsătura singură și necesară în acceptarea unui poet național.

– Nici n-am susținut acest lucru. De altfel, pentru mine Bacovia nu este un poet al renunțării, ci este cel care a dat nume acestei realități spirituale; dându-i nume, el a fixat-o; fixând-o – a învins-o. Dacă aș scrie un studiu despre Bacovia, l-aș intitula *Bacovia învingătorul.*

– Dar dacă ar trebui să scrii un studiu despre Goga?

– Goga a fost un poet însemnat. Până la un punct a fost chiar un luptător. El a dat glas sentimentului de jale.

– Și de protest și de energie națională și de unitate și de spasm al durerii și câte altele.

– De acord; dacă nu spuneai tu, spuneam eu. Atâta doar că el nu a coborât suficient în atomica individului. Între tehnica prelucrării fierului și tehnica prelucrării uraniului este o epocă. Noțiunea de națiune a evoluat. Săbiile spiritului au fost ale epocii aceleia. Un poet luptător al prezentului nostru acut nu mai luptă cu sarea din lacrimi și nici cu mânia tăișului spadei sale.

– Ce s-o mai lungim? Mie îmi place Octavian Goga.

– Și mie îmi place Octavian Goga. Numai că-l recitesc mai des pe Bacovia.

– Eu nu-l recitesc pe Bacovia, îl știu pe dinafară.

– Îți mulțumesc.

A.P. 2000: Simțeam, știam, pledam pentru ca Nichita Stănescu să fie considerat poet național. Era dreptul meu să întreprind toate astea, era dreptul lui să participe la competiție și era dreptul poporului nostru să aibă o viziune mai complexă, asupra ideii de poet național. Suav și inefabil, cum era, Nichita ieșea din când în când la bătaie, atât în chestiunea cititorului, care nu-l înțelegea, cât și în spinoasa chestiune a libertății de creație. Iar când nu voia să răspundă, Nichita nu replica direct, ci fenta. Copilul din el găsea oricând soluția salvatoare.

– Dacă ai fi și mâine atât de dăruit ca azi, dacă recunoașterea instituțiilor inefabile ale spiritului ar funcționa ca azi, crezi, Nichita Stănescu, că ai putea fi considerat un poet național?

– Îmi pui o întrebare crispantă. Eu mă socotesc un elev târziu al lui Cârlova și un urmaș al Văcărești-lor. Dacă cititorii mei ar remarca asta, răspunsul la întrebarea ta îl socotesc ca fiind dat.

– Cititorul! Iată un cuvânt de care credeam că te vei feri. Aud atâția cititori declarînd că nu înțeleg nimic din ceea ce scrii, încât mă întreb și te întreb: ce este, pentru dumneata, cititorul?

– Cititorul este un alter-ego, este cel pentru care scriu. Versurile mi le scriu în singurătate. Tot astfel mi le citește și el: în singurătate. Poate că nu am mulți cititori în prezent. Dar dacă poezia pe care o scriu va avea un cât de cât viitor, s-ar putea ca și acolo în viitor să-mi găsesc câțiva alter-ego.

– Ce drepturi crezi că are cititorul?

– Drepturile pe care și le acordă el singur. Chiar și acela de a gândi mai bine emoția unei poezii decât am gândit-o eu.

– Ce drepturi are scriitorul?

– De a cere editorului, radiodifuziunii și televiziunii să nu-i mai reproducă prin antologii până la epuizare o serie de poezii pe care el însuși le socotește depășite sau slabe. Într-un cuvânt: dreptul de a fi consultat asupra sa însuși. Este adevărat că ce-ți spun eu e mai puțin un drept, și mai mult o dorință.

– Cum vezi dumneata libertatea de creație?

– O văd îngrozitor de complicat. Nici un studiu de șase sute pagini n-ar putea să epuizeze această problemă atât de complexă.

– În ceea ce te privește!

– Când izbutesc să scriu o poezie bună și izbutesc s-o și public, nici nu mă gândesc la problema libertății de creație. M-am gândit însă la ea când în volumul *11 elegii*, în prima lui ediție, editorul (tovarășa Mihăilescu) nu mi-a îngăduit să-mi conserv *Elegia Oului*, care apăruse mai înainte în presă.

– Asta acum câțiva ani.

– Cred că, în perioada actuală, editorul a hotărât să-și asume mai mult responsabilitatea unei cărți, cu toate că, la drept vorbind, această responsa-bilitate îi revine autorului ei. O carte cu prea multe dădace riscă să moară cu paginile netăiate.

– De ce nu scrii poezie politică?

– Cum nu scriu poezie politică? Am scris suficiente poezii estetice care prezentau și un interes politic.

– Aș remarca, dacă-mi dai voie, și chiar dacă nu-mi dai voie, că profiți de inteligența dumitale pentru a nu-mi răspunde direct la unele întrebări. Căci (zici dumneata) dacă totul pe lume e discutabil, de ce n-aș muta cum vreau termenii? Eu te întreb chiar despre poezia politică.

– Întreabă-mă!

A.P. 2000: Era imposibil pentru tânărul discipol, al noului ctitor de lirism românesc, să nu întrebe pe fratele său mai mare despre *înrâuritori și despre oameni de inițiativă.* Nichita era, el însuși, un om de inițiativă, un înrâuritor. Inocența cu care, el și *Generația 60* restaurară dreptul la poezie, al națiunii române, era arma care lovise mortal poezia oficială, prolecultismul și dogma simplificator-epicizantă, din viața literară românească.

– Plec trist spre altă întrebare. Ce este cela un înrâuritor? Ce este acela un om de inițiativă? Ce face, ce trebuie să facă el, în concepția dumitale?

– Un om de inițiativă, un om care exercită influență este un om care are în vedere în primul rând calitatea. În orice sens și în orice domeniu. Cantitatea nu poate fi acceptată decît ca fiind a calității.

– Să restrângem sfera! Ce este înrâuritorul cultural, literar, cum vrei să-i zicem?

– Istoria contemporană a țării, judecată și în epica ei social-politică, dar și în cea de monadă a indivizilor.

– Nu asta te-am întrebat. Am fost însă probabil mai neclar decît însăși neclaritatea. Ce este un creator de climat, un factor de catalizare? Ce rol îi atribui? Cultura se poate dezvolta haotic?

– Evident că se poate dezvolta și haotic. Dar atunci când este stimulată, când este încurajată (căci vorba dulce mult aduce!) ea poate fi înfloritoare. În cultură editorul ideal este cel care tipărește cărți ideale, ca să fim logici. Pentru aceasta, mai întâi trebuie să existe cărți ideale, și ele, uneori, există. Mai apoi trebuie să existe editori ideali. Dar ei nu prea există. Este o contradicție, dar nu dialectică. Este o contradicție metafizică. Cine nu își amintește de excepționalul editor Al. Rosetti, căruia cultura românească îi datorează biblioteci întregi de opere valabile? Ar trebui ca generația nouă de editori să se uite lung la domnia-sa, atât cât ne uităm noi la Eminescu.

– Îți apare, înțeleg, volumul NECUVINTELE. Ce cuprinde el?

– Mi-e foarte greu să vorbesc despre propriile mele cărți și mai ales despre ultima mea carte.

– Ai răbdarea, ai generozitatea să citești proza de azi?

– Răbdare? Dimpotrivă: o citesc pe nerăsuflate și invidios. *Animale bolnave* de N. Breban, *Îngerul a strigat* de Fănuș Neagu și *Cunoaștere de noapte* de Al. Ivasiuc mi-au dat sentimentul și jubilația de a citi trei mari prozatori ai acestei țări.

– Și cine ești dumneata, Nichita Stănescu?

– Asta mă-ntreb și eu de-atâta timp. Uneori îmi recitesc *Elegiile* și atunci îmi spun: nu, nu !

(după interviu)

Relațiile dintre noi n-au fost totdeauna calde. Nu ne-am atacat, însă, niciodată, în public. De aceea, când ne-am regăsit, n-am avut remușcări și zațuri, care să ne blocheze pe aproape întreaga perioadă, cât am fost redactorul șef, al revistei „Flacăra", Nichita Stănescu a scris în acea revistă. Perioade întregi, el a avut acolo rubrica „*Noua frontieră a sufletului*". Recitit astăzi, la 17 ani de când s-a prăbușit, *Nichita Stănescu rămâne același mare poet al limbii române, dar contribuția lui, la noua sintaxă poetică, s-a resorbit ca o cucerire acceptată în istoria poeziei noastre, de după el, așa cum Nichita rămâne și un mare poet al existenței, mai ales al existenței spiritului.

Aici, în poezia existenței, Nichita este etern. Se pare că sufletul rămâne o vină care nu se prescrie.

N-am putut să mă duc la înmormântarea lui Nichita Stănescu. Mi s-a părut nedrept, ca el să stea culcat în sicriu și noi să fim, toți, în picioare, lângă el. Dar stau lângă poezia lui, peste timp.

Și, iată, *Nichita Stănescu rămâne acea pată de sânge, care continuă să vorbească.* La un curs de *„Texte fundamentale"*, pe care l-am ținut, în această toamnă, la *Universitatea Spiru Haret*, mai mult de jumătate din studenți, întrebați de mine, care le este poetul preferat, nu l-au uitat pe poetul-catarg al *Generației 60.*

Acum, când eu însumi sunt mai bătrân decât bătrânul Nichita, îi redeschid cartea de poeme, îl omagiez pe poet, îi rostesc numele, i-l repet și i-l propovăduiesc, la fel cum o făceam, când se spărgea noaptea dogmei de scăpărarea poeziei lui: *„Ave, maree a luminilor, ave!"*, despre care aflam că e forma acceptabilă a intuiției nichitiste, nonconformiste: *„Ave, desfrâu al luminilor, ave!"*.

Ave, nemuritorule Nichita! Desfrâu al luminilor, ave!

ADRIAN PĂUNESCU

Elegia a zecea

Sunt bolnav. Mă doare o rană
călcată-n copite de caii fugind.
Invizibilul organ
cel fără nume fiind,
neauzul, nevăzul,
nemirosul, negustul, nepipăitul
cel dintre ochi și timpan,
cel dintre deget și limbă.
Cu seară mi-a dispărut simultan.
Vine vederea, mai întâi, apoi pauza,
nu există ochi pentru ce vine,
vine mirosul, apoi liniște,
nu există nări pentru ce vine,
apoi gustul, vibrația umedă
apoi iarăși lipsa,
apoi timpanul pentru leneșele
mișcări de elipsă,
apoi pipăitul, mângâiatul, alunecare,
pe o ondulă întinsă,
iarna-nghetată-a mișcărilor
mereu cu suprafața ninsă.
Dar eu sunt bolnav. Sunt bolnav
de ceva între auz și vedere,
de un fel de ochi, de un fel de ureche
neinventată de ere.
Trupul ramură fără frunze,
trupul cerbos
rărindu-se-n spațiul liber
după legile numai de os.
Neapărate mi-au lăsat
Suave organele sferii
Între văz și auz, între gust și miros
Întinzând ziduri ale tăcerii.
Sunt bolnav de zid, de zid dărâmat
de cohi-timpan, de papila-mirositoare.
M-au călcat aerian
abstractele animale.
Fugind speriate de abstracți vânători
speriați de o foame abstractă.
Burțile lor țipând i-au stârnit
dintr-o foame abstractă.
Și au trecut peste organul ne-nveșmântat
în carne și nervi, în timpan și retină
și la voia vidului cosmic lăsat
și la voia divină.
Organ pieziș, organ întins
organ ascuns în idei, ca razele umile
în sferă, ca osul numit
calcaneu în călcâiul al lui Achile
lovit de-o săgeată mortală; organ
fluturat în afară
de trupul strict marmorean
și obișnuit doar să moară.
Iată-mă, îmbolnăvit de o rană
închipuită între Steaua Polară
și steaua Canopus si steaua Arcturus
și Casiopeea din cerul de seară.
Mor de-o rană ce n-a încăput
în trupul meu apt pentru răni
cheltuite-n cuvinte, dând vama de fraze
la vămi.
Iată-mă, stau întins peste pietre și gem,
organele-s sfărâmate, maestrul
ah, e nebun, căci el suferă
de-ntreg universul.
Mă doare că mărul e măr,
sunt bolnav de sâmburi și de pietre,
de patru roți, de ploaia măruntă
de meteoriți, de corturi, de pete.

Organul numit iarba mi-a fost păscut de cai,
organul numit taur mi-a fost înjunghiat
de fulgerul toreador și zigurat
pe care tu arena-l ai.
Organul Nor mi s-a topit
în ploi torențiale, repezi,
și de organul Iarna, întregindu-te,
mereu te lepezi.
Mă doare diavolul și verbul,
mă doare cuprul, aliorul,
mă doare câinele, și iepurele, cerbul,
copacul, scândura, decorul.
Centrul atomului mă doare,
și coasta cea care mă ține
îndepărtat prin limita trupească
de trupurile celelalte, și divine.
Sunt bolnav. Mă doare o rană
pe care mi-o port pe tavă
ca pe sfârșitul sfântului Ioan
într-un dans de aprigă slavă.
Nu sufăr ceea ce nu se vede,
ceea ce nu se aude, nu se gustă,
ceea ce nu se miroase, ceea ce nu încape
în încăierarea îngustă,
scheletică a insulei meu,
pus la vederile lumii celei simple,
nerăbdând alte morți decât morțile
inventate de ea, să se-ntâmple.
Sunt bolnav nu de cântece,
ci de ferestre sparte,
de numărul unu sunt bolnav,
că nu se mai poate împarte
la două țâțe, la două sprâncene,
la două urechi, la două călcâie,
la două picioare în alergare
neputând să rămâie.
Că nu se poate împarte la doi ochi,
la doi rătăcitori, la doi struguri,
la doi lei răgind, și la doi
martiri odihnindu-se pe ruguri.

NICHITA STĂNESCU

Emoție de toamnă

A venit toamna, acoperă-mi inima cu ceva,
cu umbra unui copac sau mai bine cu umbra ta.

Mă tem că n-am să te mai văd, uneori,
că or să-mi crească aripi ascuțite până la nori,
că ai să te ascunzi într-un ochi străin,
și el o să se-nchidă cu-o frunză de pelin.

Și-atunci mă apropii de pietre și tac,
iau cuvintele și le-nec în mare.
Șuier luna și o răsar și o prefac
într-o dragoste mare.

NICHITA STĂNESCU

Sub semnul întrebării

Dialog cu dialogurile mele

CU NICHITA, ÎNTÂIUL CLASIC AL GENERAȚIEI '60

NICHITA STĂNESCU: Ce ne-am face dacă ar trebui să ne trăim opera?

Nichita Stănescu și Adrian Păunescu, 1983

Martie 1983, la Cenaclul Flacăra, într-o Sală Polivalentă arhiplină. A fost singurul loc unde Nichita Stănescu a fost sărbătorit la 50 de ani.

AP 2000: Până la moartea sa, atât de tragic timpurie, la vârsta de 50 de ani, Nichita Stănescu, întâiul clasic al literaturii poetice românești, din *Generația 60*, a fost mereu mai în vârstă ca mine. Din 1983 încoace, însă, odată cu stingerea sa, Nichita a început să piardă din avansul de vârstă, pe care-l avea și, iată, astăzi, în anul 2000, eu sunt mai bătrân cu 7 ani decât Nichita Stănescu. Versul lui Blaga „Sunt mai bătrân decât tine, mamă", face lumină și între noi. Și, culmea, începutul dialogului nostru, de acum un sfert de veac, poartă pecetea vârstelor în devălmășie.

– Câți ani, câte cărți, Nichita Stănescu?

– Lasă-mă puțin! Greu va fi în prima jumătate de oră, că restul de cinci minute vor fi foarte ușoare. Dar nu mai scrie și tu tot. Ești din cale-afară de parșiv.

– Îmi trăiesc soarta.

– Tu zici că-ți trăiești soarta. Ăsta este un lucru relativ ușor de trăit. Dar dac-ar fi să ne trăim opera, ce ne-am face?

– 35 de ani?

– 36 ani, 10 cărți tipărite. Și încă una la tipar. 11 toate, câte sunt elegiile.

AP 2000: Într-o noapte de grație, la o întrunire spontană și subversivă, de poeți (Ilie Constantin, Gabriela Melinescu, Constanța Buzea, Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Petru Popescu, Ana Blandiana și Adrian Păunescu), toți scriam și ne luptam fratern, fiecare cu fiecare și toți cu ceilalți, *ca să fim!* În acel exercițiu comun-adolescentin, Nichita a compus, ca să zic așa, o elegie, *Elegia a X-a*. O capodoperă! A înșirat simplu și inspirat cuvintele pe hârtie. Ilie Constantin a scos la lumină o bijuterie: „Veghe de tine, Veghe de lună/ Vâslele galbene/ Se despreunâ/ Bate o oră/ Atât de tare/ Că se rup foile/ Din calendare." Ana Blandiana a scris un poem despre niște ochi albaștri, către care fiarele vin somnolent. Petru Popescu a hotărât să se lase de poezie, în acea noapte, și a făcut carieră, ulterior, de prozator. Eu am scris „*Viață de excepții*" și „*A fi într-o pasăre*". Dar iată că, după mai bine de 30 de ani de la interviul pe care i l-am luat lui Nichita, constat că *Elegiile* l-au costat atât de mult, că n-ar mai fi vrut să le scrie. Problema lui esențială, de mare poet al cuvântului, era aceea de a deveni mare poet al existenței.

– Te referi deseori la elegii ca la un reper. Ce au însemnat pentru dumneata elegiile? De ce elegii? De ce 11?

– *11 elegii* este singura mea carte trăită. Dacă ar fi să o mai scriu încă o dată, este singura carte pe care aș refuza ca-tegoric să o mai scriu. A costat prea scump. Astăzi mă uit la *11 elegii*, cum se uită doctorul Barnard la pacientul Blaiberg. Mă tot întreb: mai ține-n ea inima de-atunci? Când o va respinge?

– De fapt, cele 11 elegii sunt 12. De ce 11, când la numărătoare ies 12?

– Voiam să-mi intitulez cartea *11 elegii* sau *Cina cea de taină*...

– Unde erau 12 ...

– Da, dar printre cei 12 se afla și Iuda. De altfel, să știi că dac-aș fi avut cunoștință de o superbă icoană pe sticlă (pe care de curând am văzut-o) reprezentând *Cina cea de taină*, altfel mi-aș fi compus poate cartea de-atunci, dar *atunci*, bineînțeles, nu acum, intitulând-o *3 elegii*.

– Numai 3? De ce?

– În această icoană, artistul popular își imagina *Cina cea de taină* numai cu trei apostoli. Se pare că în istorie (icoana datează cam din sec. XVIII) Iuda este marcat de destin.

– Ai 36 de ani. De câți ani scrii?

– Ca să fiu sincer, din anul 1966, de când mi-au apărut elegiile, am dobândit sentimentul scrisului. Altfel, litere cu caracter literar am scris cred încă pe la 6 ani, evident fără umbră de conștiință literară, ci suflat de vântul poeziei populare și lăutărești care bântuia atât de vehement prin orașul meu de baștină.

A.P. 2000: Amestecul de natură și cultură, din poezia lui Nichita, m-a tulburat întotdeauna. La debut, el simțea halucinant că într-un copac *mai bate tâmpla sămădăului.* Ce ar însemna asta? Nimic mai mult și nimic mai puțin decât că natura și cultura sunt, pentru Nichita Stănescu, egale, în aplecarea lui către viață. În afara realității primare, cea pe care omul o ia sub controlul simțurilor sale imediat, vreau să spun *imediat*, deci *nemediat*, marele deschizător de drumuri Nichita consideră și cultura o sursă directă a vieții, informația că Lică Sămădăul, din „*Moara cu noroc*", a lui Slavici, a murit izbindu-se de un copac, intrând în ordinea firii. Citind dialogul N.S. - A.P., se poate observa, în câteva locuri, naturalețea cu care Nichita folosește citate din literatura altora, conform propriei personalități și logici. Contrariat de observația mea de atunci, că nu mărturisește sursa, Nichita răspunde „*inventăm atât de puțin*", ba mai mult, el acceptă că „*mințim foarte mult*".

– Cum ai luat cunoștință de poezia populară?

– În două feluri. Într-un fel tragic, pentru că era război și toți soldații cântau.

– Și-n celălalt fel?

– În felul mirific, pentru că bătrânii noștri aveau acel sacru obicei de a se îmbăta din durere, cu cântecele la ureche, adică punând să le cânte până la amorțire câte un lăutar.

– Spune-mi literele primei dumitale poezii!

– Le-am conservat numai printr-un accident. Cred că era toamnă și aveam vreo 7 ani, iar mama, auzindu-mă bolborosind, s-a rupt de lângă cazanul de aramă, în care tocmai făcea bulion și, cu frumoasele ei mâini, mi-a transcris-o pe un petec de hârtie:

Într-o zi, cam pe la prânz,
Gheorghiță mergea cu-un mânz,
Cum mergea cu mânzu-agale
Îi ieși un hoț în cale.
Hoțul fiind bandit din fire
Îi luă mânzul cu grăbire.
Gheorghiță rămase cu buza umflată
Că n-a avut cu el o bâtă latâ
Pe bandit să-l bată.

După cum vezi, scriam destul de modern, fără să-mi dau seama.

– Care e titlul poeziei?

– Oh, n-avea nici un fel de titlu; ca să aibă titlu, trebuia să am ideea de poezie. Nici măcar n-avea pentru mine o semnificație scrisă. Cel mult semnificația unei simple numărători, ca un joc de copii.

– Ești ploieștean?

– Da, și mă gândesc cu dragoste la spațiul ploieștean, ca la spațiul mioritic.

– Ai făcut liceul la Ploiești?

– Bineînțeles, și nu numai liceul.

– Erau un adolescent timid? Îți plăcea limba latină?

– Limba latină nu mai știu dacă îmi plăcea sau nu, știu că o-nvățam de zbârnâiam. Profesorul meu de latină, domnul Bălan, nu glumea. Și, spre binele meu de acum, îmi dădea la împrumut, ades, pălmile, unei vergi de alun, și ea făcând parte integrantă din studiul limbii latine.

– Dar erai timid?

– Abia acum știu că eram timid. Atunci eram sportiv.

– Care este faptul senzațional întreprins de dumneata în liceu ? Nu se poate să nu fie unul.

– Acel fapt senzațional s-a petrecut într-o seară, după un meci de volei. Tocmai îmi spălam mâinile la o pompă...

– Ești în formă, Nichita!

– Nu sunt în formă. Sunt cu un prieten.

(Continuare în pag. 8-9)

ADRIAN PĂUNESCU - un „brand” pentru eternitate

S-a stins Adrian Păunescu, poetul profet (*poeta vates*) al vremurilor noastre. Alături de alte personalități ale culturii române, Adrian Păunescu va trăi etern în galeria marilor ziariști Heliade Rădulescu, Asachi, Bolliac, Eminescu, Rosetti, Hasdeu, Goga, Iorga, Șeicaru.

A fost profesor al *Facultății de Jurnalism, Comunicare și Relații publice*, calitate extrem de onorantă pentru studenții Universității „Spiru Haret” și pentru noi, celelalte cadre didactice, de a-i fi fost colegi marelui dispărut. Anii aceștia, de activitate didactică, au constituit prilejul rar oferit studenților săi de a se împărtăși din uriașa sa experiență de cărturar, gazetar, politician și poet social. În domeniile presei scrise și televiziunii Adrian Păunescu a fost un formator de opinii, cu merite excepționale. Simpla prezență a numelui său în gazetă, ori participarea la emisiunile micului ecran ridicau sensibil importanța respectivului format. În timp ce astăzi mulți dintre realizatorii din mass-media caută să inventeze evenimente, putem spune că Adrian Păunescu le producea (a se vedea, de pildă, lungul ecou al fenomenului cunoscut sub numele „Cenaclul Flacăra”). În calitate de cercetător subtil al spiritului (sufletului) românesc, cum s-a manifestat constant în scris, Adrian Păunescu le-a predat studenților și s-a adresat cititorilor săi, de la o catedră care ar trebui, în viitor, să-i poarte numele. Lecția sa preferată a fost una socială, iubirea de patrie, ținută uneori duios, alteori abisal, în cele mai multe rânduri frenetic, dar emanând forța unui vulcan în plină erupție.

În cele cinci decenii care au trecut de la debutul său, Adrian Păunescu a scris enorm devenind o personalitate dintre cele mai cunoscute din publicistica și literatura română contemporană. A depus un travaliu imens, cu multe și importante realizări în țară sau pe meridianele globului, cu vizibilitate și impact internațional. Se cuvin menționate bursa primită în perioada 1970-1971 din partea Universității Yowa la *International Writing Program* (*Programul Internațional al Scrisului*) și conferințele ținute la Universitatea din Chicago, ca și participările sale la reuniunile de cercetare a realităților sociale media și culturale desfășurate în Austria, la Viena, Salzburg, Krems și Melk (1973). Publicistica sa, de înalt nivel cultural, a fost de mult timp probată, încă de la revigorarea publicației „Flacăra”, condusă de Adrian Păunescu după întoarcerea din Statele Unite, unde reușise extraordinara performanță (pentru vremurile rigide de atunci) de a-i lua un interviu savantului de origine română Mircea Eliade. Este un fapt pe care orice ziarist și l-ar trece cu litere bolduite în CV-ul personal.

Semnătura lui Adrian Păunescu s-a regăsit în toate genurile și formatele de presă: „Luceafărul”, „România literară”, „Amfiteatru”, „Flacăra”, „România liberă”, „Contemporanul”, „Zig Zag”, „Românul”, „Vremea”, „Totuși iubirea”, „Sportul românesc”, „Flacăra lui Adrian Păunescu”, „Gazeta Sporturilor”, „Pro Sport”, „Libertatea”, „Opinia națională”, „Viața”, „Magazin“, „Săptămâna“, „Republica“, „Curentul“, „Timpul“, „Sport Star“, „7 Zile“, „Tango”, „Fanatik”, „Jurnalul național” ș.a. A fost spiritul director al unora dintre ele. A publicat articole peste hotare în Germania, Israel, S.U.A., Franța, Moldova, Marea Britanie. Personalitatea și prestigiul său profesional s-au manifestat prin contribuțiile inovatoare privind organizarea vieții redacționale din presa scrisă, dar mai ales prin faptul că munca alături de Adrian Păunescu a reprezentat pentru multe din numele sonore ale publicisticii contemporane o adevărată școală la care acestea s-au format. Se știa, și asta de mult, că puterea de muncă a lui Adrian Păunescu s-a manifestat inclusiv prin scrierea de unul singur a unor gazete, fapta care indică, iarăși, o fervoare profesională arare ori întâlnită, vecină, în sensul frumos al expresiei, cu uitarea de sine. O parte din recunoașterea publică a acestor realizări este consemnată în capitolul *Contemporanii despre Adrian Păunescu din volumul Cartea cărților de poezie*, apărut în 2003. Caracterul profund cultural al scriiturii lui Adrian Păunescu s-a ilustrat prin subtilitățile unei gândiri flexibile, în care judecățile etice, morale sau estetice încorporate textului luau turnura formulărilor memorabile. Numeroase dintre textele sale publicistice pot fi citite ca admirabile eseuri sau texte de certă valoare științifică. Acestora li se adaugă și cursul universitar *Texte funda-mentale - Cultură și mass-media* (apărut în 2007).

Adrian Păunescu a fost autorul a cincizeci de cărți, unele foarte apropiate genurilor jurnalistice: *Lumea ca lume* (publicistică, 1973), *Sub semnul întrebării* (interviuri, două volume, 1979 și 1979), *De la Bârca la Viena și înapoi* (publicistică, eseuri, cercetare socială, 1981), *Poezia patriotică în luptă cu homuncului* (cercetare și analiză literară, socială, culturală, jurnalistică, 2007), precum și volumul *Generația '60* (*Nichita Stănescu, Marin Sorescu, Ioan Alexandru*), care la origine a fost o teza sa de doctorat.

A fost președinte-fondator al *Fundației Culturale Iubirea*, având ca principal obiect de activitate editarea de carte și organizarea de manifestări culturale, cenacluri, lansări de volume, producție de programe de televiziune. A fost, de asemenea, președinte-fondator al *Fundației Constantin*, orientată către editarea și tipărirea de publicații periodice, precum și de programe educaționale și de tineret. Din 1994 a fost președinte al Congresului Spiritualității Românești, reuniune anuală a românilor de pe tot globul, ale cărei lucrări și documente sunt publicate periodic în volume de *Liga Culturală pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni*.

De-a lungul activității sale, Adrian Păunescu a primit numeroase distincții, premii, ordine și medalii: Premiul Uniunii Scriitorilor din România (1968-1971), Ordinul „Crucea Germaniei“ (1973), Ordinul Muncii - clasa II (1974), Meritul Cultural - clasa II (1979), Premiul Academiei Române (1983), Premiul pentru întreaga activitate al CC al UTC (1983 și 1984), Ordinul „Tudor Vladimirescu“ - clasa II (1984), Marele Premiu al Fundației și revistei „România Mare” (1993), Premiul revistei „Literatura și Arta” de la Chișinău (1994), Premiul pentru poezie al Centrului Internațional Ecumenic (1995), Premiul Fundației „Damian Ureche” pentru poezie (1996), Medalia „Eminescu integral“ (Basarabia, 1996), Diploma „Doina și Ion Aldea Teodorovici“ a Federalei Naționale a Revoluționarilor din România, Premiul Fundației „Niște țărani“ (1999), Diploma și Trofeul Fundației „România 2000“, Premiul de Excelență al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România „pentru excepționalele Emisiuni TV de la Antena 1” (2001), Premiul Revistei „VIP” „pentru emisiunile de la ProTV” (2001), Premiul pentru cel mai bun text la Festivalul Național al Cântecului de Dragoste (2000 și 2001), Marele Premiu „Sf. Gheorghe” al Festivalului Internațional de Poezie „Drumuri de spice” de la Uzdin-Serbia (2002), Premiul Editurii „Scrisul Românesc” (2002), Premiul de Excelență al Festivalului internațional de poezie „Nichita Stănescu” (2003), Diploma „Star of Romania” a Forumului Dezvoltării Durabile, România - Orizont 2020 (2003), Marele Premiu Internațional de Poezie, “Hrisovul Moraviei” (Serbia, 2003). Drept recunoaștere a contribuțiilor fundamentale în domeniile culturii și educației a primit *Ordinului Steaua României în grad de Cavaler* (18 iulie 2003), dar poate cea mai importantă dintre distincții a fost alegerea sa, de dată recentă, printre nemuritorii Academiei Republicii Moldova (2010).

Prestigiului de cărturar al lui Adrian Păunescu i s-a adăugat demnitatea de senator în Parlamentul României, unde a deținut investitura de președinte al Comisiei parlamentare de Cultură și Mass Media (în legislaturile 1992-1996, 2000-2004 și 2004-prezent). Funcția de președinte al Comisiei de Cultură și mass-media din Parlamentul României, nu l-a ținut departe de zonele concrete ale preocupărilor celor pe care i-a slujit admirabil apărându-le drepturile, idealurile și, mai ales, demnitatea profesiei. A fost implicat la cel mai înalt nivel, parlamentar, în realizarea de proiecte culturale care purtau amprenta activismului său. S-ar putea spune, fără sentimentul exagerării, ca Adrian Păunescu s-a aflat la originea câtorva inițiative providențiale pentru cultura, învățământul și cercetarea (de toate tipurile) aflate în marasmul tranziției.

Din toate cele arătate mai sus rezultă că viața lui Adrian Păunescu s-a consumat arzând ca o flacără puternică, a cărei combustie din propriul spirit începuse a se prelungi și asupra trupului. Este sigur că poetul știa care este prețul energiei cheltuite. Și-a asumat-o scriind până aproape de ultima clipă, versurile încredințate de pe patul de suferință fiind testamentul unei mari conștiințe.

Ne-a părăsit omul Adrian Păunescu. Trăiește mai departe opera și, prin ea, numele său. Numele Adrian Păunescu, un „brand”.
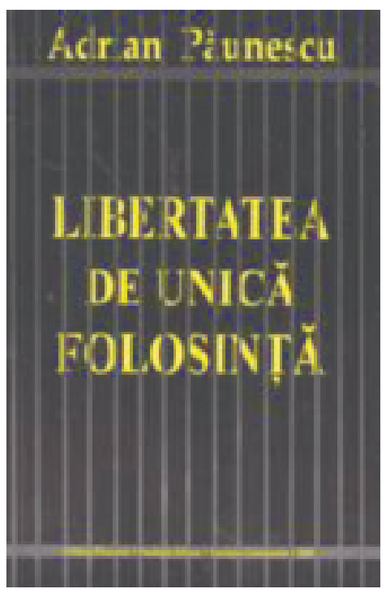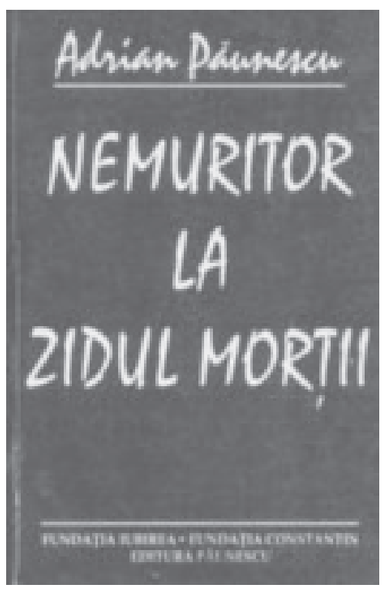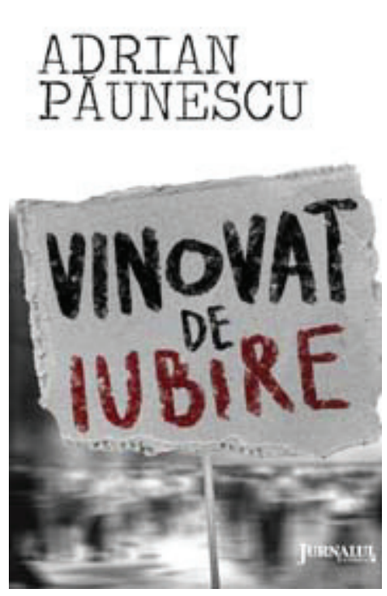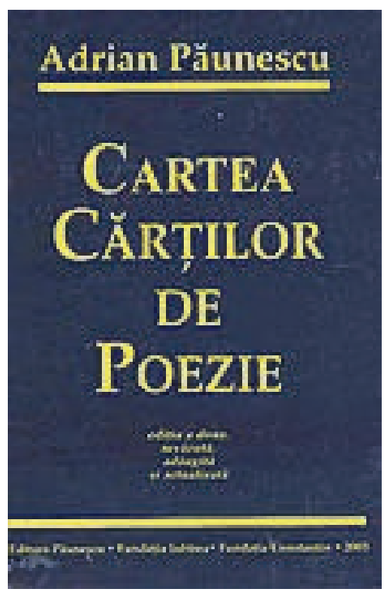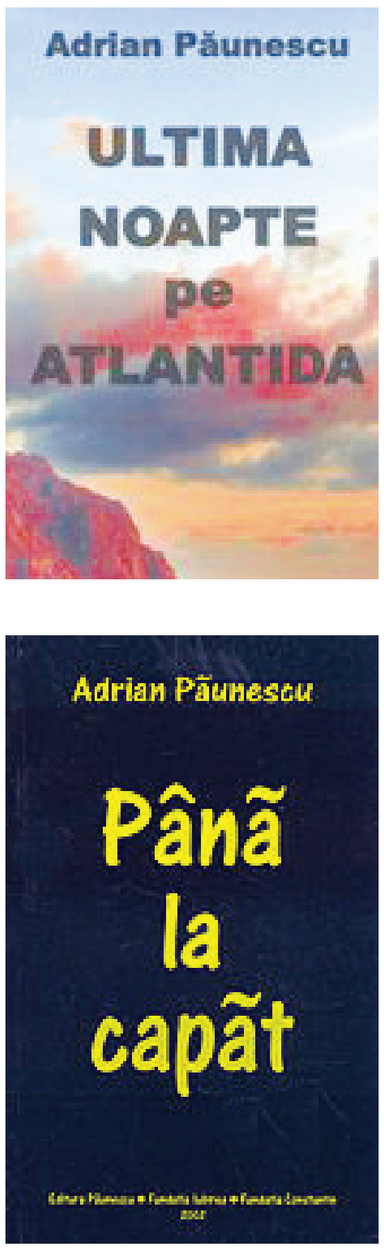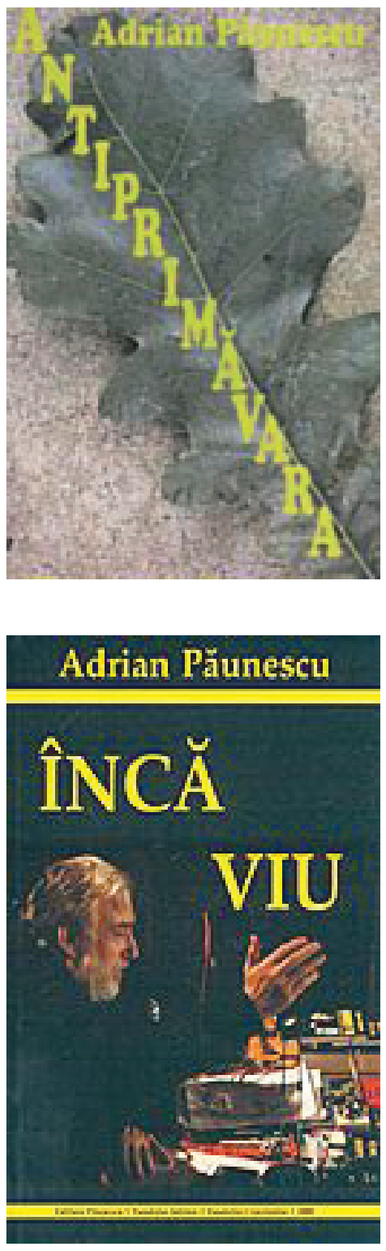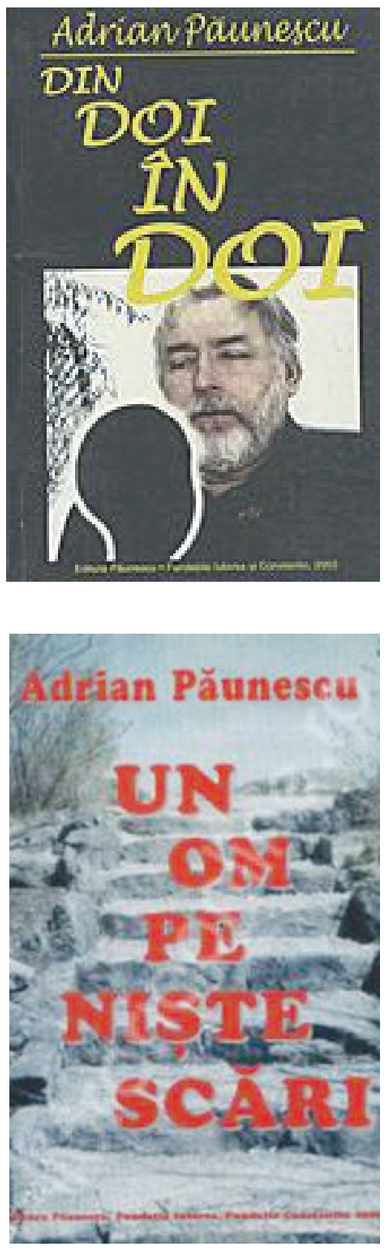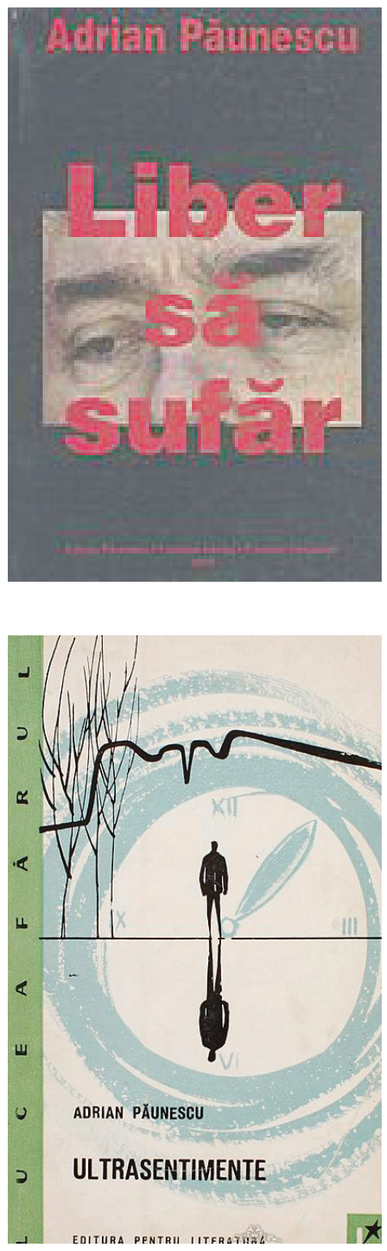
Prof. univ.dr. Lucian CHIȘU